

PROSINAC 2015.



Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko- bilogorske županije 2015. – 2020.



Ulaganje u budućnost
Projekt je sufinancirala Europska unija
iz Europskog socijalnog fonda



POPIS KRATICA

ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BDP	Bruto domaći proizvod
BBŽ	Bjelovarsko-bilogorska županija
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
ESF	Europski socijalni fond
Ha	hektar = 10.000 m ²
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HGK ŽK Bjelovar	Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Bjelovar
HOK	Hrvatska obrtnička komora
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZ PU Bjelovar	Hrvatski zavod za zapošljavanje - Područni ured Bjelovar
IKT	Informacijske i komunikacijske tehnologije
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LPZ	Lokalno partnerstvo za zapošljavanje
LPZ BBŽ	Lokalno partnerstvo za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije
NN	Narodne novine
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OIE	Obnovljivi izvori energije
OK BBŽ	Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije
OP	Operativni program
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
POU	Pučko otvoreno učilište
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
PP	Park prirode
PRR	Program ruralnog razvoja 2014-2020
RH	Republika Hrvatska
SC	Strateški cilj
SRLJP	Strategija razvoja ljudskih potencijala
SRLJP BBŽ	Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije
UO	Udruženje obrtnika
VTŠ Bjelovar	Visoka tehnička škola Bjelovar

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. SAŽETAK	4
3. SOCIO EKONOMSKA ANALIZA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE.....	5
3.1. Regionalni profil	5
3.1.1. Zemljopisni položaj.....	5
3.1.2. Stanovništvo i ljudski resursi	6
3.1.3. Gospodarstvo.....	9
3.2. Obrazovanje	18
3.2.1. Ključne karakteristike	18
3.2.2. Redovno obrazovanje	18
3.2.3. Kvaliteta redovnog obrazovanja.....	22
3.2.4. Cjeloživotno učenje	25
3.3. Analiza tržišta rada	28
3.3.1. Obrazovna struktura stanovništva.....	28
3.3.2. Mobilnost radne snage.....	29
3.3.3. Plaće	30
3.3.4. Razina ekonomske aktivnosti stanovništva.....	31
3.3.5. Zaposlenost	32
3.3.6. Nezaposlenost	34
3.3.7. Potrebe lokalnih poslodavaca	38
3.3.8. Aktivna politika tržišta rada	41
3.3.9. Uloga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	44
3.3.10. Uloga Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije	47
3.3.11. Rodna ravnopravnost.....	57
3.3.12. Rizične skupine za socijalnu uključenost	59
4. SWOT ANALIZA	63
5. RAZVOJNA VIZIJA I CILJEVI.....	70
6. RAZRADA PRIORITETA I MJERA.....	71
7. USKLAĐENOST STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE S EUROPSKIM, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA.....	84
8. FINANCIJSKI OKVIR	88
9. INSTITUCIONALNI OKVIR PROVEDBE STRATEGIJE.....	92
10. IZVJEŠTAVANJE I PRAĆENJE	94
Popis tablica, grafikona i slika:	96

1. UVOD

Županijske strategije razvoja ljudskih potencijala usmjerene su na lokalna pitanja i potrebe, analiziraju stanje i trendove na tržištu rada uzimajući u obzir lokalne prednosti i slabosti, dostupnu institucionalnu podršku, relevantne dionike itd., i provode sve to kroz posebne mjere i postupke. Pristup odozdo prema gore (bottom up) u razvoju strateškog okvira potreban je jer donosi dodanu vrijednost u smislu ispunjavanja konkretnih potreba i uvjeta na mikrorazini. Uloga lokalnih partnerstava za zapošljavanje jest poticanje razrade lokalnih strategija, u skladu s priznatim trenutnim potrebama nekog područja i podacima o situaciji na terenu, što omogućuje točnije usmjeravanje aktivnosti i usluga.

Lokalna partnerstva za zapošljavanje dopunjuju nacionalnu politiku zapošljavanja prilagođavajući je regionalnim potrebama tržišta rada i njihovim posebnostima. Oni okupljaju dionike iz javnog, privatnog i neprofitnog sektora, i podržavaju komunikaciju, razmjenu i suradnju na lokalnoj razini.

Proces izrade Strategije razvoja ljudskih potencijala možemo sažeti kako slijedi:



Ljudski potencijali imaju važnu specifičnost u odnosu na druge resurse: ljudi su, za razliku od strojeva, resurs koji ima neograničenu mogućnost kumuliranja znanja, vještina i njihova razvoja, usavršavanja s dugoročnim pozitivnim posljedicama na sve sfere društvenog života: od produktivnosti do kvalitete života. Koliko god razvoj znanja, vještina i kompetencija traži sustavnost, postupnost i samostalnost, jednako su tako smjerovi razvoja ljudskih potencijala pod utjecajem najraznovrsnijih čimbenika: konkurencije na tržištu, ekonomske i financijske situacije u zemlji, inventivnosti novih proizvoda, opsega proizvodnje i uvođenja novih tehnologija... Razvoj ljudskih potencijala ima svoju unutarnju mjeru i ritam, ali razloženost smjera njegova razvoja nikad nije određivala samodostatnost i samosvrha ni individue koja se kroz usvojena znanja i vještine izgrađuje, ni institucija koje znanja i vještine promiču i razvijaju.

2. SAŽETAK

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije je izrađena za razdoblje od 2015. do 2020. godine, što odgovara programskom razdoblju na razini Europske unije i programskom razdoblju za koje se donose glavni strateški dokumenti Republike Hrvatske. Stručna podloga i podrška pri izradi pružena je u sklopu projekta Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja – faza II, koji se financira u sklopu Operativnog programa za razvoj ljudskih potencijala, IPA 2007-2013.

U procesu izrade Strategije sudjelovali su svi članovi Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije te su radne skupine prikupljale i obrađivale sve potrebne informacije kako bi se Strategija oblikovala u funkcionalnu cjelinu. Radionice za izradu Strategije održane su u razdoblju od ožujka do prosinca 2015. godine, a prilikom izrade Strategije članovi LPZ-a BBŽ vodili su se smjernicama:

- Unaprjeđenje kvalitete formalnog i neformalnog obrazovanja i osposobljavanja,
- Promicanje poduzetničke kulture i poduzetništva među svim dobnim skupinama na području BBŽ,
- Jačanje kvalitete i produktivnosti na radu,
- Razvoj modernog, fleksibilnog, uključivog tržišta rada,
- Unaprjeđenje fleksibilnosti dionika na tržištu rada,
- Promicanje uključivanja stanovništva ruralnog područja na tržište rada,
- Olakšavanje pristupa obrazovanju marginaliziranim skupinama u društvu, prvenstveno osobama s teškoćama, mladima i ženama,
- Olakšavanje ulasku i ostanku na tržištu rada marginaliziranim skupinama u društvu, prvenstveno osobama s teškoćama, mladima i ženama.

LPZ BBŽ su, kao važni sudionici na tržištu rada, zaključili kako je moguće na različite načine doprinijeti razvoju ljudskih potencijala i zapošljavanju. Učinak nastojanja može se višestruko pojačati ako se pridruže partnerskom pronalaženju načina za rješavanje problema nezaposlenosti i tako stvore zajedničku strategiju. Priprema strategije pomaže partnerima da razmotre što žele postići i kako to žele postići. Stvaranje strategije osigurava da se partneri usredotoče na one aktivnosti koje imaju dobre mogućnosti za privlačenje nužnih sredstava i da, nakon provedbe, utječu na ciljane skupine ili organizacije.

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije 2015. – 2020. godine sadrži viziju, ciljeve i prioritete koji su usklađeni s nadređenim strateškim dokumentima. Vizija koja Bjelovarsko-bilogorsku županiju vidi privlačnom i gospodarski konkurentnom regijom u kojoj međusobna podrška i jasna podjela odgovornosti ključnih dionika tržišta rada pridonosi razvoju ljudskih potencijala i povećanju zapošljivosti na području Bjelovarsko-bilogorske županije, vodila je definiranju četiri važna strateška cilja razvoja ljudskih potencijala:

1. *Jačanje kompetencija i povećanje (samo)zapošljivosti dionika na tržištu rada na području BBŽ*
2. *Osvješćivanje o mogućnostima društvenog poduzetništva te osiguravanje dostatne podrške za pokretanje aktivnosti*
3. *Razvoj ljudskih kapaciteta u skladu s potrebama gospodarstva*
4. *Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i njegovih članova i podrška aktivnostima umrežavanja.*

3. SOCIO EKONOMSKA ANALIZA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

3.1. Regionalni profil

3.1.1. Zemljopisni položaj

Bjelovarsko-bilogorska županija, prirodno-geografski gledano, pripada prostoru Panonske (i peripanonske) megaregije, najvećim dijelom makroregiji Zavale sjeverozapadne Hrvatske, a rubnim istočnim dijelom tangira i makroregiju Slavenskog gromadnog gorja. Obuhvaća prostor četiriju karakterističnih geografskih cjelina: Bilogore (sjeverno i sjeveroistočno), rubnih masiva Papuka i Ravne gore (istočno), Moslavačke gore (jugozapadno), te pleistocenskih ravnjaka i dolina Česme i Ilove (zapadno, centralno i južno).

Prostorno-funkcionalno gledano, nalazi se u istočnom dijelu skupine županija Središnje Hrvatske („stara“ podjela po SPU RH), najrazvijenijeg dijela Hrvatske i ključnog čvorišta europskih i regionalnih prometnih pravaca. Po „novoj“ statističkoj podjeli Republike Hrvatske pripada Središnjoj i Istočnoj (Panonskoj) Hrvatskoj.

Međutim, obzirom na rubni položaj, te smještaj upravo između najznačajnijih prometnih pravaca (Posavskog i Podravskog koridora, te poprečnih koridora Srednja Europa - Jadran i Podunavlje - Jadran), dijelom je ostala izvan interesa dosadašnjih razvojnih usmjerenja. Jedna je od dvije županije koje nemaju kopnenu granicu s nekom drugom državom, a graniči: na sjeveru s Koprivničko-križevačkom županijom, na sjeveroistoku s Virovitičko-podravskom županijom, na jugoistoku s Požeško-slavonskom županijom, na jugozapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom i na zapadu sa Zagrebačkom županijom. S površinom od 2.636,67 km² (4,7% površine Republike Hrvatske) i 119.764 stanovnika (2,8% stanovništva Republike Hrvatske) ubraja se u županije srednje veličine.

Slika 1: Prostorni položaj Bjelovarsko-bilogorske županije



Izvor: Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije, Bjelovar, 2001.

Bjelovarsko-bilogorska županija je ustrojena 29. prosinca 1992. godine donošenjem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, 90/92) te je tada obuhvaćala 2 grada i 15 općina. Danas, nakon dvije izmjene i dopune Zakona, Županija obuhvaća 5 gradova i 18 općina, a sjedište je u gradu Bjelovaru.

3.1.2. Stanovništvo i ljudski resursi

Prema Popisu stanovništva DZS-a iz 2011. godine na području Bjelovarsko-bilogorske županije živi 119.764 stanovnika odnosno 2,8% ukupnog stanovništva Republike Hrvatske. U usporedbi s prethodnim Popisom iz 2001. godine, primjetno je smanjenje broja stanovnika na području Županije te posljedično i manji udio stanovništva Bjelovarsko-bilogorske županije u ukupnom stanovništvu RH.

Tablica 1: Stanovništvo, udio u ukupnom stanovništvu RH i gustoća naseljenosti u 2001. i 2011. godini

Županija	2001.			2011.		
	Stanovništvo	Udio u ukupnom stanovništvu RH (%)	Gustoća naseljenosti	Stanovništvo	Udio u ukupnom stanovništvu RH (%)	Gustoća naseljenosti
RH	4.437.460	100	78,41	4.284.889	100	75,8
BBŽ	133.084	3	50,47	119.764	2,8	45,42

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2001. i 2011.

Bjelovarsko-bilogorska županija se prema broju stanovnika nalazi na petnaestom mjestu među hrvatskim županijama te prosječna gustoća naseljenosti iznosi 45,42 stanovnika po km², što je znatno ispod državnog prosjeka koji iznosi 75,8 stanovnika po km².

Trend prirodnog kretanja broja stanovnika Bjelovarsko-bilogorske županije pokazuje kako je broj umrlih kontinuirano veći od broja rođenih te je, prema posljednjim dostupnim podacima za 2013., zabilježena negativna stopa prirodnog prirasta (-633). Vitalni indeks Županije iznosi 63,3.

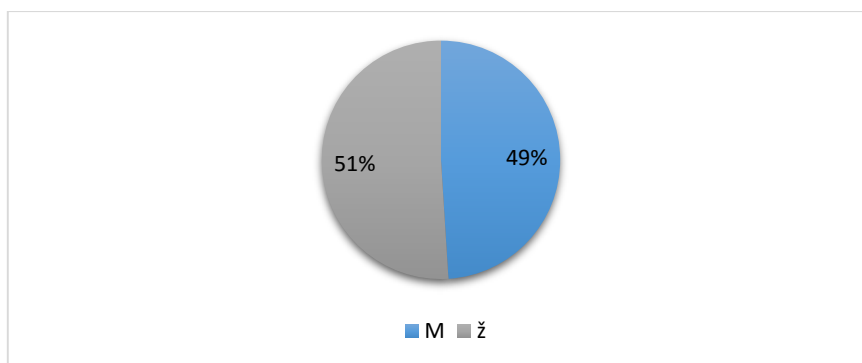
Tablica 2: Prirodno kretanje stanovništva u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji 2011.-2013.

	Rođeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks
2011.	1.083	1.729	-656	62,1
2012.	1.135	1.772	-640	63,9
2013.	1.099	1.725	-633	63,3

Izvor: DZS, Statistička izvješća

Biološki sastav stanovništva, odnosno struktura stanovništva prema spolu i prema dobnim skupinama temelj su iz kojih se očitavaju reproduktivni, radni, starosni i drugi pokazatelji populacije. Od ukupnog broja stanovnika Županije 58.133 su muškarci, tj. 48,54%, dok je broj žena 61.631 odnosno 51,46%.

Grafikon 1: Udio muškaraca i žena u ukupnom broju stanovnika Bjelovarsko-bilogorske županije



Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Podaci o dobnoj strukturi ukazuju na izrazito nepovoljan trend „starenja stanovništva“, budući da u skupinu do 19 godina starosti spada 25.810 stanovnika, tj. 21,55% ukupnog stanovništva Županije, dok je u skupini starijih od 60 godina 29.646 osoba odnosno 24,75%. U skupinu radno sposobnog stanovništva (15-64) ulazi 79.310 osoba, što čini udio od 66,22% u ukupnom broju stanovnika. Odnos žena i muškaraca u ovoj skupini iznosi 1:1,04.

Tablica 3: Dobna struktura stanovništva

Spol	Ukupno	0 - 19 godina	Radno sposobno stanovništvo (15-64 godine)	60 i više godina
sv.	119.764	25.810	79.310	29.646
M	58.133	13.359	40.512	11.768
Ž	61.631	12.451	38.798	17.878

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Prosječna starost na području Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi 42 godine, što je neznatno više od državnog prosjeka koji iznosi 41,7 godina. Indeks starenja Županije iznosi 114,9, dok je isti na području RH 115,0. Prosječna starost žena iznosi 44,1 godinu, a muškaraca 39,8.

Stanovništvo je koncentrirano oko većih središta te 64,24% stanovnika Županije živi u gradovima, a 35,76% u općinama. Najveći broj stanovnika bilježi županijsko središte grad Bjelovar, nakon čega slijede gradovi Daruvar i Garešnica. Detaljan prikaz broja stanovnika po gradovima i općinama Županije prikazan je u sljedećoj tabeli:

Tablica 4: Površina i stanovništvo u gradovima i općinama Bjelovarsko-bilogorske županije

GRAD OPĆINA	Naselja		Stanovništvo		Površina	
	broj	%	broj	%	km	%
Bjelovar	31	9,60	40.276	33,63	188,06	6,97
Čazma	36	11,15	8.077	6,74	238,07	8,83
Daruvar	9	2,79	11.633	9,72	64,02	2,37
Garešnica	23	7,12	10.472	8,74	225,91	8,38
Grubišno Polje	24	7,43	6.478	5,41	265,05	9,83
Ukupno	123	38,08	76.936	64,24	981,11	36,38
Berek	13	4,02	1.443	1,20	110,72	4,11
Dežanovac	12	3,72	2.715	2,27	102,49	3,8
Đulovac	29	8,98	3.245	2,70	188,22	6,98
Hercegovac	5	1,55	2.383	1,99	50,73	1,88
Ivanska	13	4,02	2.911	2,43	129,13	4,79
Kapela	26	8,05	2.984	2,49	104,55	3,88
Končanica	9	2,79	2.360	1,97	83,61	1,1
Nova Rača	13	4,02	3.433	2,87	92,73	3,44
Rovišće	12	3,72	4.822	4,07	78,7	2,92
Severin	2	0,62	877	0,73	25,91	0,96
Sirač	9	2,79	2.218	1,85	144,91	5,37
Šandrovac	7	2,17	1.776	1,48	62,78	2,33
Štefanje	9	2,79	2.030	1,69	72,12	2,68
Velika Pisanica	8	2,48	1.781	1,49	83,67	3,1
Velika Trnovitica	8	2,48	1.370	1,14	60,43	2,24

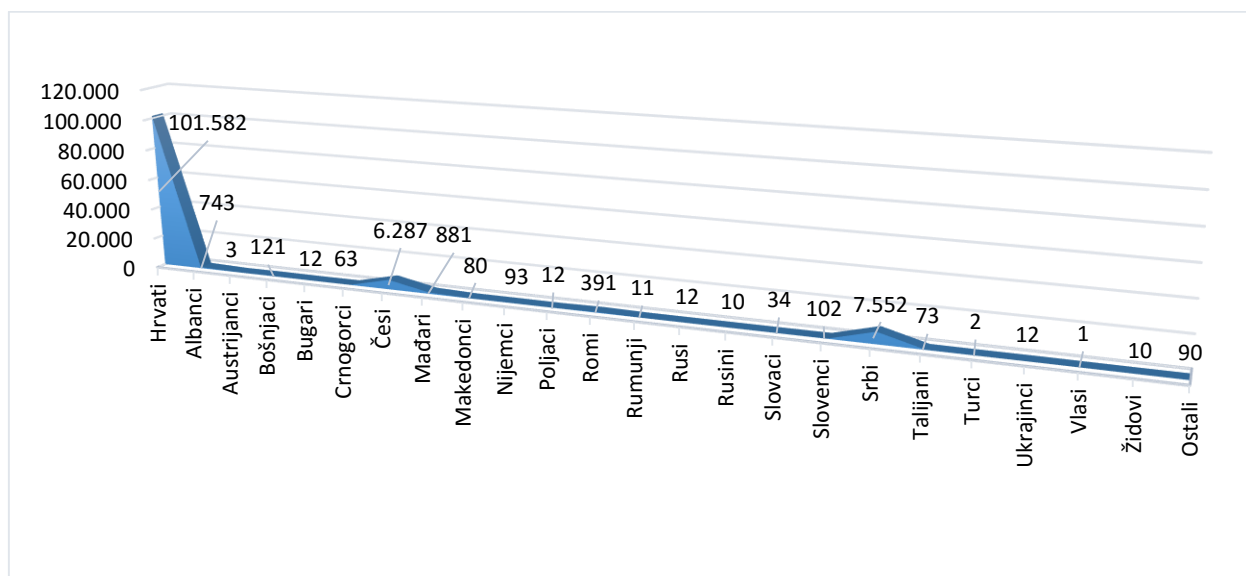
Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

Veliki Grđevac	11	3,41	2.849	2,37	169,44	6,28
Veliko Trojstvo	11	3,41	2.741	2,28	65,09	2,41
Zrinski Topolovac	3	0,93	890	0,74	30,27	1,12
Ukupno	200	61,92	42.828	35,76	1.655,56	61,39
Sveukupno	323	100	119.764	100,00	2.636,67	100,00

Izvor: Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije, Popis stanovništva 2011. DZS

Podaci Popisa stanovništva iz 2011. prema narodnosti pokazuju kako se na području Bjelovarsko-bilogorske županije 84,82% stanovnika izjasnilo kao pripadnik većinskog hrvatskog naroda. Najbrojnije nacionalne manjine su Srbi (6,31%), Česi (5,25%) i Mađari (0,74%).

Grafikon 2: Stanovništvo prema narodnosti



Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

3.1.3. Gospodarstvo

Razvoj gospodarstva Županije određen je prirodnim predispozicijama poput geografskog položaja, prirodnih resursa i klime, dok je, s druge strane, određen tržišnim uvjetima, tehničko-tehnološkim napretkom i razinom razvoja infrastrukture. Indeks razvijenosti Bjelovarsko-bilogorske županije iznosi 23,29 %, te ulazi u I. skupinu.

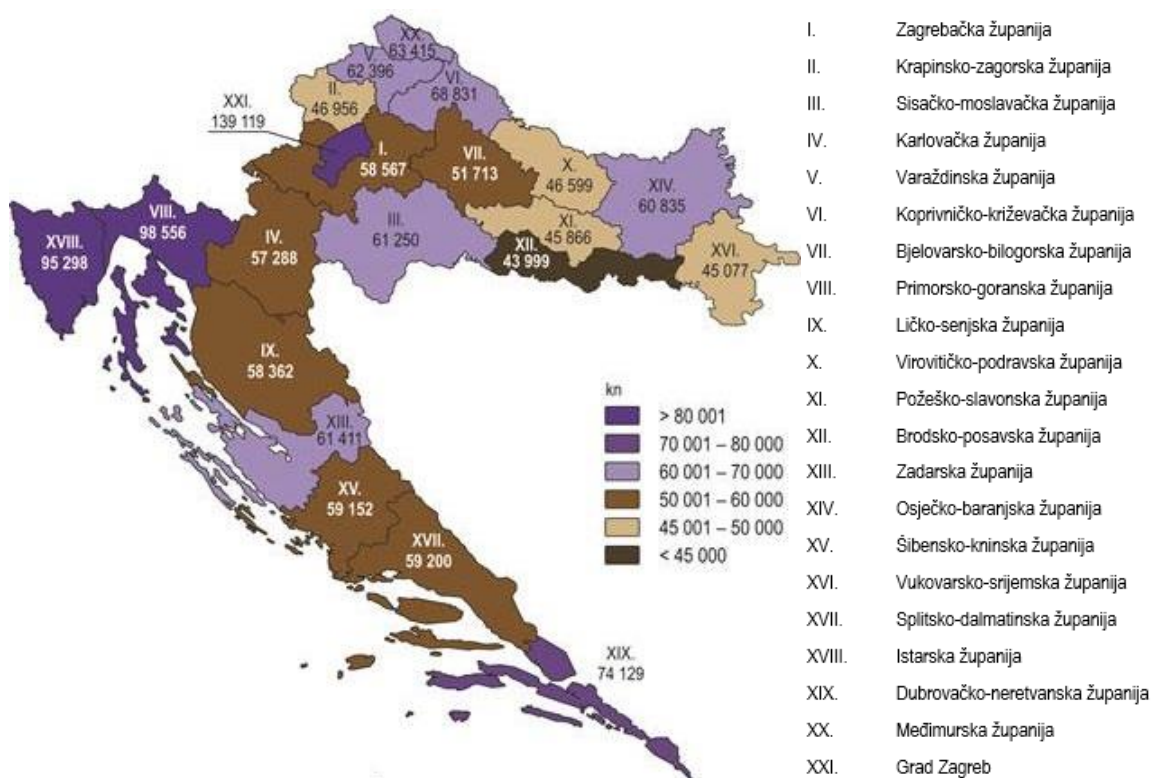
Tablica 5: Ocjenjivanje i razvrstavanje županija prema razvijenosti: Bjelovarsko-bilogorska županija

Vrijednosti osnovnih pokazatelja					Vrijednosti standardiziranih pokazatelja u odnosu na nacionalni prosjek				
Prosječni dohodak per capita	Prosječ ni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposle nosti	Kretanj e stanovn ištva	Udio obrazova nog stanovniš tva u stanovniš tvu 16-65 godina	Prosječ ni dohoda k per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposle nosti	Kretanje stanovni štva	Udio obrazova nog stanovniš tva u stanovniš tvu 16-65 godina
2010.- 2012.	2010.- 2012.	2010.- 2012.	2010.- 2001.	2011.	2010.- 2012.	2010.- 2012.	2010.- 2012.	2010.- 2001.	2011.
21.687	1.689	23,00%	92,4	65,52%	23,99%	16,55%	29,47%	19,91%	19,87%

Izvor: MRRFEU, 2015.

3.1.3.1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Bjelovarsko-bilogorske županije

Slika 2: Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2012.



Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 6: Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku te prema NKPS-u – 2. razina i za županije u 2012.

NKPS 2012. – 2. razina i županije	Bruto domaći proizvod, mil. HRK	Bruto domaći proizvod, mil. EUR ⁽¹⁾	Struktura po županijama (RH = 100)	BDP po stanovniku, HRK ⁽²⁾	BDP po stanovniku, EUR ⁽²⁾	Indeksi (RH = 100)
Republika Hrvatska	330 456	43 959	100,0	77 407	10 297	100,0
Kontinentalna Hrvatska	225 747	30 030	68,3	78 935	10 500	102,0
Grad Zagreb	110 320	14 675	33,4	139 119	18 506	179,7
Zagrebačka županija	18 652	2 481	5,6	58 567	7 791	75,7
Krapinsko-zagorska županija	6 190	823	1,9	46 956	6 246	60,7
Varaždinska županija	10 933	1 454	3,3	62 396	8 300	80,6
Koprivničko-križevačka županija	7 906	1 052	2,4	68 831	9 156	88,9
Međimurska županija	7 205	958	2,2	63 415	8 436	81,9
Bjelovarsko-bilogorska županija	6 108	813	1,8	51 713	6 879	66,8
Virovitičko-podravska županija	3 908	520	1,2	46 599	6 199	60,2
Požeško-slavonska županija	3 518	468	1,1	45 866	6 101	59,3
Brodsko-posavska županija	6 919	920	2,1	43 999	5 853	56,8
Osječko-baranjska županija	18 429	2 452	5,6	60 835	8 093	78,6
Vukovarsko-srijemska županija	8 006	1 065	2,4	45 077	5 996	58,2
Karlovačka županija	7 276	968	2,2	57 288	7 621	74,0
Sisačko-moslavačka županija	10 377	1 380	3,1	61 250	8 148	79,1
Jadranska Hrvatska	104 709	13 929	31,7	74 305	9 885	96,0
Primorsko-goranska županija	29 118	3 873	8,8	98 556	13 110	127,3
Ličko-senjska županija	2 913	388	0,9	58 362	7 764	75,4
Zadarska županija	10 506	1 398	3,2	61 411	8 169	79,3
Šibensko-kninska županija	6 365	847	1,9	59 152	7 869	76,4
Splitsko-dalmatinska županija	26 931	3 583	8,1	59 200	7 875	76,5
Istarska županija	19 797	2 633	6,0	95 298	12 677	123,1
Dubrovačko-neretvanska županija	9 079	1 208	2,7	74 129	9 861	95,8

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku, bruto domaći proizvod Bjelovarsko-bilogorske županije 2012. godine iznosio je ukupno 6.108 milijuna kuna, dok je prosječni BDP po glavi stanovnika iznosio 51.713 kuna, odnosno 6.879 eura. Bjelovarsko-bilogorska županija unutar NUTS 2 regije Kontinentalna Hrvatska zauzima stoga deveto mjesto prema visini bruto domaćeg proizvoda po stanovniku te se nalazi ispod nacionalnog prosjeka koji iznosi 77.407 kuna po stanovniku.

3.1.3.2. Struktura gospodarstva Bjelovarsko-bilogorske županije

Raspoređenost poduzetnika po županijama u Republici Hrvatskoj je neravnomjerna i karakterizira je velika disperziranost malog broja poduzetnika po županijama s jedne strane te velika koncentracija broja poduzetnika na samo nekoliko županija s druge strane. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji nalazi se, prema podacima FINA-e, 1,5% ukupnog broja poduzetnika u državi čime je Županija svrstana u skupinu od trinaest županija s udjelom broja poduzetnika u rasponu od 1,4 do 4,1%. U odnosu na prethodno razdoblje koje su obilježili teški uvjeti poslovanja i negativni ukupni financijski rezultati (u 2009. ostvaren je negativni konsolidirani financijski rezultat od -15 milijuna kn), posljednji podaci pokazuju kako u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji raste broj poduzetnika, uključujući one koji posluju s dobiti, što ukazuje na poboljšanje poduzetničke klime i postupni oporavak gospodarstva.

Godišnje financijske statističke izvještaje za 2014. godinu je predalo 1.610 poduzetnika obveznika poreza na dobit koji su zapošljavali 14.449 zaposlenih što je za 3,4% više u odnosu na 2013. godinu. Prihodi poduzetnika iznosili su gotovo 6,9 milijardi kuna odnosno za 0,3% više nego 2013., dok su rashodi iznosili 6,7 milijardi kuna te su ostvarili pad od 0,5%.

Tablica 7: Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Bjelovarsko-bilogorske županije u 2014. godini

Opis	(iznosi u tisućama kuna, prosječne plaće u kunama)		
	2013.	2014.	Indeks
Broj poduzetnika	-	1.610	-
Broj dobitaša	1.227	1.144	93,2
Broj gubitakaša	383	466	121,7
Broj zaposlenih	13.977	14.449	103,4
Ukupni prihodi	6.863.110	6.884.343	100,3
Ukupni rashodi	6.764.019	6.730.849	99,5
Dobit prije oporezivanja	254.798	280.585	110,1
Gubitak prije oporezivanja	155.707	127.091	81,6
Porez na dobit	31.469	35.584	113,1
Dobit razdoblja	223.388	245.267	109,8
Gubitak razdoblja	155.766	127.357	81,8
Konsolidirani financijski rezultat – dobit (+) ili gubitak (-) razdoblja	67.622	117.910	174,4
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	3.569	3.599	100,8

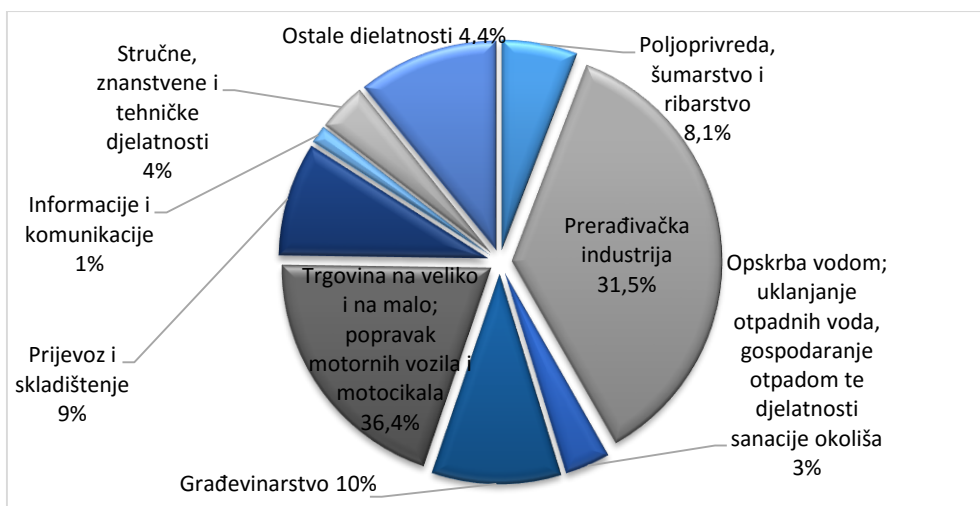
Izvor: FINA, obrada: ŽK Bjelovar

Od ukupnog broja poduzetnika, njih 1.144 ili 71,0% je ostvarilo dobit dok je njih 466 ili 29,0 ostvarilo gubitak. Ostvarena je dobit razdoblja od 117,9 milijuna kuna što je za 74,4% više u odnosu na 2013. Godišnji financijski izvještaji pokazuju kako je došlo do oporavka ekonomičnosti poslovanja u odnosu na prijašnje godine tako da je na 100,00 kn rashoda u 2014. ostvareno 102,3 kn prihoda, što je za 1,6 kn više nego 2013.

Obzirom na veličinu poduzetnika, 99,7% ukupnog broja poduzetnika u Županiji čine mali i srednji poduzetnici koji zapošljavaju 85,0% ukupno zaposlenih. Ujedno, malo i srednje poduzetništvo ostvaruje gotovo 77,0% ukupnog prihoda Županije, dok 23,2% ostvaruju veliki poduzetnici.

Analiza temeljne gospodarske strukture Bjelovarsko-bilogorske županije pokazuje kako dominantnu ulogu u ukupnom prihodu Županije ima trgovina na veliko i malo s 36,4%, nakon čega slijedi prerađivačka industrija s 31,5% te poljoprivreda s 8,1%.

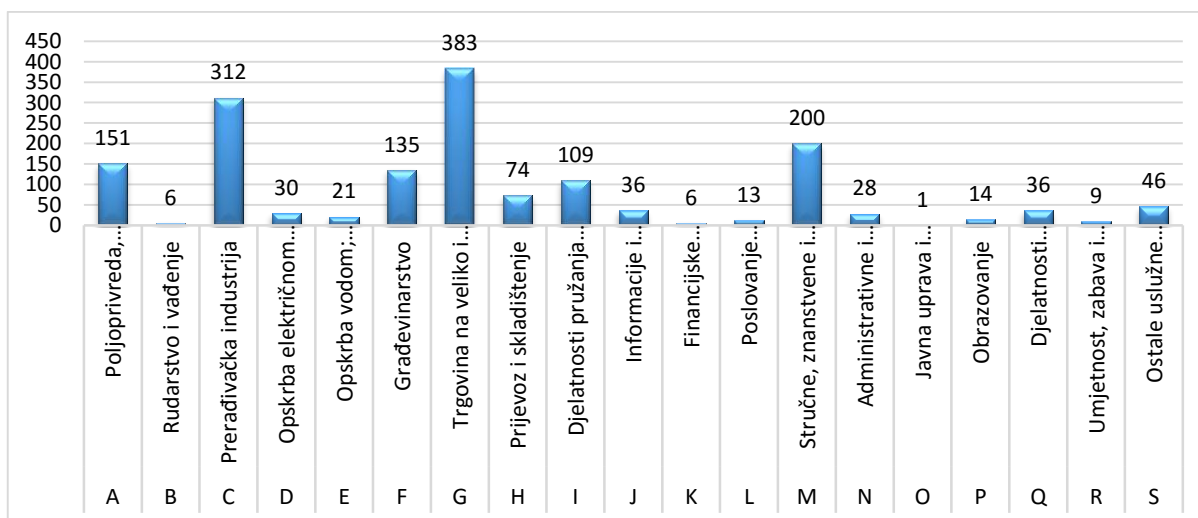
Grafikon 3: Struktura ukupnih prihoda gospodarstva BBŽ prema djelatnostima za 2014.



Izvor: FINA, Obrada: ŽK Bjelovar

Najviše je poduzetnika registrirano u djelatnostima trgovine na veliko i malo (23,8%), zatim u prerađivačkoj industriji i stručnim znanstvenim i tehničkim djelatnostima. S druge strane, najveći je broj osoba zaposlen u djelatnosti prerađivačke industrije (36,0%), dok se trgovina na veliko i malo prema broju zaposlenih nalazi na drugom mjestu. Prerađivačka industrija u strukturi dobiti gospodarstva Županije zauzima najveći udio (30,7%), a najznačajnije djelatnosti unutar prerađivačke industrije su proizvodnja prehrambenih proizvoda, prerada drva i proizvoda od drva i pulpa, osim namještaja te proizvodnja namještaja.

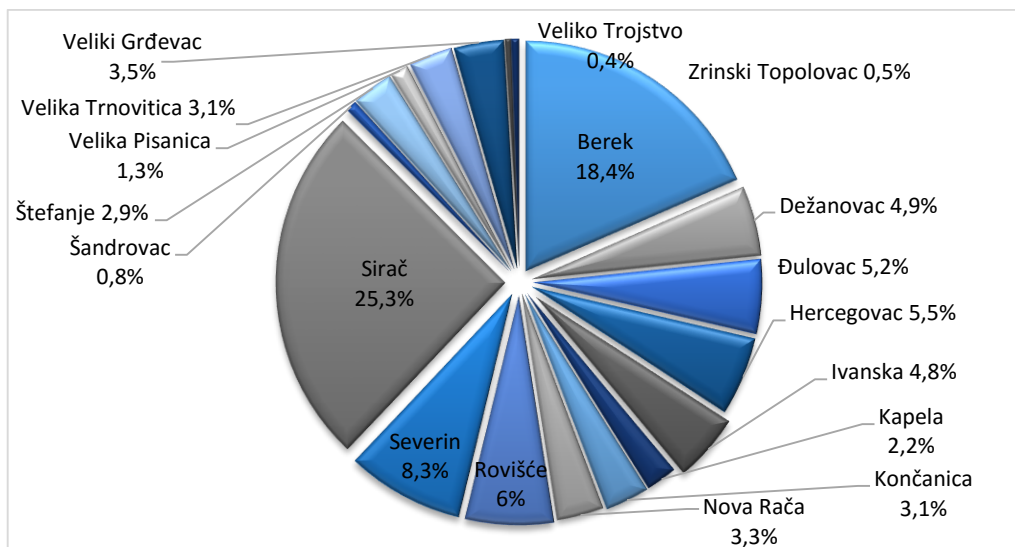
Tablica 8: Broj poduzetnika prema granama djelatnosti BBŽ 2014.



Izvor: FINA, Obrada: ŽK Bjelovar

U ukupnim prihodima Županije najveći udio ostvaruju poduzetnici grada Bjelovara, i to sa 61,0%, nakon čega slijede Čazma sa 8,2% i Daruvar sa 7,2%. Osamnaest općina s područja Županije čini svega 12,3% ukupnih županijskih prihoda, pri čemu najveći udio zauzima općina Sirač (25,3%). Najveće povećanje prihoda u odnosu na 2013. ostvarili su poduzetnici općine Hercegovac, i to za 113,7%.

Grafikon 4: Struktura prihoda općina 2014.



Izvor: FINA, Obrada: ŽK Bjelovar

Poduzetnici grada Bjelovara zapošljavaju i najveći broj osoba, 8.169 djelatnika ili 56,5% ukupno zaposlenih kod poduzetnika u Županiji. U općinama je s druge strane zaposleno svega 10,0% ukupnog broja zaposlenih Bjelovarsko-bilogorske županije.

Investicije u dugotrajnu imovinu

Prema Izvješću FINA-e za 2012. godinu, od ukupnog broja poduzetnika u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji samo je 20,8% uložilo dodatna sredstva u dugotrajnu imovinu. U odnosu na Republiku Hrvatsku, poduzetnici zauzimaju 1,5% ukupnog broja investitora te su u 2012. ostvarili 0,6% ukupnih investicija poduzetnika RH. Manji udio u ukupnim investicijama ostvarili su jedino poduzetnici Požeško-slavonske županije, svega 0,5%.

Tablica 9: Investicije u novu dugotrajnu imovinu 2014. prema veličini poduzetnika

Opis	Ukupno BBŽ	Mali	Srednji	Veliki
Broj poduzetnika tekuća godina	1.610	1.579	26	5
Broj investitora	280	258	19	3
Broj poduzetnika bez investicija	1.330	1.312	7	2
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	221.593	133.574	79.732	8.287

Izvor: FINA, Obrada: ŽK Bjelovar

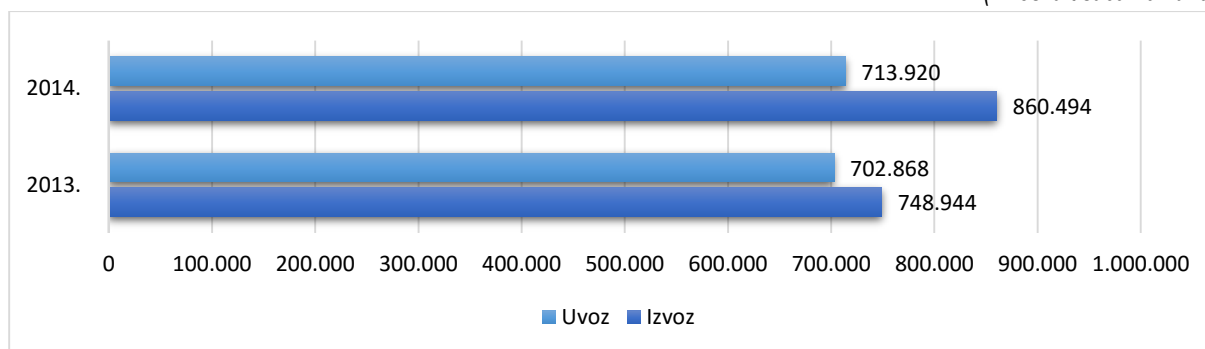
Iako posljednji dostupni podaci pokazuju povećanje vrijednosti investicija u novu dugotrajnu imovinu na području Županije, također je primjetno i smanjenje broja poduzetnika investitora. Od ukupnog broja poduzetnika u 2014. godini svega 17,4% je investiralo u novu dugotrajnu imovinu, dok je 82,6% bez investicija. Najviše su investirali mali poduzetnici (60,3%), a najveći udio u ukupnim investicijama u novu dugotrajnu imovinu zauzima prerađivačka industrija, i to 32,0%.

Vanjskotrgovinska razmjena

Vanjskotrgovinski promet Bjelovarsko-bilogorske županije u posljednjem je razdoblju pozitivan te je zabilježeno povećanje izvoza, i to za 14,9% u 2014. u odnosu na 2013. godinu. Usporedno s povećanjem izvoza raste i broj izvoznika, a godišnji financijski izvještaji za 2014. pokazuju kako su poduzetnici ostvarili suficit od 146,6 milijuna kn, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za preko tri puta.

Grafikon 5: Prikaz odnosa rezultata uvoza i izvoza Bjelovarsko-bilogorske županije za 2013. i 2014. godinu

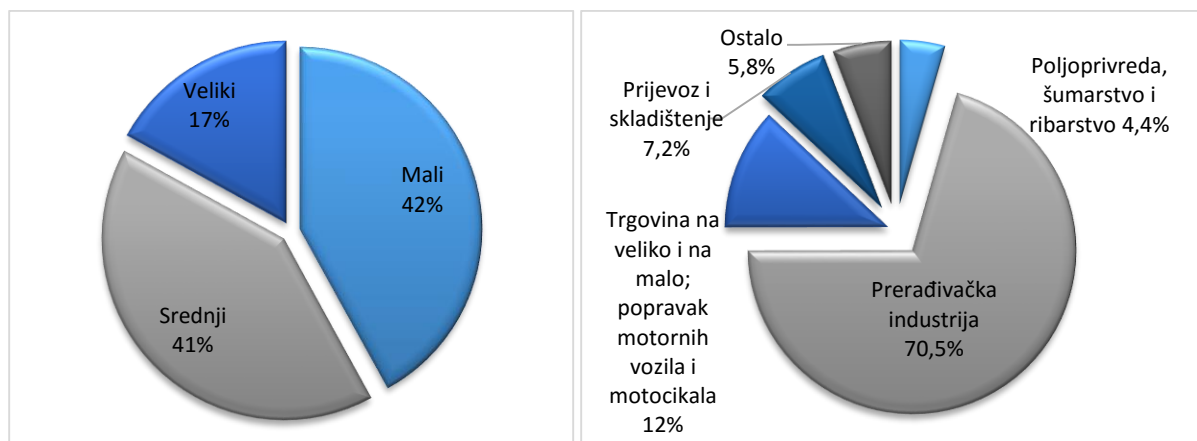
(iznosi u tisućama kuna)



Izvor: Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja, obrada GFI-a za 2014. godinu

Najveći udio u ukupnom izvozu čine mali poduzetnici sa 42,3%, a slijede srednji sa 41,3% odnosno veliki poduzetnici sa 16,5%. Što se tiče strukture izvoza prema gospodarskim djelatnostima, najveći udio zauzima prerađivačka industrija (70,5%), nakon čega slijede trgovina na veliko i malo (12,0%) te prijevoz i skladištenje (7,2%). Unutar prerađivačke industrije najveći udio u ukupnom izvozu bilježi prerada drva i proizvoda od drva i pulpa, a zatim prehrambena industrija i proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva.

Grafikon 6: Struktura izvoznika i izvoza



Izvor: FINA, Obrada: ŽK Bjelovar

3.1.3.3. Obrtništvo

Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije prema teritorijalnom principu obuhvaća četiri udruženja obrtnika: UO Bjelovar, UO Daruvar, UO Garešnica i UO Čazma. Ukupan broj registriranih obrta na dan 31.12.2014., prema podacima Obrtničke komore, iznosio je 1.107 aktivnih obrta, što u odnosu na isto razdoblje prethodne godine predstavlja pad od 7%.

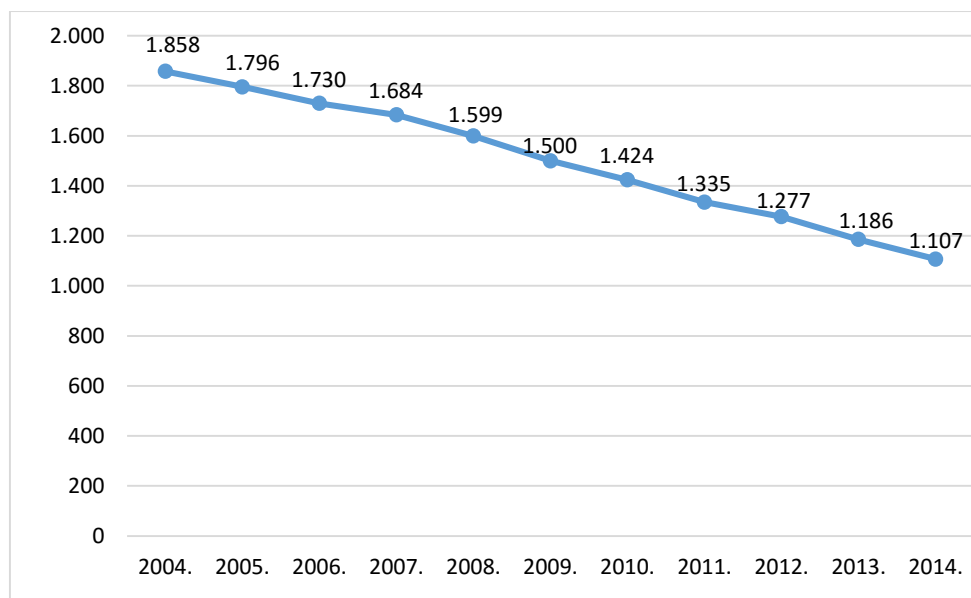
Tablica 10: Aktivni obrti na dan 31.12.2014./2013. g.

Red. br.	Udruženje obrtnika/ Područna obrtnička komora	aktivni obrti		učešće %		Index 31.12.2014/31.12.2013.
		31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013.	31.12.2014	
1.	Udr. obrt. Bjelovar	646	596	54	54	92
2.	Udr. obrt. Daruvar	287	273	24	24	95
3.	Udr. obrt. Garešnica	139	129	12	12	92
4.	Udr. obrt. Čazma	114	109	10	10	95
	Ukupno OK BBŽ	1.186	1.107	100	100	93

Izvor: Evidencija prema Obrtnom registru, Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije

Ukupno u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u 2014. godini posluje 1,4% obrta u odnosu na ukupan broj obrtnika u Republici Hrvatskoj. Obrtnička komora BBŽ po broju registriranih obrta unazad nekoliko godina zauzima jedno od najniže rangiranih mjesta u okviru Hrvatske obrtničke komore (19. mjesto od 20), a podaci o kretanju broja obrta po godinama pokazuju kako je smanjenje broja obrta na području Županije postalo konstanta s mogućom tendencijom daljnjeg pada. Do smanjenja broja obrta dolazi zbog preregistracije dijela obrtnika u jednostavna društva s ograničenom odgovornošću i društva s ograničenom odgovornošću, ali također je primjetno i zatvaranje velikog broja obrta zbog promjena u zakonskim propisima te zbog velikih financijskih gubitaka.

Grafikon 7: Kretanje ukupnog broja obrta u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u razdoblju 2004.-2014. g.



Izvor: Evidencija prema Obrtnom registru, Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije

Podaci o broju zaposlenih (osiguranici HZMO) pokazuju kako se usporedno s padom broja obrta na području Županije smanjuje i broj zaposlenih u obrtima te je tako u 2014. zabilježeno 246 osoba manje nego u 2013. godini. Najviše obrta u Županiji posluje u djelatnosti uslužnog zanatstva, i to više od prosjeka RH. Slijede trgovina i proizvodno zanatstvo, koji također premašuju nacionalne prosjeke.

Tablica 11: Cehovski ustroj u aktivnim obrtima u RH i BBŽ na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. (NKD 2007.)

Cehovi/branše	RH %		BBŽ %		30.10.2001.	
	31.12.2014.	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2013.	RH	BBŽ
uslužno zanatstvo	34,93	36,42	35,77	35,23	31,99	35,65
Trgovina	21,86	22,37	22,42	22,53	20,27	22,19
proizvodno zanatstvo	12,57	12,61	13,40	13,09	13,78	12,82
poljodjelstvo, ribarstvo i marikultura	7,58	7,59	11,10	11,04	3,87	3,50
ugostiteljstvo i turizam	12,44	12,63	8,97	9,55	16,20	12,97
Prijevoz	8,47	8,38	8,34	8,56	10,96	10,26
neraspoređeno					2,92	2,61

Izvor: Evidencija prema Obrtnom registru, Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije

3.1.3.4. Poljoprivreda

Bjelovarsko-bilogorska županija se svojom zemljopisnom širinom nalazi u području koje brojem sunčanih dana, količinom oborina i reljefnim obilježjima pruža izrazito povoljne uvjete za razvoj velikog broja poljoprivrednih kultura te se gospodarstvo i društveni život na području Županije tradicionalno temelje na poljoprivredi i popratnim prerađivačkim djelatnostima. Većinu agrarne strukture čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG) kojih je u 2015. godini u Upisniku poljoprivrednika evidentirano 12.799.

Tablica 12: Tipologija poljoprivrednih gospodarstva na dan 22.9.2015.

Županija	OPG	OBRT	OSTALI	TRGOVAČKO DRUŠTVO	ZADRUGA	Ukupno
Bjelovarsko-bilogorska	12.779	94	4	127	37	13.041
%	97,99	0,72	0,03	0,97	0,28	100

Izvor: APPRRR, listopad 2015.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, na području Bjelovarsko-bilogorske županije 63,6% je obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava čiji su nositelji muškarci, dok je samo 36,4% žena koje su nositeljice obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Podaci o dobnoj strukturi pokazuju kako je najveći broj nositelja OPG-a u dobnoj skupini 65 i više godina, njih 36,6%. Od poljoprivrednih površina u Županiji, najveći postotak otpada na oranice i livade, nakon čega slijede pašnjaci i voćnjaci.

Tablica 13: Prikaz stanja poljoprivrednih površina u ARKOD sustavu na dan 11.11.2015

Vrsta uporabe poljoprivrednog zemljišta u ARKOD-u	Ukupna površina	Prosječna površina	Broj ARKOD-a	Broj PG-a*
Oranica	73.222,13	1,17	62.817	10.757
Staklenici na oranici	14,78	0,1	142	82
Livada	14.695,58	0,54	27.148	7.773
Pašnjak	2.804,62	1,11	2.538	1.471
Krški pašnjak	0	0	0	0
Vinograd	302,14	0,25	1.196	940
Iskrčeni vinograd	11,04	1,58	7	1
Voćnjak	2.028,23	0,67	3.027	1.886
Kulture kratke ophodnje	1,07	0,54	2	1
Rasadnik	3	0,75	4	3
Mješoviti višegodišnji nasadi	122,69	0,22	557	494
Ostale vrste korištenja zemljišta	51,47	0,55	93	68
Ukupno	93.256,74		97.531	23.476

Izvor: APPRRR

Prikaz broja poljoprivrednika osiguranika HZMO-a po godinama pokazuje kako je na području Bjelovarsko-bilogorske županije primjetno smanjenje broja osiguranih poljoprivrednika, što je ujedno i primjetan trend na državnoj razini.

Tablica 14: Poljoprivrednici (osiguranici HZMO) u BBŽ i RH

Stanje 31.12.	Bjelovarsko-bilogorska županija			Republika Hrvatska	
	Broj	Verižni indeks	Udio u RH	Broj	Verižni indeks
2005.	5.121		11,0	46.726	
2006.	4.816	94,0	11,1	43.219	92,5
2007.	4.468	92,8	11,2	39.824	92,1
2008.	4.113	92,1	11,2	36.777	92,3
2009.	3.779	91,9	11,2	33.806	91,9
2010.	3.589	95,0	11,3	31.703	93,8
2011.	3.451	96,2	11,4	30.378	95,8
2012.	3.162	91,6	11,5	27.555	90,7
2013.	2.712	85,8	11,4	23.795	86,4
2014.	2.490	91,8	11,4	21.914	92,1

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje Statistička izvješća, Obrada HZZ PU Bjelovar

Osnovne slabosti koje doprinose smanjenju broja poljoprivrednih gospodarstava su prvenstveno visoka starost nositelja gospodarstava te nedovoljna stručna osposobljenost i nedostatak znanja vezanih za konkretna područja poljoprivredne proizvodnje veće dodane vrijednosti, kao što su vinarstvo, stočarstvo i ekološka poljoprivreda.

3.2. Obrazovanje

Kvalitetno obrazovano i osposobljeno stanovništvo i radna snaga vjerojatno su najvažnija odrednica socijalnog i ekonomskog blagostanja zemlje i pojedine osobe. Obrazovanje pruža popratne netržišne učinke (npr. lakši pristup informacijama, veću brigu o vlastitom zdravlju, aktivnije sudjelovanje u društvenom životu) čime se potiče odgovorno demokratsko ponašanje građana, izbor demokratske vlasti i ostvarivanje vladavine prava. Razina obrazovanja stanovništva utječe ne samo na stvaranje ljudskog kapitala, već i na jačanje društveno korisnih te slabljenje disfunkcionalnih oblika društvenog kapitala.

3.2.1. Ključne karakteristike

Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj sastoji se od:

- *predškolskog odgoja* - čini početnu razinu odgojno-obrazovnog sustava i nije obavezan za svu djecu predškolske dobi, izuzev programa predškole koji je kao obavezan namijenjen djeci u godini dana prije polaska u osnovnu školu;
- *osnovnog obrazovanja* - u Republici Hrvatskoj obvezno je i besplatno za svu djecu u dobi od šeste do petnaeste godine;
- *srednjeg obrazovanja* - svakome pod jednakim uvjetima i prema njegovim sposobnostima, nakon završetka osnovnog školovanja, omogućava stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja;
- *visoke naobrazbe* – djelatnost visokog obrazovanja obavljaju visoka učilišta. Visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovom sastavu, veleučilište i visoka škola.

3.2.2. Redovno obrazovanje

3.2.2.1. Predškolski odgoj

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta na području Bjelovarsko-bilogorske županije u 2015. godini djeluje 15 dječjih vrtića s 11 područnih objekata. Jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) osnivači su 10 dječjih vrtića s 8 područnih objekata, dok je 5 privatnih vrtića s 3 područna objekta. Na području Županije organizirano je 12 predškolskih programa.

Najveći broj ustanova predškolskog odgoja smješten je u Bjelovaru - 5 dječjih vrtića s 8 područnih objekata, od kojih su 4 privatna vrtića s 3 područna objekta. Na području Daruvara djeluju dva dječja vrtića, na području Garešnice djeluje jedan dječji vrtić s 2 područna objekta, na području Grubišnog Polja djeluje jedan dječji vrtić s jednim područnim objektom. Nadalje, po jedan dječji vrtić nalaze se u Čazmi, Đulovcu, Ivanskoj te Velikom Grdevcu i svima su osnivači JLS osim u Rovišću gdje djeluje jedan privatni vrtić.

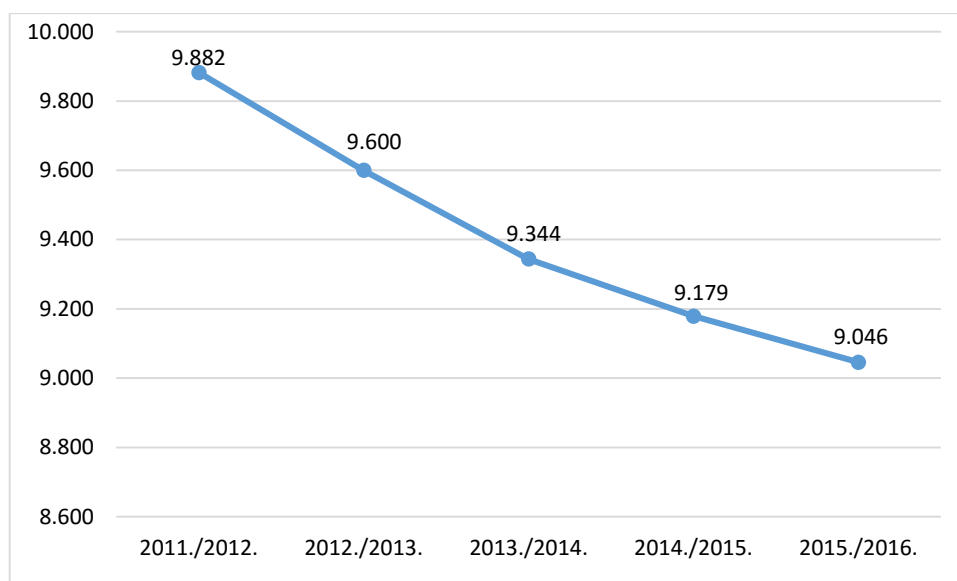
Prema posljednjim dostupnim podacima DZS-a iz 2013. godine dječje vrtiće i programe predškolskog odgoja na području Županije pohađa 2.634 djece. U predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama zaposleno je 307 osoba.

3.2.2.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

Osnovnoškolsko obrazovanje u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji organizirano je kroz mrežu 26 osnovnih škola i Centar Rudolf Steiner u Daruvaru. Bjelovarsko-bilogorska županija osnivač je 22 osnovne škole, 5 škola koje su smještene na području grada Bjelovara osnivač je Grad Bjelovar, a Centra Rudolf Steiner u Daruvaru osnivač je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

Kretanje broja učenika u osnovnim školama po godinama pokazuje trend opadanja broja upisanih učenika, što je u skladu s negativnim podacima o natalitetu na području Županije.

Grafikon 8: Broj učenika u osnovnoškolskim ustanovama, šk.g.2011./12. - 2015./16.



Izvor: Ured državne uprave u bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Osnovno glazbeno obrazovanje organizirano je kroz Glazbenu školu Vatroslava Lisinskog i Osnovnu glazbenu školu Mladen Pozajić, kojima je osnivač Bjelovarsko-bilogorska županija te Glazbenu školu Brune Bjelinskog, kojoj je osnivač Grad Daruvar.

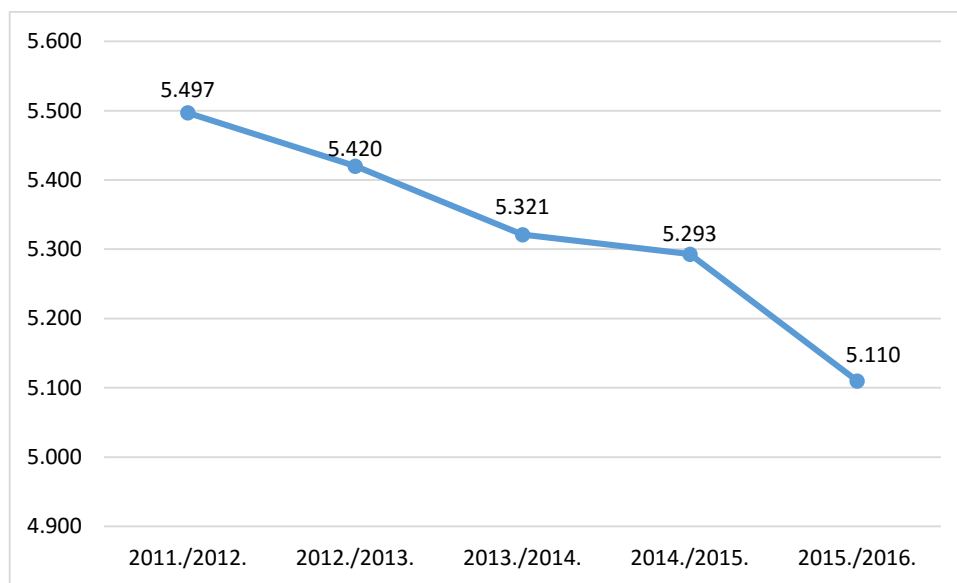
Posebnost osnovnog školstva u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je organiziranje odgojno-obrazovnog procesa za pripadnike češke nacionalne manjine, i to u osnovnim školama s nastavom na češkom jeziku. Češku osnovnu školu Jana Amosa Komenskog - Česká základní škola Jana Amose Komenského u školskoj godini 2015./2016. pohađa 196 učenika, dok Češku osnovnu školu Josipa Ružičke Končanica - Česká základní škola Josefa Růžičky Končenice pohađa ukupno 107 učenika.

3.2.2.4. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije djeluje 15 srednjih škola koje provode programe trogodišnjeg, četverogodišnjeg i petogodišnjeg obrazovanja. Gimnazije nude programe općeg, prirodoslovno-matematičkog te jezičnog smjera. Nadalje, učenici mogu odabrati između velikog broja nastavnih programa u trajanju 4 godine, koji su: zdravstveno-laboratorijski tehničar, farmaceutski tehničar, dentalni tehničar, fizioterapeutski tehničar, komercijalist, ekonomist, upravni referent, računalni tehničar za strojarstvo, elektrotehničar, tehničar za računalstvo, građevinski tehničar, hotelijersko-turistički tehničar, turističko hotelijerski komercijalist, tehničar cestovnog prometa, tehničar za mehatroniku, agroturistički tehničar i odjevni tehničar; te program obrazovanja medicinske sestre/tehničara opće njege u trajanju 5 godina.

Također, postoji i značajan broj obrazovnih programa u trajanju 3 godine: prodavač, elektroinstalater, elektromehaničar, elektroničar-mehaničar, instalater kućnih instalacija, bravar, instalater grijanja i klimatizacije, plinoinstalater, vodoinstalater, poljoprivredni gospodarstvenik, mehaničar poljoprivredne mehanizacije, automehatričar, automehaničar, autolimar, autolakirer, autoelektričar, vozač motornog vozila, tokar, strojobravar, glodač, CNC operater, stolar, soboslikar-ličilac, krojač, frizer, kuhar, konobar, slastičar, pekar i konditor, te programi proizvođača i montera PVC i aluminijske stolarije i zavarivača u trajanju od 2 godine. Pored navedenih trogodišnjih programa provode se i obrazovni programi u trajanju od 3 godine za pomoćna zanimanja: pomoćni bravar, pomoćni stolar, pomoćni soboslikar-ličilac, pomoćni vrtlar te pomoćni kuhar i slastičar. Posljednje, na području Bjelovarsko-bilogorske županije djeluju i dvije srednje glazbene škole koje učenicima nude programe za zanimanje glazbenika.

Grafikon 9: Broj učenika u srednjoškolskim ustanovama, šk.g.2011./12.- 2015./16.



Izvor: Ured državne uprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Podaci o kretanju broj učenika u srednjim školama po godinama pokazuju smanjenje broja učenika koji upisuju srednjoškolske ustanove na području Županije. Postoji mogućnost da su pojedini učenici upisali srednju školu na upisnom području druge županije, no o takvim se slučajevima, kao i u većini drugih županija u RH, ne vodi sustavna evidencija.

Obrazovanje za obrtnička zanimanja

Aktivnosti vezane uz poboljšanje obrazovanja za obrtnička zanimanja i za potrebe vezanih obrta na području Županije, slijedom javnih ovlasti, provodi Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije. Jedna od aktivnosti

Komore, realizirana u suradnji s HZZ Područni ured Bjelovar, uključuje sudjelovanje na roditeljskim sastancima za roditelje i učenike osmih razreda u osnovnim školama, s ciljem poticanja upisa učenika u srednje strukovne škole s naglaskom na deficitarna obrtnička zanimanja u Županiji. Podaci o broju upisanih učenika u strukovne škole u Županiji pokazuju kako je realizirano upisivanje učenika uvelike manje od očekivanog te ukazuju na nepovoljan trend smanjenja broja učenika koji se obrazuju za obrtnička zanimanja.

Tablica 15: Planirani i ostvareni broj i struktura upisanih učenika u srednje strukovne škole u šk. g. 2014./15.

Red. br.	BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA	ZANIMANJE	Planirano Broj učenika	Ostvareno Broj učenika	INDEKS
1.	Obrtnička škola Bjelovar	1. Automehaničar	20	18	90
		2. Elektroinstalater	9	4	44
		3. Elektromehaničar	10	5	50
		4. Elektroničar - mehaničar	9	5	56
		5. Instalater kućnih instalacija	28	12	43
	Ukupno:		76	44	58
2.	Srednja škola Čazma	1. Automehaničar	10	11	110
		2. Tokar	7	0	0
		3. Vodoinstalater	7	8	114
	Ukupno:		24	19	79
3	Tehnička škola Daruvar	1. Automehaničar	11	11	100
		2. Elektroinstalater	6	4	67
		3. Instalater grijanja i klimatizacije	11	9	82
	Ukupno:		28	24	86
5.	Srednja škola «B. Kašića», Grubišno Polje	1. Automehatroničar	8	8	100
		2. Instalater kućnih instalacija	8	5	63
	Ukupno:		16	13	81
	SVEUKUPNO		144	100	69

Izvor: Izvješće o radu Obrtničke komore Bjelovarsko-bilogorske županije za razdoblje 01.01.2014. – 31.12.2014. godine

Učenički domovi

Od ustanova koje pružaju smještaj i prehranu učenicima za vrijeme njihova školovanja te organiziraju i odgojno - obrazovni rad, kulturne i druge aktivnosti učenika, na području Županije nalazimo dva učenička doma koje je u šk. godini 2013./2014. koristilo 293-oje učenika. Učenički dom srednjih škola u Bjelovaru djeluje kao samostalna ustanova, a učenički dom Srednje škole „August Šenoa“ u Garešnici djeluje u sastavu istoimene škole.

Tablica 16: Učenički domovi, korisnici i zaposleni, početak školske godine 2013./2014.

	Učenički domovi	Korisnici			Zaposleni				
		uk.	muški	ženski	uk.	odgojitelji	zdravstveno osoblje	ostalo stručno osoblje	administrativno i ostalo osoblje
Bjelovar	1	155	52	103	29	7	1	2	19
Garešnica	1	138	46	92	17	6	-	1	10

Izvor: DZS, Statistička izvješća

3.2.2.5. Visoko obrazovanje

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji visoko obrazovanje organizirano je kroz Visoku tehničku školu Bjelovar sa stručnim studijem mehatronike (*baccalaureus ing. mehatronike*) i sestrinstvo (*baccalaureus sestrinstva*), te u podružnicama Ekonomskog fakulteta Zagreb (sveučilišni studij poduzetništva) i Ekonomskog fakulteta Rijeka u Bjelovaru.

Tablica 17: Broj aktivnih studenata u periodu 2012./2015. prema studijskom programu i statusu studiranja

Akademska godina	MEHATRONIKA			SESTRINSTVO			SVEUKUPNO
	Redoviti	Izvanredni	Ukupno	Redoviti	Izvanredni	Ukupno	
2012./2013.	149	82	231	133	242	375	6060
2013./2014.	119	88	207	163	304	467	674
2014./2015.	126	98	224	127	316	443	667
2015./2016.	119	93	212	126	353	479	691

Izvor: Bjelovarsko-bilogorska županija, Grad Bjelovar, Upravni odjel za gospodarstvo

Podaci o broju upisanih studenata pokazuju kako Visoka tehnička škola u Bjelovaru bilježi sve veći broj upisanih studenata, pri čemu prednjači stručni studij sestrinstvo. Što se tiče zapošljavanja nakon studija, podaci HZZ-a i HZMO-a pokazuju kako je od 262 studenta koji su u razdoblju od 2010. do 2015. godine završili studiji čak 79,77% zaposleno.

S ciljem poticanja razvoja poduzetničkih vještina i inovativnosti studenata, kao i kvalitetnog osposobljavanja za tržište rada, Visoka tehnička škola je, u suradnji s Lokalnom razvojnom agencijom Poslovni par Bjelovar, započela s projektom osnivanja Studentskog poduzetničko-tehnološkog inkubatora. Studentski poduzetnički inkubatori (SPI) su mjesto gdje se susreću obrazovanje, istraživanje i gospodarstvo, a osnivaju se na visokoškolskim ustanovama te imaju značajnu ulogu u ekonomskom rastu područja. Zajednička karakteristika svih SPI-a jest to što su im stanari studentska poduzeća te u njima djeluju profesori/mentori koji imaju poduzetničkog iskustva. Tijekom jedne akademske godine u različite aktivnosti inkubatora uključeno je prosječno dvadesetak studenata Visoke tehničke škole.

Ekonomski fakultet Rijeka u Bjelovaru provodi Cjeloživotno obrazovanje po Modulima te nakon svakog položenog modula polaznik dobiva Certifikat. Cjeloživotno obrazovanje se provodi po programu Preddiplomskog i Diplomskog Sveučilišnog studija. U akademskoj godini 2015./2016. upisano je: 36 polaznika osnovnog modula, 103 polaznika naprednog modula, 28 polaznika razlikovnog programa za diplomski studij te 29 studenata dodiplomskog i preddiplomskog studija.

3.2.3. Kvaliteta redovnog obrazovanja

Jedan od temelja razvoja konkurentnosti ljudskih resursa jest kvaliteta formalnog obrazovnog sustava, budući da se sposobnosti, stručnosti i vještine potrebne za društvo i gospodarstvo utemeljeno na znanju ponajprije razvijaju u obveznom redovnom obrazovanju. Znanja i vještine mogu se, što je čest slučaj, razvijati i na poslu, ali preduvjet za njihovo stjecanje jest temeljno opće obrazovanje.

Kvaliteta obrazovanja podrazumijeva širok raspon definicija i pristupa, no zajednički postulat svakog vrjednovanja i ocjene obrazovnog procesa trebalo bi biti usmjeravanje na učenika koji je u središtu interesa te obrazovanje koje je usmjereno razvoju integrirane ličnosti – razvoju talenata, psiholoških i tjelesnih sposobnosti djeteta/učenika do njegovih punih potencijala.

Analiza stanja vezana uz darovite učenike na području Bjelovarsko-bilogorske županije pokazala je kako su u posljednjem razdoblju učinjeni značajni naporu kako bi se nadarenim učenicima omogućilo brže i kvalitetnije napredovanje. Krajem 2014. godine Bjelovarsko-bilogorska županija je, kao druga županija u Hrvatskoj, započela s projektom Centra izvrsnosti iz matematike te je interes za sudjelovanjem u projektu pokazao niz osnovnih i srednjih škola iz Županije. U projekt Centra izvrsnosti su uključeni učenici 7. i 8. razreda osnovnih i 1., 2. i 3. razreda srednjih škola, a rad u Centru je organiziran subotama po četiri sata, u dva bloka po dva sata. Centar izvrsnosti iz matematike pohađa prosječno 60-ak učenika te sve troškove projekta snosi Bjelovarsko-bilogorska županija, uključujući i prijevoz za učenike iz udaljenih mjesta.

Pored darovitih učenika, posebnu je pozornost unutar redovnog obrazovnog procesa potrebno posvetiti učenicima s teškoćama u razvoju. U osnovnoškolskim ustanovama na području Bjelovarsko-bilogorske županije evidentan je nedostatak stručnih suradnika odgovarajućeg usmjerenja, i to prvenstveno psihologa koji bi bili uključeni u rad s učenicima s poteškoćama u razvoju. U šk. godini 2015./2016. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je, nakon provedenog natječajnog postupka i odabira projekata, odobrilo Bjelovarsko-bilogorskoj županiji bespovratna sredstva za projekt „Uz potporu sve je moguće“ kojim su osigurana sredstva za pomoćnike u nastavi učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama, i to za 16 osnovnih i 7 srednjih škola. Projektom su osigurana sredstva za 48 učenika s teškoćama.

Profesionalno usmjeravanje učenika s teškoćama provodi se tradicionalno u HZZ, PU Bjelovar od strane stručnog interdisciplinarnog tima. Savjetovanje se provodi na kraju osmog razreda, a na temelju Mišljenja službe za profesionalno usmjeravanje učenici mogu ostvariti prednost ili izravan upis u preporučene programe. Postupak profesionalnog savjetovanja učenika uključuje timsku obradu kroz aktivnosti psihološkog testiranja, intervjua, te po potrebi liječničkog pregleda specijaliste medicine rada. Proces savjetovanja uvažava s jedne strane potrebe tržišta rada i mogućnosti obrazovanja, a s druge strane individualne mogućnosti i potrebe učenika. S ciljem utvrđivanja potreba za profesionalnim usmjeravanjem učenika s teškoćama u razvoju ili zdravstvenim teškoćama prate se podaci o dosadašnjim potrebama za tom uslugom te su u nastavku prikazani podaci o broju izdanih Mišljenja službe za profesionalno usmjeravanje izdanih u svrhu ostvarivanja prava i/ili pogodnosti pri upisu učenika u srednje škole.

Tablica 18: Broj izdanih Mišljenja stručnog tima učenicima s teškoćama po godinama

	2013.	2014.	2015.
Učenici s teškoćama u razvoju	124	137	116
Učenici sa zdravstvenim teškoćama	33	21	16

Izvor: HZZ

Na području Županije je prisutan problem manjka upisnih mjesta za srednjoškolske obrazovne programe u koje je moguće uputiti učenike s teškoćama prema njihovim mogućnostima, sposobnostima i motivaciji. Dionici iz sektora obrazovanja, javne uprave, zdravstva, socijalne skrbi i zapošljavanja nisu povezani na zadovoljavajući način, nedostaje timski rad te edukacija koja bi omogućila da različiti sustavi pruže najbolju uslugu mladima sa zdravstvenim i drugim teškoćama dugoročno i s najboljim ishodom, tj. odabirom karijere u kojoj će moći iskoristiti svoje potencijale.

Jedan od razvojnih problema osnovnoškolskog obrazovanja je i zapuštenost zgrada određenih škola, prvenstveno područnih, te činjenica da se nastava u nekim školama provodi u dvije smjene što nije u skladu s pedagoškim standardima. Kako bi se pristupilo rješavanju navedenog problema, Županija je najavila projekt javno-privatnog partnerstva (JPP) putem kojeg bi se krenulo u izgradnju i dogradnju 12 školskih objekata u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

U pogledu modernizacije i informatizacije školstva, većina osnovnih škola nije opremljena suvremenom informacijskom i komunikacijskom tehnologijom (IKT) na način koji bi omogućio informatizaciju poslovnih i nastavnih procesa te primjenu IKT-a u obrazovanju. Šest škola s područja Županije (Osnovna škola Čazma, II. i III. Osnovna škola Bjelovar, Osnovna škola Hercegovac, Srednja škola Grubišno Polje i Srednja škola Čazma) uključeno je u CARNet-ov pilot projekt e-Škole, koji započinje s provedbom u 2015. godini. Cilj projekta je razviti sustav digitalno zrelih škola u kojima postoji adekvatna uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije te će se kroz projekt školama omogućiti korištenje suvremenih tehnologija, alata, metoda i sadržaja u nastavi. Škole koje će sudjelovati u pilot projektu bit će opremljene najmodernijom informacijsko-komunikacijskom tehnologijom te će im biti osiguran prikladan pristup Internetu i odgovarajuće e-usluge, a nastavno i nenastavno osoblje dobit će potrebnu edukaciju za optimalno korištenje dostupne tehnologije i digitalnih sadržaja koji će se razviti unutar projekta.

Bjelovarsko-bilogorska županija u posljednjem je razdoblju ukinula program sufinanciranja prijevoza za učenike osnovnih i srednjih škola te na razini Županije ne postoji program besplatnih udžbenika za učenike iz socijalno ugroženih obitelji. Županija stipendira studente sa svog područja putem natječaja koji se objavljuju na početku svake godine. Najvažniji kriteriji za odabir studenata za stipendiranje su postignut uspjeh u srednjoj školi, socijalni status obitelji i deficitarnost struke, a stipendija se isplaćuje kroz 10 mjeseci u godini u iznosu od 1.000 kn.

Obrazovanje za obrtnička zanimanja

Kvaliteta obrazovanja za obrtnička zanimanja, izuzev kvalitetno pripremljenog općeobrazovnog dijela, uvelike ovisi o dostupnosti i kvaliteti izvođenja praktičnog dijela nastave. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je, prema Izvješću Obrtničke komore, za obavljanje praktičnog dijela naukovanja licencirano 14 radionica, odnosno 3 obrta i 11 pravnih osoba te veliki problem predstavlja osiguravanje dovoljnog broja mjesta za praktičnu nastavu. Osim što pojedini obrti/tvrtke ne udovoljavaju svim uvjetima propisanim Pravilnikom o postupku i načinu izdavanja dozvola (licenca) za izvođenje praktičnog dijela naukovanja (NN br. 2/08), problem se javlja i u neopremljenosti strukovnih škola i tehnološkoj zastarjelosti za obavljanje praktične obuke učenika u školama. Preporuka Izvješća upućuje kako je nužno promijeniti pristup (sada neadekvatnom) stimuliranju obrtnika/pravnih osoba za provođenje praktične nastave kako bi se u konačnici ostvario veći broj slobodnih naučničkih mjesta, budući da se sve više obrta koji imaju licencu te su obučili generacije naučnika sada zatvaraju.

Obrtnička komora Bjelovarsko-bilogorske županije posljednjih je nekoliko godina, u suradnji s Ministarstvom poduzetništva i obrta, stipendirala učenike sa svog područja te je u šk. godini 2014./2015. stipendirano ukupno 5 učenika zanimanja u iznosu od 500,00 kn mjesečno. U šk. godini 2015./2016. stipendiranje učenika koji se obrazuju za deficitarna zanimanja preuzelo je Ministarstvo poduzetništva i obrta te je primijećen nagli porast interesa učenika za stipendiranjem, čemu u prilog govori brojka od 43 dodijeljene stipendije na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

3.2.4. Cjeloživotno učenje

Jedan od glavnih izlaznih pokazatelja obrazovnog sustava je obrazovna struktura radno sposobnog stanovništva. Za obrazovanje odraslih posebno su važni podaci o osobama s vrlo malo ili bez ikakvog formalnog obrazovanja, jer je zadaća upravo ovog djela sustava obrazovanja omogućiti tim osobama da naknadno steknu znanja i vještine koje nisu stekli u sklopu redovitog obrazovnog procesa.

Nedavno usvojena Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije je kao krovni dokument prepoznala kako se kao temelj obrazovanja u suvremenim društvima nameće koncept *cjeloživotnoga učenja* koji potiče pojedinca iz bilo koje dobne skupine da uči te mu omogućuje stalan pristup obrazovanju i priznavanje različitih oblika učenja. Prema Strategiji, trokut znanja neophodan za postizanje razine visokorazvijenih zemalja čine:

- cjeloživotno učenje,
- znanost i
- inovacije.

Cjeloživotno učenje odnosi se na sve aktivnosti stjecanja znanja, vještina, stavova i vrijednosti tijekom života s ciljem njihova usvajanja ili proširenja, i to u okviru osobnog, društvenog ili profesionalnog razvoja i djelovanja pojedinca. Takav sveobuhvatni koncept obuhvaća učenje u svim životnim razdobljima i u svim izvedbenim oblicima, tj. uključuje programe formalnog odgoja i obrazovanja (ranog i predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokoškolskog, kao i obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja odraslih), neformalnog obrazovanja, ali i nenamjerno, neorganizirano i spontano stjecanje znanja, vještina, stavova i vrijednosti na neformalne i informalne načine.

U Hrvatskoj se formalno obrazovanje odraslih provodi na temelju programa koje je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta s ciljem stjecanja strukovnih znanja, vještina i sposobnosti. Ono uključuje osnovno obrazovanje odraslih, srednje obrazovanje odraslih kao i visoko obrazovanje odraslih.

Prema Zakonu o obrazovanju odraslih, formalno obrazovanje odraslih mogu provoditi otvorena učilišta, osnovne škole, srednje škole, visoka učilišta, škole stranih jezika, ustanove za skrb o osobama s posebnim potrebama i invaliditetom, penološke i ostale ustanove, ako zadovoljavaju preduvjete navedene u Zakonu. Formalno obrazovanje odraslih vodi stjecanju javne isprave, a ustanove za obrazovanje odraslih provode programe za stjecanje prve kvalifikacije, dokvalifikacije, stručnog usavršavanja i prekvalifikacije.

U Bjelovarsko-bilogorsko županiji formalnim obrazovanjem odraslih, kao svojom redovnom djelatnošću ili kao djelatnošću koja prati redovnu, bave se:

- *pučka otvorena učilišta*: POU Bjelovar, POU Daruvar, POU „Marinković“ Garešnica
- *srednje škole koje realiziraju programe obrazovanja odraslih*: Obrtnička škola Bjelovar, Medicinska škola Bjelovar, Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar, Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar, Tehnička škola Bjelovar, Tehnička škola Daruvar, Srednja škola Čazma, Srednja škola Bartola Kašića Grubišno Polje
- *visoke škole*: Visoka tehnička škola Bjelovar, podružnice Ekonomskog fakulteta Zagreb i Ekonomskog fakulteta Rijeka u Bjelovaru
- *privatne škole*: EducirajMe centar Bjelovar, JEKA d.o.o. škola stranih jezika, Gloria d.o.o. Centar za strane jezike.

Pučko otvoreno učilište Bjelovar u svojim programima obrazovanja polaznicima nudi program osnovnog obrazovanja odraslih te niz drugih verificiranih programa osposobljavanja i usavršavanja, koji uključuju:

Tablica 19: Programi obrazovanja POU-a Bjelovar

R.br.	Naziv tečaja/ seminara/ treninga	Stručno uvjerenje
1	Osnovno obrazovanje odraslih	Svjedodžba
2	Dadilje	uvjerenje o osposobljavanju
3	Njegovateljice	uvjerenje o osposobljavanju
4	Maserke	uvjerenje o osposobljavanju
5	Računalni operator	uvjerenje o osposobljavanju
6	Autocad specijalist	uvjerenje o usavršavanju
7	Autodesk mechanical specijalist	uvjerenje o usavršavanju
8	WEB dizajner	uvjerenje o osposobljavanju
9	Osnove informatike za umirovljenike	Svjedodžba
10	Osnove informatike za poljoprivrednike	Svjedodžba
11	Programer poslovnih aplikacija	uvjerenje o osposobljavanju
12	Mala škola informatike	Svjedodžba
13	Samostalni knjigovođa	uvjerenje o osposobljavanju
14	Knjigovođa za obiteljska poljoprivredna gospodarstva	uvjerenje o osposobljavanju
15	Tečaj engleskog jezika po stupnjevima	Svjedodžba
16	Tečaj njemačkog jezika po stupnjevima	Svjedodžba
17	Tečaj engleskog jezika, za učenike osnovne škole po stupnjevima	Svjedodžba
18	Ispiti po CEF-u (upis u radnu knjižicu) Razina A1 do C2	svjedodžba o znanju stranog jezika
19	Osposobljavanje za osnovne poslove krovopokrivača, skelara, tesara, armirača, betonirca, zidara.	uvjerenje o osposobljavanju
20	Osposobljavanje za obavljanje pomoćnih poslova u zanimanju: priprematelj pizze, konobar, kuhar, spremačica.	uvjerenje o osposobljavanju
21	Osposobljavanje za poslove cestara	uvjerenje o osposobljavanju
22	Usavršavanje za poslove: referent/ica nadzora i upravljanja cestovnim prometom	uvjerenje o usavršavanju
23	Osposobljavanje za poslove ophodara	uvjerenje o osposobljavanju
24	Osposobljavanje za pčelara	uvjerenje o osposobljavanju
25	Pripreme za majstorski ispit: autoelektričar, autolimar, automehaničar, bravar, elektroinstalater, fotograf, frizer, klesar, krznar, kuhar, limar, mehaničar polj. Mehanizacije, mljekar, pećar, plinoinstalater, soboslikar i ličilac, stolar, strojobravar, tesar, tokar, urar, vodoinstalater i zidar	uvjerenje izdaje HOK, upis u radnu knjižicu, uvjet za otvaranje obrta
26	Pripreme za ispit iz stručne osposobljenosti: cvjećar-aranžer, drvotokar, elektrozavarivač, graver pečatorezac, taracer, vulkanizer, pečenjar, priprematelj jednostavnih jela i slastica, priprematelj bureka i pizza i poslužitelj jela i pića	uvjerenje izdaje HOK, upis u radnu knjižicu, uvjet za otvaranje obrta
27	Usavršavanje za poslove referenta/ice upravljanja i nadzora cestovnim prometom	uvjerenje o usavršavanju
28	Osposobljavanje za jednostavne poslove sklapanja, održavanja i popravljivanja osobnih računala	uvjerenje o osposobljavanju
29	Osposobljavanje za jednostavne poslove fotografiranja i grafičke pripreme digitalne fotografije	uvjerenje o osposobljavanju
30	Osposobljavanje za poslove pomoćnika/ice u radu s učenicima s teškoćama u razvoju	uvjerenje o osposobljavanju
31	Osposobljavanje za poslove wellness terapeuta/kinje	uvjerenje o osposobljavanju
32	Osposobljavanje za jednostavne poslove u zanimanju bravar/ica	uvjerenje o osposobljavanju
33	Osposobljavanje za poslove barmena/ice	uvjerenje o osposobljavanju
34	Engleska igraonica	

Izvor: web stranica POU Bjelovar

Pučko otvoreno učilište „Marinković“ Garešnica provodi program osnovnoškolskog obrazovanja odraslih koje je besplatno je za sve polaznike starosne dobi između 15 i 50 godina, a stariji od 50 godina program mogu pohađati uz plaćanje školarine. Polaznicima su omogućeni i trogodišnji programi stjecanja srednje stručne spreme i prekvalifikacije, kao i četverogodišnji programi doškovanja i prekvalifikacije za zanimanja:

Tablica 20: Programi školovanja i prekvalifikacije – POU „Marinković“ Garešnica

TROGODIŠNJA SREDNJA ŠKOLA	ČETVEROGODIŠNJA SREDNJA ŠKOLA
Stočar	poljoprivredni tehničar fitofarmaceut
vozač motornog vozila	poljoprivredni tehničar opći
Automehaničar	tehničar cestovnog prometa
Autolakirer	Komercijalist
Autolimar	građevinski tehničar
Autoelektričar	arhitektonski tehničar
Prodavač	
Frizer	
Zidar	
Tesar	
Krovopokrivač	

Izvor: web stranica POU „Marinković“ Garešnica

Učilište također provodi razne programe usavršavanja (instruktor vožnje, vozač motornog vozila u međunarodnom prometu, poslovni tajnik), kao i programe osposobljavanja odraslih za rukovatelje radnim i građevinskim strojevima, poslove u građevinarstvu, poljoprivredi, ugostiteljstvu i turizmu, zdravstvu i socijalnoj skrbi, preradi i obradi drva te za poslove u cestovnom prometu.

Pučko otvoreno učilište Daruvar kontinuirano provodi razne programe obrazovanja odraslih te obrazovanje svih uzrasta, a svojim polaznicima nudi mogućnost upisa u školu stranih jezika i školu informatike, kao i osposobljavanje za samostalnog knjigovođu, osnovne poslove zidara, tesara, parketara, keramičara i montera suhe gradnje, wellness terapeuta, masera, njegovatelja, dadilju, barmena, spremača te poslove pečenja voćnih rakija.

U okviru svojih mjera, na obrazovanje nezaposlene osobe upućuje i Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Bjelovar, koji je tijekom 2014. godine proveo dva programa stručnog osposobljavanja, i to monter suhe gradnje, koji je realiziran u suradnji s Pučkim otvorenim Učilište Bjelovar te rukovatelj motornom pilom, u suradnji s Učilištem za obrazovanje, izdavaštvo i savjetovanje Kontrol biro u Zagrebu. Uvjerjenja za montera suhe gradnje dobilo je 13 polaznika, a uvjerenja za rukovatelja motornom pilom njih 10. Tijekom 2014. proveden je i program stručnog usavršavanja - specijalist za solarne fotonaponske sustave, u suradnji s Centrom za nove tehnologije Tehničke škole Ruđer Bošković iz Zagreba. Uvjerjenja za poslove specijalista za solarne fotonaponske sustave dobilo je 15 polaznika.

Tehnološki par Bjelovar

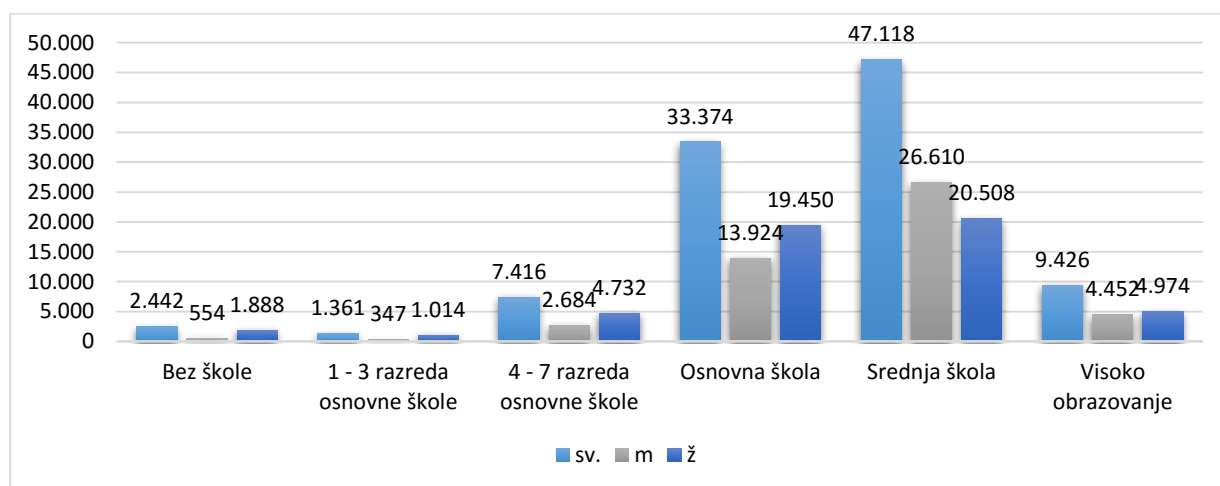
Tehnološki park Bjelovar osnovan je od strane Grada Bjelovara i Visoke tehničke škole u Bjelovaru za potrebe poboljšanja stanja primjene novih tehnologija vezano za tehničke znanosti, prvenstveno strojarstva, energetike, elektrotehnike, mehatronike i računarstva. Tehnološki park u svojoj domeni obuhvaća organiziranje edukacija iz područja strojarstva, elektrotehnike i računarstva te također ustrojava i vodi Tehnološki inkubator za poduzetnike iz navedenih područja.

3.3. Analiza tržišta rada

3.3.1. Obrazovna struktura stanovništva

Obrazovanje je pogon za društvene, gospodarske i druge promjene te napredak zemlje pa su stoga podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva iznimno važan pokazatelj na temelju kojega je moguće analizirati i planirati kratkoročna i dugoročna rješenja povezana s formalnim, neformalnim i informalnim obrazovanjem, kao i tržištem rada. Podaci Popisa stanovništva 2011. godine pokazuju kako je na području Bjelovarsko-bilogorske županije, od promatrane skupine stanovništva osoba starijih od petnaest godina (101.323), najveći udio onih sa završenom srednjom školom, njih 46,5%.

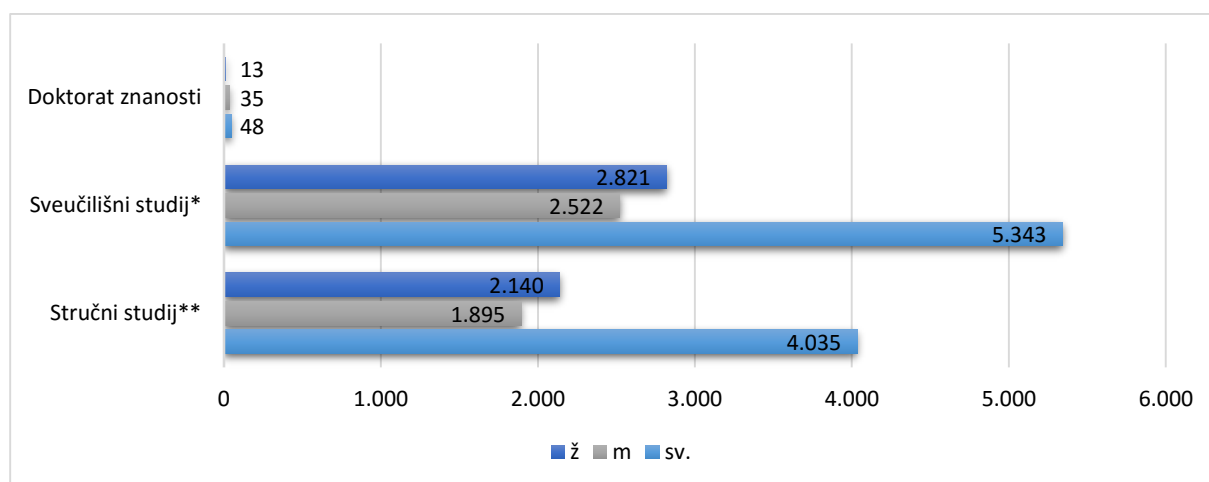
Grafikon 10: Stanovništvo prema najvišem završenom stupnju obrazovanja



Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

U skupini osoba bez škole, od 2.442 osobe 77,13% čine žene te je udio žena s nižom razinom obrazovanja općenito veći nego muškaraca. Udio žena s osnovnoškolskim obrazovanjem tako iznosi 58,28%. Osobe s visokim obrazovanjem zauzimaju udio od 9,3%, pri čemu prevladava broj osoba koje su završile sveučilišni studij. Od ukupno 9.426 osoba s visokim obrazovanjem, 52,77% su žene.

Grafikon 11: Visoko obrazovanje



Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Ukoliko promotrimo pismenost, vidljivo je kako je od 108.115 osoba starijih od 10 godina 1.388 osoba nepismeno, što predstavlja udio od 1,3%. Od ukupnog broja nepismenih osoba 77,38% su žene, a 22,63% muškarci. Broj nepismenih raste sa starošću, tako da je najveći postotak nepismenih čine osobe u skupini 60 i više godina.

Podaci o stanovništvu starijem od 10 godina, koji su informatički pismeni, pokazuju da se veći udio stanovništva ne služi osnovnim informatičkim vještinama, izuzev korištenja internetom, kojim se koristi gotovo polovica stanovništva (47,83%).

Tablica 21: Stanovništvo starije od 10 godina, prema informatičkoj pismenosti

Spol	Ukupno	Obrada teksta		Tablični izračuni		Korištenje el. poštom		Korištenje internetom	
		da	ne	da	ne	Da	ne	da	Ne
sv.	108.115	46.378	61.301	37.539	70.077	46.000	61.668	51.707	55.866
m	52.145	23.902	28.049	19.399	32.523	23.959	27.989	27.087	24.825
ž	55.970	22.476	33.252	18.140	37.554	22.041	33.679	24.620	31.041

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

3.3.2. Mobilnost radne snage

Mobilnost radne snage smatra se mehanizmom za rješavanje problema postojanja regionalnih područja s visokom nezaposlenošću i reagiranja na potrebe tržišta rada. Podaci o unutarnjoj migraciji stanovništva u Republici Hrvatskoj odnosno Bjelovarsko-bilogorskoj županiji pokazuju kako Županija u 2013. godini bilježi negativan međužupanijski migracijski saldo (-418 osoba), tj. veći broj odseljenih nego doseljenih osoba.

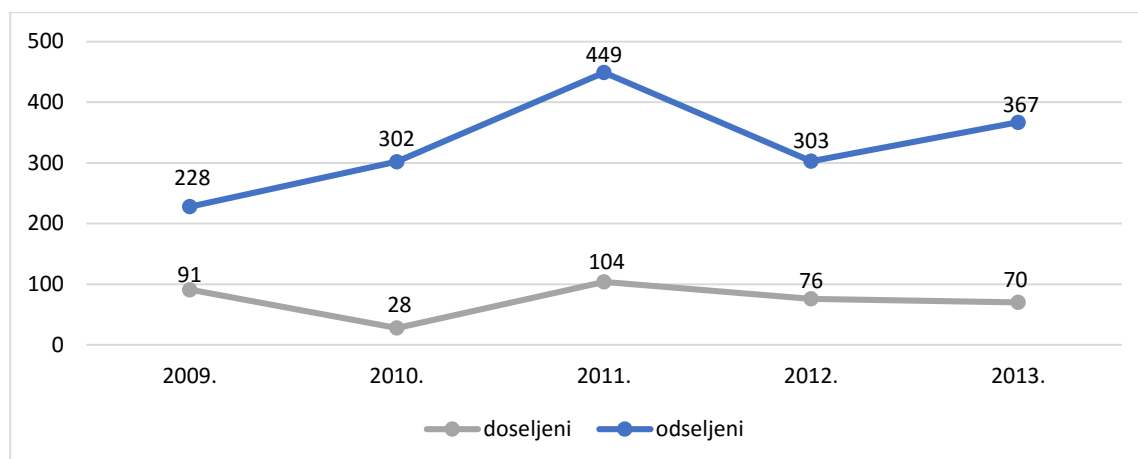
Tablica 22: Unutarnja migracija stanovništva Bjelovarsko-bilogorske županije u 2013. godini

Županija	Doseljeni		Odseljeni		Saldo migracije među županijama	Preseljeno stanovništvo unutar županije	
	ukupno	iz druge županije	ukupno	u drugu županiju		među naseljima istoga grada/općine	među gradovima/općinama iste županije
Bjelovarsko-bilogorska	2 206	616	2 624	1 034	-418	760	830

Izvor: DZS, Statistička izvješća

Što se tiče vanjske migracije odnosno preseljenja stanovništva iz jedne države u drugu, podaci DZS-a pokazuju kako Bjelovarsko-bilogorska županija godinama bilježi veći broj osoba koje su odselile u inozemstvo nego osoba koje su iz inozemstva doselile u Županiju.

Promatrajući podatke o vanjskoj migraciji u razdoblju od 2009. do 2013. godine primjetno je kako je najveći broj osoba iz Županije u inozemstvo odselio 2011. godine, da bi nakon toga došlo do smanjenja broja odseljenih u 2012. (303 osobe) te ponovnog povećanja u 2013. godini, kada je iz Županije odselilo 367 osoba.

Grafikon 12: Vanjska migracija stanovništva Bjelovarsko-bilogorske županije u razdoblju 2009.-2013. g.

Izvor: DZS, Statistička izvješća

3.3.3. Plaće

Prema godišnjem istraživanju DZS-a o zaposlenima i isplaćenju plaći, prosječna mjesečna isplaćena neto plaća u pravnim osobama Republike Hrvatske za 2012. iznosila je 5.469 kn, a bruto plaća 7.863 kn. Na području Bjelovarsko-bilogorske županije prosječna mjesečna neto plaća iznosila je pritom 4.587 kn, dok je bruto plaća iznosila 6.323 kn, što je manje u odnosu na državni prosjek.

Tablica 23: Prosječne mjesečne bruto i neto plaće zaposlenih prema NKD-u 2007. i spolu, prosjek 2012.

	Prosječne bruto plaće po zaposlenome, kune			Prosječne neto plaće po zaposlenome, kune		
	uk.	m.	ž.	uk.	m.	ž.
Bjelovarsko-bilogorska županija	6.323	6.525	6.075	4.587	4.741	4.399
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.502	6.785	5.618	4.790	5.005	4.117
B Rudarstvo i vađenje	9.234	9.240	9.201	6.431	6.433	6.422
C Prerađivačka industrija	4.941	5.341	4.245	3.675	3.955	3.188
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	7.541	7.661	7.018	5.467	5.553	5.094
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	5.231	5.223	5.266	3.919	3.919	3.916
F Građevinarstvo	5.887	5.751	6.951	4.272	4.204	4.811
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	5.089	5.631	4.681	3.761	4.134	3.479
H Prijevoz i skladištenje	5.538	5.486	5.701	4.161	4.140	4.226
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	4.066	3.911	4.187	3.081	2.966	3.170
J Informacije i komunikacije	8.606	9.912	6.178	5.955	6.787	4.407
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	9.932	11.859	8.818	6.730	7.840	6.088
L Poslovanje nekretninama	5.658	6.161	4.819	4.140	4.415	3.682
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	6.828	7.541	5.709	4.952	5.457	4.160
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4.134	4.209	4.025	3.149	3.223	3.042

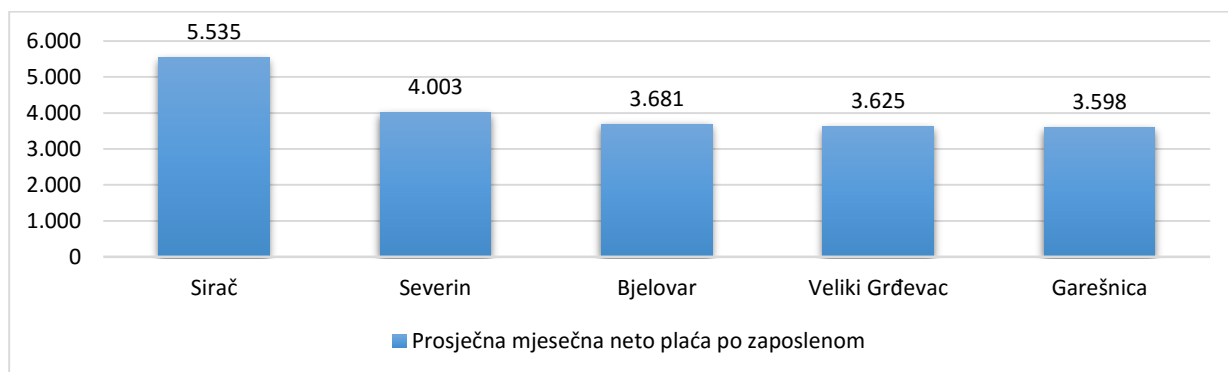
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	8.351	9.066	7.368	5.988	6.521	5.256
P	Obrazovanje	7.110	7.218	7.077	5.118	5.180	5.099
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	8.156	9.618	7.668	5.716	6.558	5.434
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	6.351	7.162	5.770	4.582	5.027	4.262
S	Ostale uslužne djelatnosti	4.933	5.050	4.800	3.658	3.764	3.537

Izvor: DZS, Statistička izvješća

Izvršje FINA-e o rezultatima poslovanja poduzetnika Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije u 2014. godini pokazuje kako je iznos ukupnih neto plaća i nadnica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji iznosio 624,1 milijuna kn, a prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom 3.599 kn, što je za 26,2% manje od prosječne mjesečne neto plaće zaposlenih kod poduzetnika na razini RH (4.878 kuna).

Najviša prosječna mjesečna neto plaća obračunata je zaposlenima kod poduzetnika Općine Sirač (5.535 kn). Slijedi Općina Severin (4.003 kn), Grad Bjelovar (3.681 kuna) te Općina Veliki Grđevac (3.625 kn). Najniža prosječna mjesečna neto plaća obračunata je zaposlenima kod poduzetnika u Općini Veliko Trojstvo (2.001 kn).

Grafikon 13: Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u promatranim gradovima/općinama BBŽ u 2014.



Izvor: Fina, Registar godišnjih financijskih izvještaja, obrada GFI-a za 2014. godinu

3.3.4. Razina ekonomske aktivnosti stanovništva

Radnu snagu čine ukupno zaposlene i nezaposlene osobe. Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje krajem 2014. godine u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji evidentirano je 42.390 aktivnih stanovnika (radna snaga), od čega se 29.247 odnosi na zaposlene osobe, a 13.143 na nezaposlene osobe. Radno aktivno stanovništvo se u odnosu na 2013. godinu smanjilo za 3,6% ili 1.578 osoba.

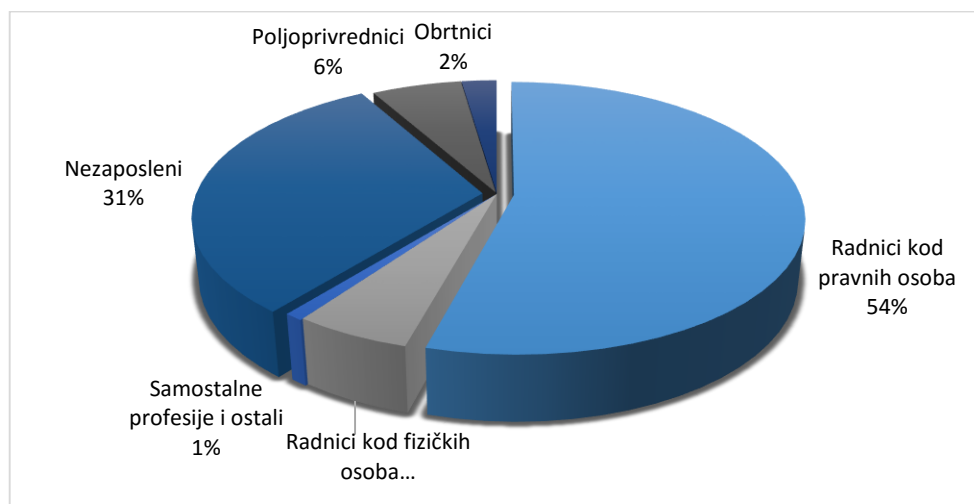
Tablica 24: Struktura aktivnog stanovništva u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

	12/2013.	12/2014.	Stopa rasta (%)
Aktivno stanovništvo	43.968	42.390	-3,6
Zaposleni (aktivni osiguranici HZMO)	30.502	29.247	-4,1
Radnici kod pravnih osoba	23.753	23.022	-3,1
Radnici kod fizičkih osoba	2.464	2.394	-2,8
Obrtnici	1.044	690	-8
Poljoprivrednici	2.712	2.490	-8,2
Samostalne profesije	529	381	-28
Nezaposleni	13.466	13.143	-2,4

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Što se tiče fluktuacije osiguranika prema osnovama osiguranja, krajem 2014. najveće relativno smanjenje broja zaposlenih zabilježeno je kod samostalnih profesija za 28,0%, kod poljoprivrednika za 8,2% te kod obrtnika za 8,0%.

Grafikon 14: Struktura aktivnog stanovništva krajem 2014. godine

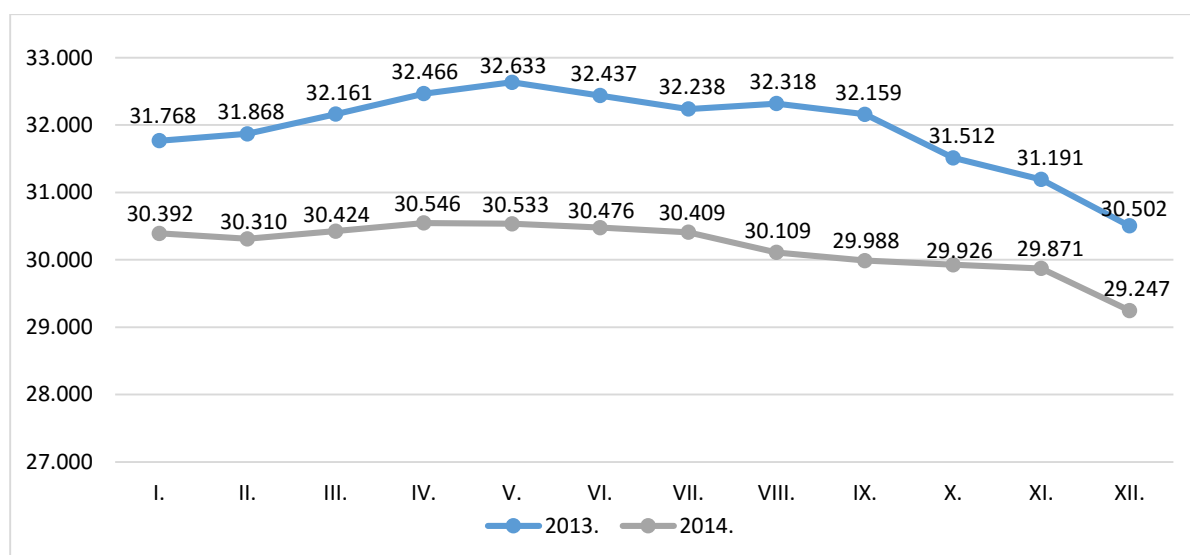


Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

3.3.5. Zaposlenost

Prema podacima Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje krajem 2014. godine na području Bjelovarsko-bilogorske županije evidentirano je 29.247 zaposlenih osoba, što u usporedbi s 2013. godinom predstavlja smanjenje za 4,1% ili 1.255 osoba. U 2014. godini nastavljen je trend smanjivanja broja zaposlenih osoba u Županiji te je u prosincu 2014. zabilježen najmanji broj zaposlenih u razdoblju od posljednje dvije godine.

Tablica 25: Kretanje broja zaposlenih osoba po mjesecima tijekom 2013. i 2014. godine



Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti najveći je broj zaposlenih osoba bio u prerađivačkoj industriji (22,8%), poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (15,2%), trgovini na veliko i na malo; popravku motornih vozila i motocikla

(11,3%), obrazovanju (9,3%), javnoj upravi i obrani; obveznom socijalnom osiguranju (8,3%) te djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (8,2%).

Tablica 26: Zaposleni u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji prema djelatnostima NKD-a, 31.03.2014.

	Ukupno zaposleni	Udio (%)	Pravne osobe	Obrt i slobodne profesije	Individualna poljoprivreda
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.413	15,2	1.299	472	2.642
Rudarstvo i vađenje	79	0,3	65	14	-
Prerađivačka industrija	6.600	22,8	5.929	671	-
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	418	1,4	418	-	-
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	479	1,7	477	2	-
Građevinarstvo	1.220	4,2	951	269	-
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	3.274	11,3	2.720	554	-
Prijevoz i skladištenje	1.207	4,2	958	249	-
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	913	3,2	449	464	-
Informacije i komunikacije	301	1,0	286	15	-
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	629	2,2	623	6	-
Poslovanje nekretninama	22	0,1	19	3	-
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	784	2,7	551	233	-
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	552	1,9	458	94	-
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	2.406	8,3	2.158	248	-
Obrazovanje	2.687	9,3	2.676	11	-
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	2.365	8,2	2.037	328	-
Umjetnost, zabava i rekreacija	200	0,7	172	28	-
Ostale uslužne djelatnosti	420	1,4	160	260	-
Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca	7	0,0	-	7	-
Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0,0	-	-	-
Nerazvrstani prema djelatnostima	7	0,0	-	7	-
UKUPNO	28.983	100,0	22.406	3.935	2.642

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Što se tiče izlazaka iz evidencije nezaposlenih, tijekom 2014. godine iz evidencije nezaposlenih ukupno su izašle 11.464 osobe, od čega je zaposleno njih 7.791, i to: 7.164 osoba na temelju zasnivanja radnoga odnosa i 627 osoba na temelju drugih poslovnih aktivnosti (stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, registriranje trgovačkoga društva ili obrta, ugovor o djelu, itd.). Od ukupnog broja zaposlenih 3.700 su žene (47,5%), a 4.004 muškarci (52,5%). Pritom su na neodređeno vrijeme zaposlene 342 osobe odnosno 4,8%, dok je na određeno vrijeme zaposleno čak 95,7% osoba, tj. njih 6.822, što u usporedbi s prethodnom 2013. godinom predstavlja povećanje zapošljavanja na određeno vrijeme za 0,6%.

Evidentirano zapošljavanje temeljem radnoga odnosa najčešće se realiziralo u djelatnostima prerađivačke industrije i djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, dok je prema obrazovnoj strukturi dok najveći broj zapošljavanja zabilježen u skupini osoba sa srednjoškolskim obrazovanjem.

3.3.6. Nezaposlenost

Prema podacima HZZ-a, tijekom 2014. godine evidentirano je prosječno 328.187 nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj. U odnosu na 2013. godinu, prosječan broj nezaposlenih smanjio se u velikoj većini županija, dok je porast nezaposlenosti zabilježen u samo tri županije, uključujući Bjelovarsko-bilogorsku županiju u kojoj je nezaposlenost porasla za 0,7%. Udio nezaposlenih na području Bjelovarsko-bilogorske županije u prosječnoj nezaposlenosti Republike Hrvatske iznosio je 3,9%.

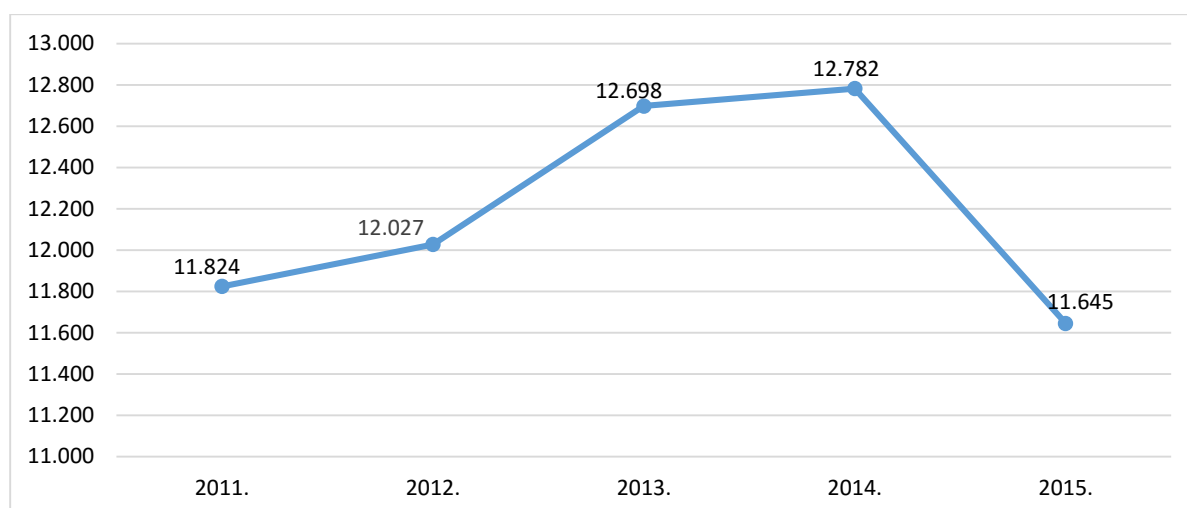
Tablica 27: Prosječan broj nezaposlenih po županijama 2013. i 2014. godine

Županija	2013.	2014.	Stopa rasta (%)
ZAGREBAČKA	19583	18469	-5,7
KRAPINSKO-ZAGORSKA	8548	7893	-7,7
SISAČKO-MOSLAVAČKA	20444	20248	-1
KARLOVAČKA	11478	10781	-6,1
VARAŽDINSKA	11035	9554	-13,4
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	9083	8155	-10,2
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	12698	12782	0,7
PRIMORSKO-GORANSKA	19321	18469	-4,4
LIČKO-SENJSKA	3439	3661	6,5
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	10470	10216	-2,4
POŽEŠKO-SLAVONSKA	6953	6375	-8,3
BRODSKO-POSAVSKA	17912	15937	-11
ZADARSKA	11161	9729	-12,8
OSJEČKO-BARANJSKA	36627	36632	0
ŠIBENSKO-KNINSKA	8129	7725	-5
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	21404	20189	-5,7
SPLITSKO-DALMATINSKA	45893	44220	-3,6
ISTARSKA	9071	7953	-12,3
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	8025	8150	1,6
MEĐIMURSKA	7923	7095	-10,5
GRAD ZAGREB	45916	43957	-4,3
Ukupno	345112	328187	-4,9

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Što se tiče stope registrirane nezaposlenosti u Županiji, krajem 2014. godine je iznosila 31,0%, dok je na nacionalnoj razini zabilježena stopa od 19,4%. Najnoviji podaci o kretanju broja nezaposlenih osoba na području Bjelovarsko-bilogorske županije pokazuju međutim kako je u posljednjem razdoblju došlo do blagog pada broja nezaposlenih te je, prema podacima HZZ-a za rujna 2015., zabilježena stopa nezaposlenosti od 25,8%, a broj nezaposlenih smanjen je na razinu od 10.548 osoba.

Podaci o kretanju prosječnog broja nezaposlenih osoba od 2011. godine pokazuju da Županija kontinuirano bilježi sve veći broj nezaposlenih osoba, čiji je vrhunac dosegnut 2014. godine, da bi prema posljednjim dostupnim podacima došlo do blagog pada u 2015. godini.

Tablica 28: Kretanje broja nezaposlenih osoba od 2011. do 2015. godine

Izvor: HZZ, PU Bjelovar

Analiza nezaposlenosti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji pokazuje da su značajne razlike primjetne u kretanju nezaposlenosti između ispostava Područnog ureda te je tako u odnosu na 2013. godinu povećanje prosječnog broja nezaposlenih zabilježeno u ispostavama Garešnica, Grubišno Polje i Bjelovar, dok je u ispostavama Čazma i Daruvar došlo do smanjenja broja nezaposlenih. Najveći udio u ukupnom broju nezaposlenih u posljednjem razdoblju bilježi Ispostava Bjelovar.

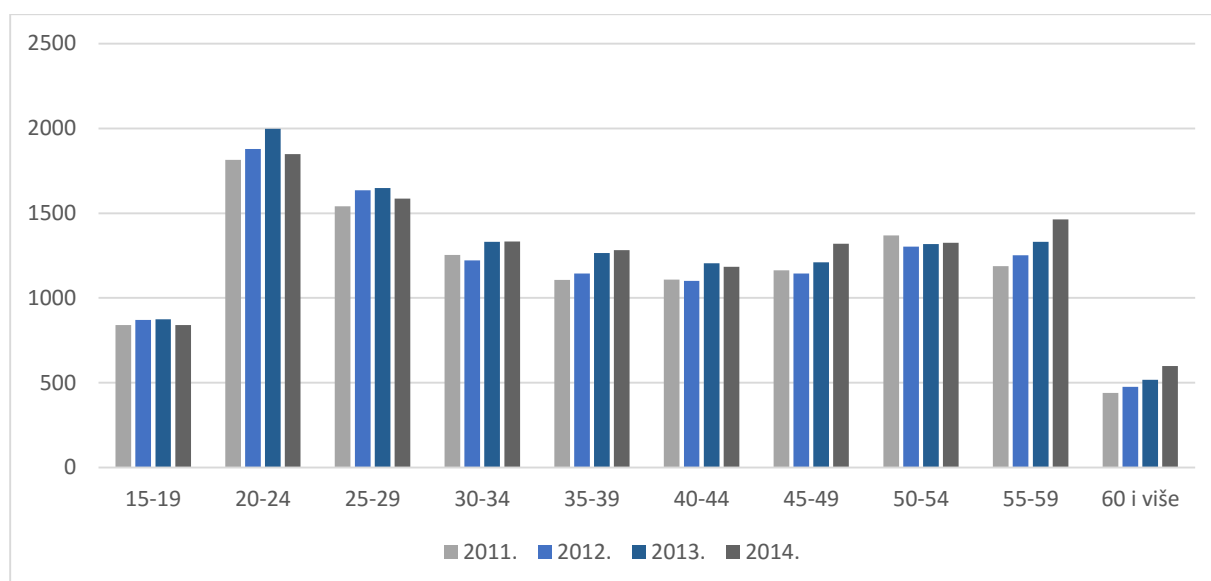
Tablica 29: Prosječan broj nezaposlenih osoba po ispostavama u 2013. i 2014. godini

Ispostava	2013.		2014.	
	Broj	%	Broj	%
Bjelovar	6.182	48,7	6.200	48,5
Čazma	1.374	10,8	1.338	10,5
Daruvar	2.498	19,7	2.492	19,5
Garešnica	1.481	11,7	1.545	12,1
Grubišno Polje	1.163	9,2	1.206	9,4
Ukupno	12.698	100,0	12.782	100,0

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Promatrano prema spolu, od ukupnoga broja nezaposlenih u 2014. godini prosječno je evidentirano 6.710 nezaposlenih muškarca (52,5%) i 6.072 nezaposlenih žena (47,5%). Prosječni broj nezaposlenih muškaraca smanjen je u odnosu na prethodnu godinu za 0,2%, dok je prosječni broj nezaposlenih žena povećan za 1,6%, tako da se udio muškaraca smanjio, a udio žena povećao u ukupnom broju nezaposlenih. Udio muškaraca u ukupnoj nezaposlenosti Županije (52,5%) veći je u odnosu na državni prosjek (46,8%), dok je s druge strane udio žena (47,5%) manji u odnosu na državni prosjek (53,2%).

Najveći broj nezaposlenih osoba u posljednjih je nekoliko godina zabilježen u dobnoj skupini 20-24 godine, no također je primjetno kako je u 2014. došlo do najznačajnijeg smanjenja prosječnog broja nezaposlenih te dobne skupine te je udio mladih od 20-24 u ukupnoj nezaposlenosti iznosio 14,5%. Konstantan rast broja nezaposlenih primjetan je u starijim dobnim skupinama (55-59 g. i 60 i više g.) te je u 2014. zabilježen najveći broj nezaposlenih starijih osoba u posljednje četiri godine.

Grafikon 15: Nezaposleni osobe prema dobi

Izvor: Mjesečni statistički bilten, HZZ PU Bjelovar

Prema razini obrazovanja, najviše je nezaposlenih sa završenom srednjom školom za zanimanja do 3 godine ili školom za KV i VKV radnike (36,0%), a zatim slijedi skupina osoba sa završenom osnovnom školom (26,5%) i sa srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazijom (22,8%). Osobe s nezavršenom ili završenom osnovnom školom čine čak 35,0% nezaposlenih, dok je udio osoba s višom i visokom razinom obrazovanja 6,1% od ukupnog broja nezaposlenih.

Tablica 30: Prosječni broj nezaposlenih prema razini obrazovanja i spolu u 2014. godini

	Ukupno	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	SŠ za zanimanja do 3 g. te škola za KV i VKV radnike	SŠ za zanimanja u trajanju 4 i više godina te gimnazija	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
Muškarci	6.710	593	1.822	2.727	1.248	162	158
Sastav (%)	100,0	8,8	27,2	40,6	18,6	2,4	2,4
Žene	6.072	497	1.568	1.878	1.665	260	204
Sastav (%)	100,0	8,2	25,8	30,3	27,4	4,3	3,4
Ukupno	12.782	1.090	3.390	4.605	2.913	422	362
Sastav (%)	100,0	8,5	26,5	36,0	22,8	3,3	2,8

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Tablica 31: Prosječan broj nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja i spolu po općinama stanovanja u HZZ PU Bjelovar u 2014. godini

Općina (Grad)	Ukupno			Bez škole i nezavršena osnovna škola			Osnovna škola			S Š za zanimanja do 3 g. i škola za KV i VKV radnike			S Š u trajanju 4 i više godina te gimnazija			Viša škola, I. stupanj fakulteta i stručni studij			Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat		
	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene
Berek	133	76	57	15	9	6	50	34	16	31	18	13	32	11	21	1	1	0	2	2	0
Bjelovar	3.867	1.946	1.921	166	89	78	901	467	434	1.340	778	562	1.128	477	651	170	67	103	162	69	93
Čazma	774	378	397	40	23	17	244	117	128	271	155	115	173	68	105	21	6	15	25	8	17
Daruvar	1.054	548	506	70	32	38	136	73	62	431	263	168	304	132	172	62	23	39	52	24	28
Dežanovac	283	157	125	35	19	16	56	33	23	127	77	51	55	24	31	5	3	2	5	2	3
Đulovac	701	369	332	224	97	126	219	122	97	194	117	78	57	29	28	4	2	3	3	3	1
Garešnica	1.056	576	480	86	58	28	330	178	152	371	224	147	211	90	121	32	11	21	26	14	12
Grubišno Polje	827	439	387	71	40	31	188	99	90	341	202	138	180	82	98	22	6	16	25	10	15
Hercegovac	209	122	88	10	6	3	50	26	24	86	57	29	51	26	25	8	4	4	5	3	2
Ivanska	319	185	133	24	13	11	92	57	35	127	79	48	64	31	33	5	2	3	7	3	3
Kapela	312	163	148	37	24	14	108	58	50	108	55	53	47	23	24	7	3	4	4	1	3
Končanica	214	128	86	14	9	5	45	25	20	101	69	32	42	19	23	8	5	4	4	2	2
Nova Rača	471	262	209	37	23	14	138	80	59	181	105	76	96	49	48	11	4	7	7	1	6
Rovišće	672	323	350	71	44	27	216	98	119	252	135	117	104	37	67	17	4	13	13	5	7
Sirač	241	138	102	32	16	17	49	30	19	100	63	37	47	23	24	9	5	4	3	2	1
Štefanje	245	137	108	29	17	12	80	48	33	69	45	24	51	21	30	10	4	7	6	4	2
Velika Pisanica	190	106	84	12	8	4	69	39	30	61	39	21	45	18	27	4	2	2	0	0	0
Veliki Grđevac	381	207	174	45	29	16	111	60	51	130	80	50	81	33	48	10	4	6	3	1	2
Veliko Trojstvo	316	177	139	29	16	14	121	74	47	97	57	40	57	26	31	7	3	4	5	1	4
Severin	129	68	61	5	3	2	43	23	19	55	34	21	24	7	17	2	1	1	1	1	0
Šandrovac	141	69	72	12	4	8	50	30	20	44	27	18	31	8	24	1	0	1	1	0	1
Velika Trnovitica	147	83	64	9	6	3	54	32	22	57	33	24	21	9	12	3	2	1	4	2	2
Zrinski Topolovac	102	54	48	17	10	7	41	23	18	31	17	15	11	4	8	2	1	1	1	0	1
Ostale Općine	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ukupno	12.782	6.710	6.072	1.089	593	497	3.390	1.822	1.568	4.605	2.727	1.878	2.913	1.247	1.666	422	162	260	362	158	205

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

3.3.7. Potrebe lokalnih poslodavaca

Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Bjelovar je, tijekom 2014. godine, zaprimio ukupno 3.497 prijava slobodnih radnih mjesta, što u odnosu na 2013. predstavlja smanjenje za 221 radno mjesto. Najviše slobodnih radnih mjesta je prijavljeno u djelatnostima: obrazovanje (20,6%), djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (15,5%), prerađivačka industrija (12,4%) i trgovine (10,9%), na način kako je prikazano u tabeli u nastavku:

Tablica 32: Prijavljena slobodna radnja mjesta po djelatnostima u 2013. i 2014. godini

DJELATNOST	2013.		2014.	
	Broj	%	Broj	%
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	149	4	112	3,2
Rudarstvo i vađenje	7	0,2	2	0,1
Prerađivačka industrija	372	10	435	12,4
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	7	0,2	31	0,9
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	53	1,4	38	1,1
Građevinarstvo	136	3,7	317	9,1
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	314	8,4	382	10,9
Prijevoz i skladištenje	34	0,9	28	0,8
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	133	3,6	177	5,1
Informacije i komunikacije	64	1,7	58	1,7
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	34	0,9	23	0,7
Poslovanje nekretninama	0	0,0	1	0,0
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	133	3,6	134	3,8
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	49	1,3	62	1,8
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	980	26,4	325	9,3
Obrazovanje	724	19,5	721	20,6
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	397	10,7	543	15,5
Umjetnost, zabava i rekreacija	39	1	22	0,6
Ostale uslužne djelatnosti	93	2,5	83	2,4
Djelatnosti kućanstava kao poslodavca	0	0,0	3	0,1
Ukupno	3,718	100,0	3,497	100,0

Izvor: Godišnjak 2014., HZZ, PU Bjelovar

Od prijavljenih potreba prema rodu zanimanja, poslodavci su tijekom 2014. godine u velikoj mjeri tražili radnike zanimanja unutar rodova znanstvenika, inženjera i stručnjaka (32,9%), uslužnih i trgovačkih zanimanja (20,4%) te zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji (14,4%). Značajan udio u ukupnome broju traženih radnika odnosi se na radnike jednostavnih zanimanja (10,3%), ali je njihova potražnja smanjena 62,3% u usporedbi s 2013. godinom.

Anketa poslodavaca u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Kako bi se omogućilo praćenje i kratkoročno predviđanje potreba tržišta rada u pogledu zanimanja na lokalnoj odnosno regionalnoj razini, u istraživanje i oblikovanje učinkovitih mjera potrebno je uključiti potrebe lokalnih poslodavaca. Anketa poslodavaca koju već godinama provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje najveće je takvo istraživanje u Republici Hrvatskoj kojim se prikupljaju informacije o promjenama u zaposlenosti poslodavaca,

eventualnim poteškoćama pri zapošljavanju radnika, planiranom zapošljavanju i potencijalnim viškovima radnika u tekućoj godini. Područni ured Bjelovar s pripadajućim Ispostavama proveo je istraživanje u trajanju od 6 tjedana, od početka veljače do polovine ožujka 2015. godine, te je anketirano ukupno 380 poslodavaca s područja Bjelovarsko-bilogorske županije.

Tablica 33: Broj obuhvaćenih poslodavaca i zaposlenih radnika prema veličini, tipu i sektoru vlasništva

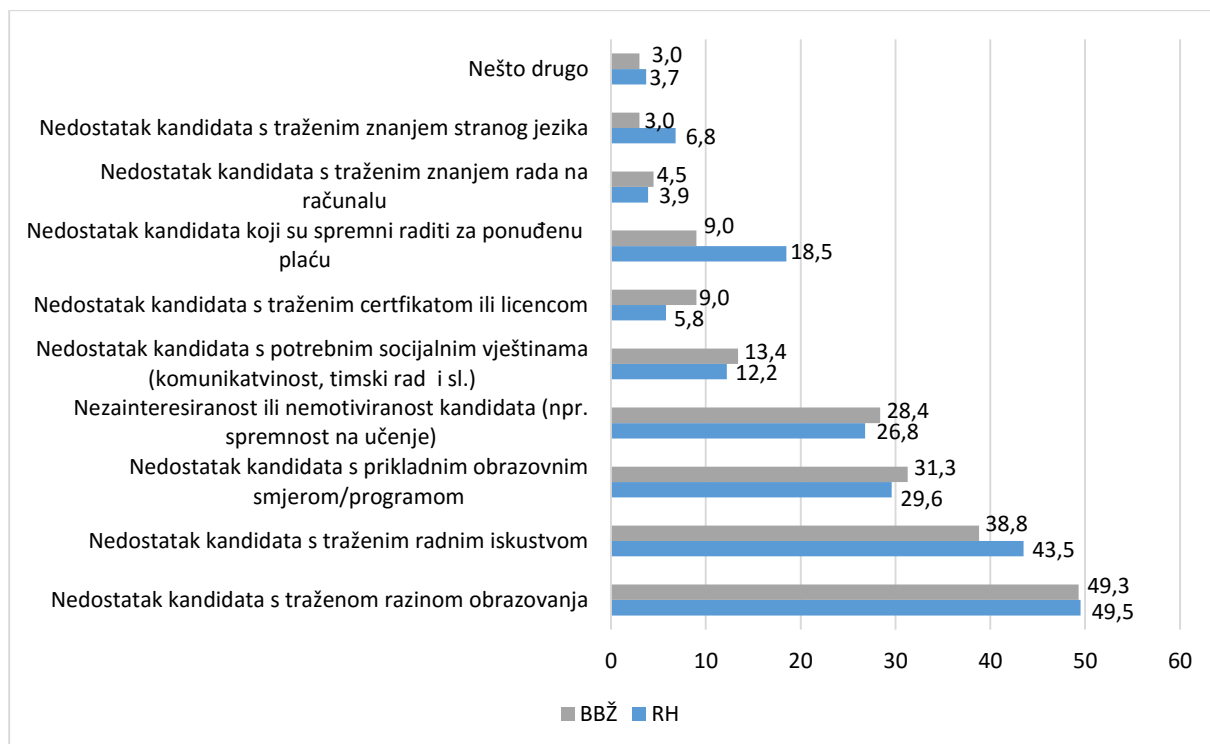
	Broj obuhvaćenih poslodavaca	Broj obuhvaćenih zaposlenih
UKUPNO	380	13.082
Veličina poslodavaca:		
1. Mikro - 0-9 zaposlenih	200	848
2. Mali - 10-49 zaposlenih	108	2.627
3. Srednji - 50-249 zaposlenih	65	5.539
4. Veliki - 250 i više zaposlenih	7	4.068
Tip poslodavaca:		
Obrt	67	216
Pravna osoba	313	12.866
Sektor vlasništva:		
1. Privatno ili pretežno privatno	252	8.135
2. Državno ili javno	107	4.712
3. Ostalo	21	235

Izvor: Anketa poslodavaca 2015. u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, HZZ

Rezultati Ankete pokazuju kako je 30,7% anketiranih poslodavaca imalo poteškoća s pronalaženjem i zapošljavanjem radnika tijekom 2014. godine te je kao najčešće naveden razlog poteškoća naveden nedostatak radnika traženog zanimanja odnosno tražene razine obrazovanja. Također, kao istaknuti problem poslodavci su naveli i nedostatak kandidata s traženim radnim iskustvom i prikladnim obrazovnim smjerom/programom, kao i nezainteresiranost i nemotiviranost radnika za rad. U manjem postotku je kao detektirani problem naveden nedostatak kandidata sa potrebnim socijalnim vještinama kao što su komunikativnost, timski rad i spremnost na učenje, dok su kao najmanje značajne teškoće s kojima se poslodavci susreću navedeni nedostatak radne snage sa znanjem stranog jezika te znanjem rada na računalu.

Što se tiče djelatnosti poslodavaca koji su iskazali problem s nalaženjem radnika, najviše su zastupljeni poslodavci iz djelatnosti prerađivačke industrije, obrazovanja, trgovine, građevinarstva, kao i djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

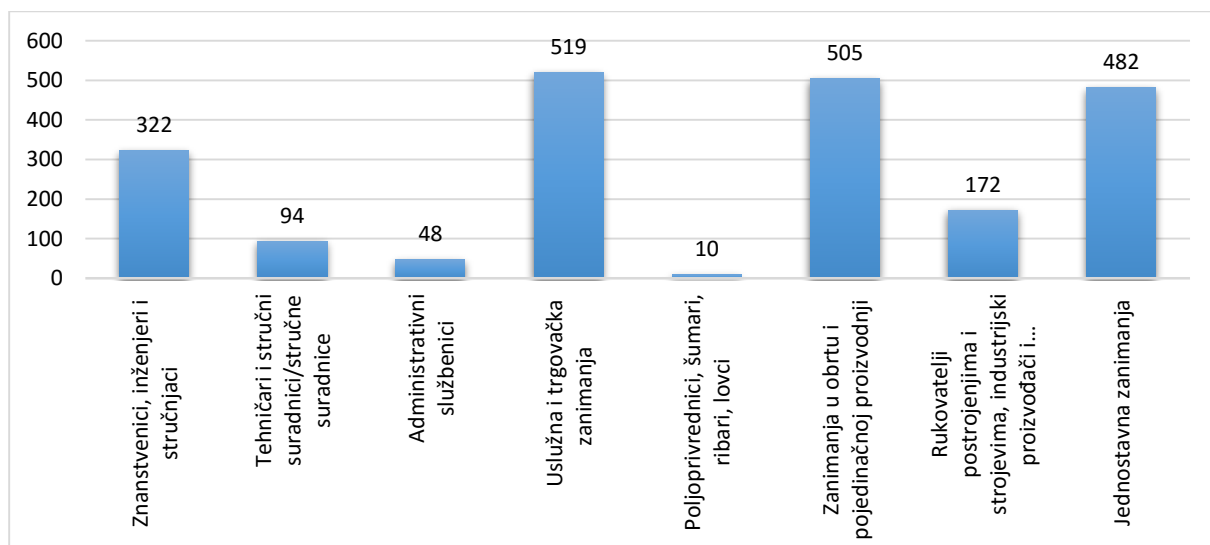
Grafikon 16: Zastupljenost pojedinih razloga poteškoća pri zapošljavanju radnika, u %



Izvor: Anketa poslodavaca 2015. u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, HZZ

Od ukupnog broja anketiranih poslodavaca, njih 44% je iskazalo namjeru zapošljavanja novih radnika u 2015. godini te je obim najavljenog zapošljavanja na razini populacije iznosio 2.220 osoba. Potrebe za novim zapošljavanjem iskazali su poslodavci iz svih područja djelatnosti, a promatrano u apsolutnim pokazateljima najviše radnika poslodavci su planirali zaposliti u prerađivačkoj industriji (16,5%), građevinarstvu (15,7%), trgovini na veliko i malo (15,4%) te poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (12,4%). Većina planiranog zapošljavanja u Županiji se, prema poslodavcima, planira na određeno vrijeme, a u pogledu traženih zanimanja prednjače uslužna i trgovačka zanimanjima (prodavači u trgovinama i konobari), jednostavna zanimanja poput radnika na ratarskoj farmi te zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji (zidari i stolari). S druge strane, najslabiji interes poslodavaca iskazan je za zanimanjima poput poljoprivrednika, šumara, ribara i lovaca te za administrativnim službenicima.

Grafikon 17: Tražena zanimanja prema Anketi poslodavaca



Izvor: Anketa poslodavaca 2015. u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, HZZ

3.3.8. Aktivna politika tržišta rada

Republika Hrvatska, kao i druge zemlje Europske unije, kroz svoje javne zavode za zapošljavanje ulaže u mjere aktivne politike zapošljavanja koje su namijenjene isključivo nezaposlenim osobama s otežanim pristupom tržištu rada kako bi se tim skupinama pomoglo da se što lakše i brže vrate u svijet rada.

Prioriteti i ciljevi aktivne politike zapošljavanja propisani su Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. – 2017. godine. Navedeni je dokument izrađen na osnovi analize trenutnog stanja na hrvatskom tržištu rada te relevantnih strateških dokumenata u području zapošljavanja. Definirani su prioriteti i ciljevi djelovanja, a sukladno tome i intervencije aktivne politike zapošljavanja koje će se u narednom periodu provoditi u svrhu povećanja stope zaposlenosti skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada, poboljšanja konkurentnosti poslodavaca, povećanja profesionalne, prostorne i obrazovne pokretljivosti radne snage te osiguranja usklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada.

Intervencije aktivne politike zapošljavanja razvrstane su po paketima usmjerenim specifičnim ciljnim skupinama nezaposlenih osoba te zaposlenih osoba kojima prijeti gubitak radnih mjesta i to:

- mladim osobama do 29 godina,
- dugotrajno nezaposlenim osobama,
- osobama starijim od 50 godina,
- osobama s invaliditetom,
- posebnim skupinama nezaposlenih, kao što su: samohrani roditelji, mlade osobe koje su izašle iz sustava skrbi domova za djecu, žrtve obiteljskog nasilja, hrvatski branitelji, roditelji četvero i više malodobne djece, roditelji djece s posebnim potrebama, azilanti, liječeni ovisnici i druge skupine nezaposlenih kojima prijeti socijalna isključenost i trajna nezaposlenost te
- pripadnicima romske nacionalne manjine.

Detaljan popis mjera aktivne politike zapošljavanja prikazan je u nastavku teksta:

Potpore za zapošljavanje:

- ✓ „Uz pola – pola do prvog posla“ – potpora za zapošljavanje mladih osoba bez radnog staža
- ✓ „Pola-pola“ - potpora za zapošljavanje
- ✓ „Pola–pola za uključivanje“ – potpora za zapošljavanja osoba s invaliditetom
- ✓ „Pola – pola i za osobe romske nacionalne manjine“ – potpora za zapošljavanja osoba romske nacionalne manjine
- ✓ „Zamjenski radnik“ – potpora za zapošljavanje za radnika na obrazovanju
- ✓ „Zajedno smo jači“ – potpora za zapošljavanje upravitelja zadruga
- ✓ „Dijeljeno radno mjesto“ – sufinancirano zapošljavanje dviju osoba na istom radnom mjestu
- ✓ „Rad i nakon stručnog osposobljavanja“ – potpora za zapošljavanje
- ✓ „Ostanak u zaposlenosti“ - potpora za zapošljavanje kod drugog poslodavca
- ✓ „Rad i nakon ljeta“ - potpora za zapošljavanje u turizmu

Potpore male vrijednosti za samozapošljavanje:

- ✓ „Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto“ – potpora za samozapošljavanje
- ✓ "Tvoja inicijativa – tvoje sezonsko radno mjesto" - Potpora za samozapošljavanje u sezonskom obrtu
- ✓ "Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto u zelenom gospodarstvu" - Potpora za samozapošljavanje

Potpore za usavršavanje:

- ✓ „Učim uz posao“ – potpora za usavršavanje novozaposlenih osoba
- ✓ „Znanje se isplati i za zaposlene“ – potpore za usavršavanje – sufinanciranje obrazovanja zaposlenih u uvjetima uvođenja novih tehnologija, viših standarda i promjene proizvodnog programa poslodavca
- ✓ „I mladi uče za posao“ - programi školovanja i osposobljavanja nezaposlenih mladih osoba za i kod poznatog poslodavca

Obrazovanje nezaposlenih:

- ✓ „Znanje se isplati“
- ✓ „Učenjem do poduzetnika“
- ✓ Osposobljavanje na radnom mjestu
- ✓ „Programi opismenjavanja“ - obrazovanje nezaposlenih
- ✓ Priprema za zapošljavanje kroz učenje hrvatskog jezika
- ✓ Osposobljavanje za samozapošljavanje

Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa:

- ✓ „Rad i staž i prijevoz“ - stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa

Javni radovi :

- ✓ „Radom za zajednicu i sebe“ – su/financirano zapošljavanje u javnom radu
- ✓ „Romi za Rome“
- ✓ „Pomoć sebi i drugima“ – zapošljavanje kroz pojedinačne projekte javnih radova
- ✓ Pokreni zajednicu
- ✓ Podrška transformaciji i deinstitutionalizaciji domova socijalne skrbi i podrška socijalnom uključivanju
- ✓ Koordinator društveno korisnog rada
- ✓ Pomoć sebi i drugim Romima
- ✓ Komunalni radovi – sufinancirano zapošljavanje u komunalnim javnim radovima
- ✓ „Mladi za mlade“- pomagači u nastavi - javni radovi za mlade
- ✓ „Mladi za zajednicu“
- ✓ „Mladi za EU “
- ✓ Pomoć zajednici
- ✓ Zapošljavanje u društvenom poduzetništvu
- ✓ Komunalni javni radovi- otklanjanje posljedica elementarne nepogode

Mjere za očuvanje radnih mjesta:

- ✓ „Stalni sezonac“ – sufinanciranje doprinosa za produženo mirovinsko osiguranje stalnim sezonskim radnicima
- ✓ Potpora za obrazovanje ili osposobljavanje radnika
- ✓ Potpora za skraćivanje punog radnog vremena radnika

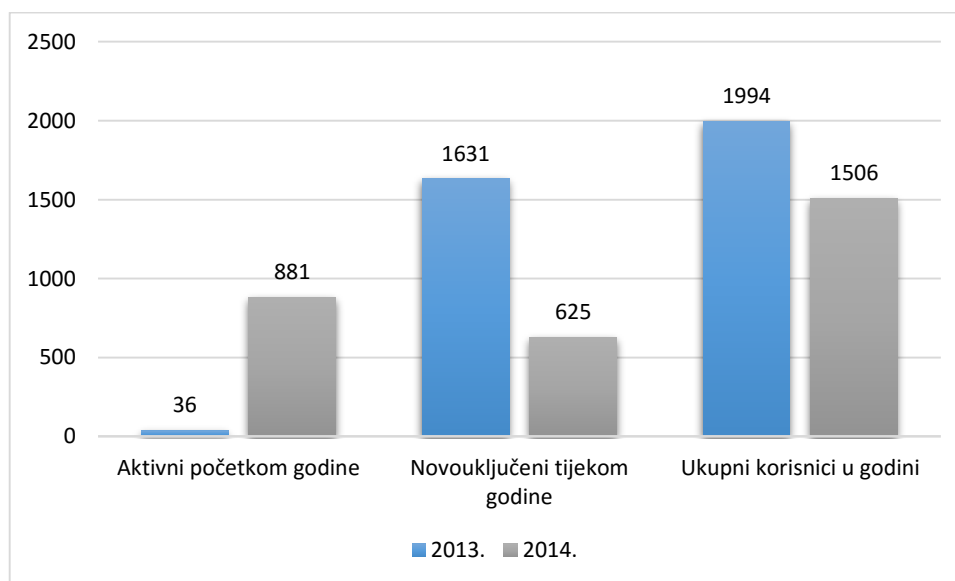
Ukupan broj korisnika mjera aktivne politike zapošljavanja na razini države tijekom 2014. godine iznosio je 56.632 osoba, dok je aktivnih korisnika mjera na kraju godine bilo 23.178 osoba.

Tablica 34: Ukupni korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja u 2014. godini do 31.12.2014. godine

Mjera	Aktivni korisnici na početku 2014.	Novouključeni do 31.12.2014.	Ukupni korisnici tijekom 2014.	Aktivni korisnici 31.12.2014.
UKUPNO	28.293	28.339	56.632	23.178
Potpore za zapošljavanje i usavršavanje	5.973	5.022	10.995	4.697
Potpore za samozapošljavanje	4.800	2.277	7.077	2.109
Obrazovanje nezaposlenih	327	1.822	2.149	54
Javni radovi	2.821	3.956	6.777	1.784
Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	13.776	14.263	28.039	13.897
Potpora za očuvanje radnih mjesta	596	999	1.595	637

Izvor: HZZ, listopad 2015.

Na razini Bjelovarsko-bilogorske županije mjere aktivne politike zapošljavanja je tijekom 2014. godine koristilo ukupno 1.506 osoba, pri čemu je 881 aktivni korisnik bio iz prethodne godine, dok je 625 nezaposlenih korisnika uključeno tijekom 2014. U usporedbi s 2013., broj ukupnih korisnika mjera bio je manji za 24,5% dok je broj novouključenih korisnika tijekom godine smanjen za 61,7% u odnosu na broj novouključenih u 2013. godini.

Grafikon 18: Korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja u 2013. i 2014. godini

Izvor: Godišnjak, HZZ PU Bjelovar

Novouključene osobe u 2014. godini obuhvaćene su mjerama:

- Javni radovi (98 osoba),
- Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (341 osoba),
- Potpore za zapošljavanje (106 osoba) i
- Potpore za samozapošljavanje (42 osobe).

U strukturi novouključenih korisnika mjera u 2014. godini udio žena je iznosio 57,0%, a udio mladih osoba u dobi do 29 godina 70,9%. Unutar novouključenih korisnika, 42 su osobe s invaliditetom, 24 osobe su hrvatski branitelji te 9 osoba pripadnika romske nacionalne manjine.

3.3.9. Uloga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Hrvatski zavod za zapošljavanje javna je ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske, ustrojena Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti sa zadaćom rješavanja pitanja iz problematike vezane uz zapošljavanje i nezaposlenost u najširem značenju tih pojmova. Strateški ciljevi razvoja su:

1. Razviti usluge Hrvatskog zavoda za zapošljavanje radi povećanja konkurentnosti radne snage i zadovoljenja potreba na tržištu rada
2. Razviti ljudski potencijal i administrativni kapacitet Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u kreiranju i davanju novih usluga na tržištu rada
3. Ostvariti vodeću poziciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na tržištu rada uspostavljanjem partnerskih odnosa i većim utjecajem na donošenje i provedbu javnih politika.

Zavod obavlja poslove iz svoje djelatnosti kroz Središnji ured, 5 regionalnih ureda, 17 područnih ureda i 99 ispostava te na taj način omogućuje dostupnost svojih usluga na cijelom prostoru Republike Hrvatske. Područje Bjelovarsko-bilogorske županije pokriva Područni ured Bjelovar sa sjedištem u Bjelovaru, s pripadajućim ispostavama – Čazma, Daruvar, Garešnica i Grubišno Polje.

Slika 3: Karta područnih ureda i ispostava HZZ po županijama



Izvor: HZZ

Ispostava Bjelovar obuhvaća Grad Bjelovar i općine Kapela, Nova Rača, Rovišće, Velika Pisanica, Veliko Trojstvo, Severin, Šandrovac i Zrinski Topolovac, dok Ispostava Čazma obuhvaća Grad Čazmu i općine Ivanska i Štefanje. Ispostava Daruvar obuhvaća Grad Daruvar i općine Dežanovac, Đulovac, Končanica i Sirač, a Ispostava Garešnica obuhvaća Grad Garešnicu i općine Berek, Hercegovac i Velika Trnovitica. Ispostava Grubišno Polje obuhvaća Grad Grubišno Polje i općinu Veliki Grđevac.

Poslovi koje se obavljaju u područnim uredima uključuju:

- vođenje evidencije o nezaposlenim osobama, ostalim tražiteljima zaposlenja i drugim osobama koje koriste usluge Zavoda,
- posredovanje pri zapošljavanju između poslodavaca i osoba koje traže zaposlenje, praćenje potrebe za radnicima, njihovo zapošljavanje, te u tom poslu suradnja s poslodavcima i drugim pravnim i fizičkim osobama koje se bave posredovanjem pri zapošljavanju,
- vršenje usluge poslodavcima prema njihovim posebnim zahtjevima uz nadoknadu troškova,
- u suradnji s poslodavcima, obrazovnim ustanovama i drugim pravnim osobama organiziranje i provođenje priprema za zapošljavanje,
- provođenje aktivne politike zapošljavanja,
- suradnja sa socijalnim partnerima i ostalim dionicima na tržištu rada,
- obavljanje poslova posredovanja pri zapošljavanju hrvatskih državljana u inozemstvu i ostvarivanja njihovih prava,
- rješavanje o pravima po osnovi nezaposlenosti u prvom stupnju i obavljanje isplata temeljem donesenih rješenja,
- obavljanje i drugih poslova utvrđenih Zakonom, Statutom i aktima Zavoda.

Područni ured Bjelovar u svom sastavu ima sljedeće odjele i odsjeke: odjel za posredovanje i pripremu za zapošljavanje, unutar čega je ustrojen odsjek aktivne politike zapošljavanja te odsjek profesionalnog usmjeravanja i obrazovanja; odjel za analitiku, statistiku i informatiku; odjel pravnih, kadrovskih i općih poslova; odjel financija i računovodstva te odjel za provođenje projekata. Rad područnog ureda organizira, usklađuje i nadzire predstojnik.

U Područnom uredu Bjelovar na dan 31.12.2014. bila su zaposlena ukupno 44 radnika, i to 39 žena (88,6%) i 5 muškaraca (11,4%). Obrazovna struktura zaposlenih radnika uključuje 30 radnika sa završenim fakultetom ili akademijom, 2 radnika s višom školom, 10 radnika sa srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 godine ili gimnazijom te 2 radnika s osnovnom školom.

Ukoliko se promotre podaci o nezaposlenim osobama po ispostavama Područnog ureda, proizlazi kako najveći broj nezaposlenih bilježi Ispostava Bjelovar, dok je najmanje nezaposlenih u Ispostavi Grubišno Polje.

Tablica 35: Nezaposlene osobe po ispostavama PU Bjelovar

Ispostava	Rujan 2014.	Prosjeak 2014.	Rujan 2015.	Prosjeak 2015.
BJELOVAR	6.200	6.200	5.171	5.662
ČAZMA	1.338	1.338	1.124	1.251
DARUVAR	2.492	2.492	1.930	2.168
GAREŠNICA	1.545	1.545	1.437	1.576
G.POLJE	1.206	1.206	886	1.074
PU BJELOVAR	12.781	12.781	10.548	11.732

Izvor: Mjesečni statistički bilten, HZZ PU Bjelovar

Budući da je posredovanje pri zapošljavanju temeljna funkcija Zavoda, većina je aktivnosti posredovanja pri zapošljavanju usmjerena prema povećanju zapošljivosti nezaposlenih osoba i pomoći nezaposlenim osobama za bolje snalaženje na tržištu rada. U postizanju tog cilja značajnu ulogu imaju aktivnosti individualnog savjetovanja, individualnih konzultacija, tribina/informiranja i definiranja profesionalnog plana traženja posla. Za obavljanje navedenih aktivnosti u HZZ Područnom uredu Bjelovar je krajem 2014. godine bio zaposlen 21 savjetnik za zapošljavanje.

Tijekom 2014. godine savjetnici za zapošljavanje održali su 22.203 individualna savjetovanja s nezaposlenim osobama te je izvršeno 162.280 individualnih konzultacija. Ukupno je zaključeno 9.689 profesionalnih planova traženja posla s novoprijavljenim nezaposlenim osobama, a održano je 312 tribina/informiranja za nezaposlene. U evidenciju Zavoda se tijekom 2014. godine ukupno prijavila 11.141 nezaposlena osoba, zaprimljeno je 4.198 zahtjeva za novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti te je na info pultu ukupno izdana 14.991 potvrda o nezaposlenosti.

Poseban naglasak u radu s nezaposlenim osobama u Zavodu je stavljen na razvoj usluga prema teže zapošljivim skupinama - dugotrajno nezaposleni, osobe s invaliditetom, romska nacionalna manjina te druge skupine koje imaju otežan pristup tržištu rada. Tijekom 2014. godine savjetnici za zapošljavanje održali su 577 individualnih savjetovanja s osobama s invaliditetom, a u radionice za aktivno traženje posla se uključilo 38 osoba s invaliditetom. U cilju povećanja zapošljivosti i samog zapošljavanja 42 osobe s invaliditetom su koristile neke od oblika sufinanciranja obrazovanja i zapošljavanja putem mjera aktivne politike tržišta rada. Tijekom 2014. godine održana su i 254 individualna savjetovanja s osobama romske nacionalne manjine. U aktivnosti informiranja/tribina uključeno je 36 osoba romske nacionalne manjine, dok ih je 9 uključeno u pripremne radionice za zapošljavanje. Iz evidencije Zavoda zaposleno je ukupno 16 osoba romske nacionalne manjine (6 žena i 10 muškarca). S dugotrajno nezaposlenim osobama održano je 7.717 individualnih savjetovanja, 137 je uključeno u aktivnosti informiranja/tribina, a 374 osobe su uključene u radionice za aktivno traženje posla.

Posebna pozornost posvećena je ohrabrivanju i pomoći nezaposlenim osobama u pokretanju posla. U cilju osiguranja podrške zainteresiranim osobama za *samozapošljavanje* kreirane su usluge savjetnika za samozapošljavanje, koji osobama koje žele pokrenuti vlastiti posao pomaže u definiranju poslovnog plana, upućuje ih u postupak sufinanciranja samozapošljavanja putem potpora, te pruža podršku u prvoj godini poslovanja. Tijekom 2014. godine održana su 293 individualna savjetovanja s osobama zainteresiranim za samozapošljavanje.

Republika Hrvatska je pristupanjem EU prihvatila provedbu *Garancije za mlade*, kojom se sve osobe mlađe od 25 godina (u RH mlađe od 30 godina) nastoji što brže aktivirati na tržištu rada. Brza aktivacija podrazumijeva dobivanje kvalitetne ponude u roku od 4 mjeseca od trenutka napuštanja ili završetka obrazovanja ili ulaska u nezaposlenost. Tijekom 2014. godine iz evidencije nezaposlenih PU Bjelovar zaposleno je 3.887 mladih osoba, od čega 1.618 osoba u roku od 4 mjeseca od ulaska u evidenciju, što čini 41,6% od ukupno zaposlenih mladih osoba.

U suradnji s poslodavcima provode se i postupci poslovnog informiranja i savjetovanja te profesionalne selekcije koja uključuje psihologijsku procjenu kandidata za zapošljavanje u cilju osiguravanja kompetentne radne snage temeljem utvrđenih relevantnih faktora: kompetencija, znanja, interesa i vještina te zahtjeva poslova. Tijekom 2014. godine u postupke profesionalne *psihologijske selekcije za zapošljavanje* uključeno je 109 osoba.

U individualno profesionalno savjetovanje koje uključuje psihologijsko testiranje, intervju, a po potrebi i liječnički pregled specijaliste medicine rada tijekom 2014. godine bilo je uključeno 370 učenika osnovne škole. Najčešće su to učenici sa zdravstvenim teškoćama, pa s teškoćama u razvoju, te neodlučni učenici i učenici koji žive u otežanim socijalnim okolnostima.

HZZ PU Bjelovar je u 2014. godini održao Sajam poslova u Bjelovaru na kojem se putem izložbenih pultova, prezentacija i osobnog kontakta predstavilo ukupno 35 izlagača, od čega 26 poslodavaca, 5 obrazovnih institucija te partneri kao predstavnici Lokalnog partnerstva za zapošljavanje BBŽ-a. Na radionici „Kako se predstaviti poslodavcu“ sudjelovala je 31 nezaposlena osoba. Sudionici su kroz video prikaz i diskusiju na prikazano te osobno iskustvo, upoznati s najčešćim pogreškama na intervjuu i smjernicama za uspješno predstavljanje na razgovoru za posao.

3.3.10. Uloga Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije

Tijekom prosinca 2010. Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Bjelovar kao inicijator osnivanja Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko - bilogorske županije i još 17 predstavnika institucija iz područja javnog, privatnog i civilnog sektora, potpisali su Sporazum o partnerstvu kojim su se obvezali da će u sklopu novoosnovanog Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije zajedničkim snagama raditi na poboljšanju situacije na tržištu rada i povećanju zaposlenosti. Važnost Lokalnog partnerstva za zapošljavanje sve je više prepoznata u javnosti te Lokalno partnerstvo za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije trenutno broji 26 članova:

Tablica 36: Članovi LPZ-a Bjelovarsko-bilogorske županije

R.br.	Član
1.	Hrvatski zavod za zapošljavanje, PU Bjelovar
2.	Regionalna razvojna agencija BBŽ d.o.o.
3.	INOVA-g d.o.o.
4.	Ured SSSH BBŽ
5.	HGK, Županijska komora Bjelovar
6.	Grad Daruvar
7.	Grad Bjelovar
8.	Grad Garešnica
9.	Grad Čazma
10.	Grad Grubišno Polje
11.	Pučko Otvoreno učilište Bjelovar
12.	Bjelovarsko-bilogorska županija
13.	Razvojna agencija Čazma d.o.o.
14.	HOK, Obrtnička komora BBŽ
15.	Općina Velika Pisanica
16.	Intra lighting d.o.o.
17.	Koestlin d.d.
18.	Hittner d.o.o.
19.	Visoka tehnička škola Bjelovar
20.	Zadruga Đurđ
21.	Centar za socijalnu skrb Bjelovar
22.	Bjelovarski Centar za Razvoj Civilnog Društva – u sklopu kojeg djeluje i „Like“ udruga mladih
23.	Pro Konzalting
24.	Socijalna zadruga „Pružimo ruke“
25.	LAG Bilogora Papuk
26.	Savez za pravedno društvo Bjelovar

Lokalno partnerstvo za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije osigurava sudjelovanje dionika u procesu planiranja, provedbe i zagovaranja politike razvoja ljudskih potencijala doprinoseći stvaranju, razvoju, programiranju i praćenju projekata Bjelovarsko-bilogorske županije.

Zadaci Lokalnog partnerstva za zapošljavanje su:

- Provedba i priprema županijskih strategija razvoja ljudskih potencijala koje podržavaju županijsku razvojnu strategiju,
- Programiranje, razvoj koordinirane strategije, savjetovanje o županijskom razvoju ljudskih potencijala; povezivanje sa Županijskim partnerskim vijećem te Gospodarsko-socijalnim vijećem,
- Stvaranje vlastitih programa i projekata na razini županije u skladu sa strategijom razvoja ljudskih potencijala i županijskom razvojnom strategijom te organiziranje njihove provedbe uz korištenje svih dostupnih izvora financiranja,
- Osiguranje sudjelovanja dionika u procesu planiranja i provedbe politike razvoja Strategije razvoja ljudskih potencijala.

Baza projekata LPZ-a uključuje 30 završenih projekata, 14 projekata u provedbi, 9 u ocjenjivanju te 2 projekta bez statusa ukupne vrijednosti 23.158.583,84 kn.

Tablica 37: Baza projekata LPZ-a Bjelovarsko-bilogorske županije

Natječaj-program	Naziv projekta	Nositelj	Ostali partneri/suradnici	Trajanje projekta	Vrijednost projekta	Vrijeme provedbe	Status
IPA IV Širenje mreže socijalnih usluga	Pomoć slijepim osobama	Hrvatski savez slijepih	HZZ PU Bjelovar, HZZ PU Križevci, Sisak, Virovitica i Karlovac	8 mjeseci	163.432,73 EUR	01.05.2013.- 31.12.2013.	Završen
Ministarstvo socijalne politike i mladih - Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju organizacije civilnog društva	Zajedno do kvalitetnog života	Društvo multiple skleroze BBŽ	HZZ PU Bjelovar, Centar za socijalnu skrb Bjelovar, Centar za socijalnu skrb Daruvar	3 godine	397.244,47 kn	05/2014. – 05/2017.	U provedbi
IPA IV Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja - faza 2	Zaposlite nas - Mladi i visokoobrazovani ljudi	HZZ PU Bjelovar	Regionalna razvojna agencija BBŽ, Institut za istraživanje tržišta rada, Centar za civilne inicijative	12 mjeseci	810.063,87 kn	24.02.2015.- 23.02.2016.	U provedbi
IPA IV Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja - faza 2	Korak na tržište rada kroz Job klub	HZZ PU Bjelovar	Regionalna razvojna agencija BBŽ, Institut za istraživanje tržišta rada, HZZ PU Virovitica	12 mjeseci	623.447,30 kn	30.01.2015.- 29.01.2016.	U provedbi
IPA IV Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja - faza 2	Poboljšanje kapaciteta lokalnog partnerstva za zapošljavanje - faza 2	Regionalna razvojna agencija BBŽ	HZZ PU Bjelovar, Razvojna agencija Čazma	12 mjeseci	269.585,41 kn	17.01.2015.- 16.01.2016.	U provedbi
IPA IV Poboljšanje pristupa tržištu rada osobama s invaliditetom	STARTUP Program	CeDePe Zagreb	Partneri: Udruga tjelesnih invalida Bjelovar, Učilište za poslovno upravljanje-Ustanova za obrazovanje odraslih; suradnici: HZZ PU Bjelovar, HZZ PU Zagreb	16 mjeseci	119.284,92 EUR	14.04.2015.- 13.08.2016.	U provedbi
ESF Osiguravanje pomoćnika učenicima s teškoćama u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama	Sinergijom do uspješnije zajednice	Grad Bjelovar	HZZ PU Bjelovar, I., II., III., i V. osnovna škola Bjelovar, Udruga tjelesnih invalida Bjelovar, Pučko otvoreno učilište Bjelovar	12 mjeseci	858.430,63 kn	01.09.2014.- 31.08.2015.	U provedbi
ESF Osiguravanje pomoćnika učenicima s teškoćama u osnovnoškolskim i	Sinergijom do uspješnije zajednice	Grad Bjelovar	I., II., III.,IV. i V. osnovna škola Bjelovar	12 mjeseci	1.635.057,18 kn	2015.	U ocjenjivanju

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama							
ESF Modernizacija školskih kurikuluma u strukovnim školama u skladu s hrvatskim kvalifikacijskim okvirom i potrebama tržišta rada – faza II	Socijalno poduzetništvo - nove kompetencije komercijalista	Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar	HZZ PU Bjelovar, Srednja škola "Ivan Seljanec" Križevci, Ekonomska i trgovačka škola Čakovec, Srednja škola Koprivnica, Studentski poduzetnički inkubator Sveučilišta u Zagrebu, Socijalna zadruga „Pružimo ruke“, Socijalna zadruga HUMANA NOVA, Čakovec, Socijalno poduzeće HEDONA d.o.o., Križevci	12 mjeseci	849.073,11 kn	24.05.2015.- 23.05.2016.	U provedbi
IPA IV- Lokalna partnerstva za zapošljavanje, faza III	Kompetencijama i partnerstvom protiv dugotrajne nezaposlenosti	HZZ PU Bjelovar	Suradnik: Grad Grubišno Polje	12 mjeseci	765.173,56 kn	27.01.2011.- 26.01.2012.	Završen
IPA IV- Lokalna partnerstva za zapošljavanje, faza III	Nove vještine za nove prilike zapošljavanja	Instruktažni centar Križevci	HZZ PU Bjelovar, HZZ PU Križevci, Instruktažni centar-ustanova za obrazovanje odraslih	12 mjeseci	116.499,00 EUR	-	Završen
IPA II - Prekogranična suradnja	Učenje i rad	Centar za zapošljavanje Vladinog ureda županije Baranya, Pečuh	HZZ PU Bjelovar, HZZ PU Osijek, HZZ PU Vukovar, Vijeće županije Baranya Pečuh	12 mjeseci	200.000,00 EUR	01.05.2010.- 30.04.2011.	Završen
IPA IV Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada	Centar za zapošljavanje osoba s invaliditetom CDPE	Suvenir Arbor Vitae d.o.o.	Bjelovarsko-bilogorska županija, Grad Daruvar i Hrvatski zavod za zapošljavanje; suradnici: Centar Rudolf Steiner Daruvar i V. osnovna škola Bjelovar.	12 mjeseci	976.705,27 kn	04.12.2010.- 03.12.2011.	Završen
IPA IV Implementacija novih kurikuluma	Implementacija novih kurikuluma TEHNOTRONIK	Tehnička škola Daruvar	Tehnička škola Slavonski Brod, Bjelovarsko-bilogorska županija, HOK Bjelovarsko-bilogorske županije, HZZ PU Bjelovar	12 mjeseci	1.930.495,60 kn	11.09.2010.- 10.09.2011.	Završen
IPA IV Mladi na tržištu rada	Naša prošlost je naša budućnost	Turistička zajednica Grada Bjelovara	HZZ PU Bjelovar, HOK Bjelovarsko-bilogorske županije, Turistička zajednica Bjelovarsko-	12 mjeseci	785.478,91 kn	03.05.2011.- 02.05.2012.	Završen

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

			bilogorske županije, Udruga „Gačanka“ Otočac i Udruga „Garešćanka“ Garešnica				
IPA IV Uspostava podrške u socijalnom uključivanju i zapošljavanju ugroženih i marginaliziranih skupina	WORK OUT: unaprijeđivanje vještina za socijalnu uključenost osoba s intelektualnim teškoćama	Bjelovarsko-bilogorska županija	HZZ PU Bjelovar, Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Svjetlo Zadar, Društvo za pomoć mentalno retardiranim osobama Bjelovar, Razvojna agencija Zadarske županije	12 mjeseci	702.389,99 kn	04.12.2010.-03.12.2011.	Završen
IPA IV Poticanje intenzivnijeg uključivanja osoba s invaliditetom na tržište rada	Stvaranje uvjeta za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na području grada Daruvara i okolice	Udruga osoba s invaliditetom Daruvar	Grad Daruvar; Bjelovarsko-bilogorska županija; Radio Daruvar; Udruga osoba s invaliditetom županije Somogy (Republika Mađarska)	12 mjeseci	654.526,95 kn	04.12.2010.-03.12.2011.	Završen
IPA IV - Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova	Mreža informatičkih škola pri ustanovama za trajnu naobrazbu u ruralnim i semiurbanim sredinama	Pučko otvoreno učilište Križevci	Pučko otvoreno učilište Bjelovar; Pučko otvoreno učilište Daruvar; Pučko otvoreno učilište Obris; Požega	12 mjeseci	205.150,51 EUR	-	Završen
IPA IV Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih.	Sektorski edukacijski model - SEM	Gospodarska škola Varaždin	Pučko otvoreno učilište Bjelovar, POU Šibenik, POU Obris Požega, IVORA Varaždin	12 mjeseci	181.882,41 EUR	19.10.2013.-18.10.2014.	Završen
IPA IV Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih	Jačanje lokalnih kapaciteta za edukaciju programera mobilnih aplikacija BE World Class	POU Algebra	Bjelovarsko-bilogorska županija, Tehnička škola Bjelovar, Strukovna škola Đurđevac Suradnici: HZZ PU Bjelovar, HZZ Ispostava Đurđevac i KKŽ	12 mjeseci	150.000,00 EUR	18.10.2013. – 17.10.2014.	Završen
IPA IV Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja	Poboljšanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje	Regionalna razvojna agencija BBŽ	HZZ PU Bjelovar, Poslovni park LORA d.o.o.	12 mjeseci	175.110,76 kn	15.10.2013.-14.10.2014.	Završen
IPA IV Podrška programa organizacija civilnog društva aktivnih u području volonterstva na jačanju gospodarske i društvene kohezije	Obrati pozornost, preuzmi odgovornost: Volontiraj	Klub liječenih alkoholičara Bjelovar	Socijalna zadruka "Pružimo ruke", Grad Bjelovar, Udruga za zaštitu žena i djece žrtava obiteljskog nasilja IRIS	12 mjeseci	496.708,03 kn	11.03.2014.-10.03.2015.	Završen

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

IPA IV Poboljšanje pristupa tržištu rada ugroženih skupina	REACHOUT	Zadarska županija	Bjelovarsko-bilogorska županija, HZZ PU Bjelovar, Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Svjetlo Zadar, Društvo za pomoć mentalno retardiranim osobama Bjelovar, Razvojna agencija Zadarske županije	20 mjeseci	213.000,00 EUR	01.09.2013.-30.04.2015.	Završen
IPA IV Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja	Razvoj ljudskih resursa za bolje korištenje obnovljive sunčeve energije	Instruktažni centar Križevci	Koprivničko-križevačka županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Hrvatski zavod za zapošljavanje (područni uredi Bjelovar i Križevci)	18 mjeseci	175.267,71 EUR	-	Završen
ESF, Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici, faza 3	Vrtovi Rudolfa Steinera	Centar za odgoj i obrazovanje Rudolf Steiner Daruvar	Grad Daruvar, HZZ PU Bjelovar, Tehnička škola Daruvar	14 mjeseci	681.546,70 kn	26.06.2015.-25.08.2016.	U provedbi
ESF, Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici, faza 3	Pletenica života	Bjelovarsko-bilogorska županija	Grad Grubišno Polje, Udruga za pomoć u kući starijim osobama Općine Veliko Trojstvo, Centar za njegu u kući Općine V. Grđevac, HZZ PU Bjelovar	14 mjeseci	1.141.001,89 kn	21.07.2015.-20.09.2016.	U provedbi
ESF	Za bolje sutra	Turističko-ugostiteljska i prehrambena škola Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija, Grad Bjelovar, Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar, Obrtnička škola Bjelovar	16 mjeseci	2.048.726,62 kn	22. 8.2013.-21.12.2014.	Završen
ESF	Vježbenička tvrtka kao uvid u iskustva iz stvarnog poslovnog svijeta	Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar	Bjelovarsko-bilogorska županija, Grad Bjelovar, Turističko-ugostiteljska i prehrambena škola Bjelovar	12 mjeseci	1.486.279,77 kn	28.09.2010.-27.09.2011.	Završen
Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva	Centar građanskih inicijativa "Bilogora"	Grad Grubišno Polje	Športska zajednica Grada Grubišnoga Polja	11 mjeseci	357.495,26 kn	01.02.2013.-31.12.2013.	Završen
IPA IV Regionalna mreža lokalnih obrazovnih ustanova	Mreža informatičkih škola pri ustanovama za trajnu naobrazbu u ruralnim i semiurbanim sredinama	Pučko otvoreno učilište Križevci	Pučko otvoreno učilište Bjelovar, POU Daruvar, POU Obris Požega; suradnici: HZZ PU Bjelovar, HZZ PU Požega, Udruženje obrtnika grada Požege, Udruga invalida	12 mjeseci	205.150,51 EUR	10.11.2010.-11.11.2011.	Završen

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

			Križevci, Udruga invalida Bjelovar, POINT-Križevci				
Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Jačanje ljudskih potencijala na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini za učinkovitu pripremu i korištenje fondova Europske unije 2013	Regionalna razvojna agencija BBŽ	Nema partnera	5 mjeseci	80.000,00 kn	07.2013.-11.2013.	Završen
Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Jačanje ljudskih potencijala na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini za učinkovitu pripremu i korištenje fondova Europske unije 2014	Regionalna razvojna agencija BBŽ	Nema partnera	5 mjeseci	98.200,00 kn	07.2014.-11.2014.	Završen
Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Jačanje ljudskih potencijala na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini za učinkovitu pripremu i korištenje fondova Europske unije 2015	Regionalna razvojna agencija BBŽ	Nema partnera	5 mjeseci	96.225,17 kn	07.2015.-11.2015.	U provedbi
OP "Razvoj ljudskih potencijala" ESF Obrazovanje za poduzetništvo i obrt	Promocijom poduzetništva i obrta učenika osnovnih škola do bolje pozicije na tržištu rada	Regionalna razvojna agencija BBŽ	HOK Bjelovarsko-bilogorske županije	5 mjeseci	154.741,39 kn	07/2015-11/2015	U provedbi
Građanska inicijativa Zaklade Zamah	Dosta nam je dima i kafića, želimo biti bolja bića	Like - udruga mladih (Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva)	Nema partnera	3 mjeseca	16.750,00 kn	01.09.2014. – 30.11.2014.	Završen
Građanska inicijativa Zaklade Zamah	Igralica	Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva	Nema partnera	3 mjeseca	26.840,00 kn	01.07.2015. – 30.09. 2015.	U provedbi
Ministarstvo socijalne politike i mladih - podrška	I roditeljima je potrebna podrška	Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva	Bjelovarsko-bilogorska županija, Grad Bjelovar	12 mjeseci	54.913,78 kn	-	U ocjenjivanju

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

obitelji i promicanje prava djece							
Ministarstvo socijalne politike i mladih - podrška obitelji i promicanje prava djece	Uvaži me	Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva	Bjelovarsko-bilogorska županija, Grad Bjelovar	12 mjeseci	54.307,78 kn	-	U ocjenjivanju
Ured za suzbijanje zlouporabe droga, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne politike i mladih	Budi svoj	Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije	Klub liječenih alkoholičara, Like - udruga mladih (Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva)	11 mjeseci	649.370,77 kn	09/2014 – 07/2015	Završen
Poboljšanje pristupa otvorenom tržištu rada osobama u nepovoljnom položaju HR.2.1.10 u sklopu Operativnog programa "Razvoj ljudskih potencijala 2007-2013"	Nova znanja - nove mogućnosti	Udruga osoba s invaliditetom Daruvar	Grad Daruvar, Pučko otvoreno učilište Daruvar, Pčelarska udruga Bagrem Daruvar, suradnik: HZZ PU Bjelovar	12 mjeseci	1.363.372,29 kn	-	U ocjenjivanju
Ministarstvo branitelja - sufinanciranje projekta rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom	Rekonstrukcija sanitarnog čvora unutar postojeće poslovne zgrade – restorana u sklopu SRC „KUKAVICA“	Bjelovarsko-bilogorska županija	Nema partnera	-	80.948,88 kn	Planirani termin završetka radova: 12/2015	U ocjenjivanju
Ministarstvo branitelja - sufinanciranje projekta rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom	Rekonstrukcija dijela sanitarnog čvora unutar postojeće srednje škole Čazma	Bjelovarsko-bilogorska županija	Nema partnera	-	20.027,88 kn	Planirani termin završetka radova: 12/2015	U ocjenjivanju
Ministarstvo branitelja - sufinanciranje projekta rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom	Tehnička škola Daruvar, koso podizna sklopiva platforma	Bjelovarsko-bilogorska županija	Nema partnera	-	100.000,00 kn	Planirani termin završetka radova: 12/2015	U ocjenjivanju
INA - Zeleni pojas	Od igralice do šetnjice kroz generacije	Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva	Grad Bjelovar, Bjelovarsko-bilogorska županija	4 mjeseca	52.270,00 kn	01.07. - 30.10.2015.	U provedbi

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

Ministarstvo socijalne politike i mladih	Smanjimo nejednakosti	Udruga tjelesnih invalida Bjelovar	Grad Bjelovar, Centar za socijalnu skrb Bjelovar, I, II., III. i IV. OŠ, OŠ Mirko Pereš-Kapela, OŠ Rovišće, ŠP Velika Pisanica i OŠ Veliko Trojstvo	-	480.000,00 kn	05/2015 - do kraja šk. godine 2015/2016.	U provedbi
Ministarstvo socijalne politike i mladih	Punim srcem do osmijeha	Udruga osoba oštećena sluha Bjelovarsko-bilogorske županije	Centar za socijalnu skrb Bjelovar, Daruvar, Garešnica i Čazma; Turističko-ugostiteljska škola Bjelovar	-	200.000,00 kn	-	U ocjenjivanju
ESF, OP Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013.; Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Obrazovanje za poduzetništvo	Razvojna agencija Čazma d.o.o.	Nema partnera	-	47.100,00 kn	2010., 2011., 2012. (seminari u trajanju od 4 dana)	Završen
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, sufinanciranje projekata rješavanja pristupačnosti objekta osoba s invaliditetom	Izgradnja rampe za osobe s invaliditetom na Gradskim bazenima "Još jedna prepreka manje"	Grad Bjelovar, UO za gospodarstvo	Nema partnera	-	-	2011.	Završen
Ministarstvo turizma - Program poticanja ulaganja u osiguranje pristupačnosti javnim površinama i objektima turističke namjene osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti	Izgradnja rampe i postava sanitarnog kontejnera za osobe s invaliditetom na Gradskim bazenima u Bjelovaru	Grad Bjelovar, UO za gospodarstvo	Nema partnera	-	-	2011.	Završen
Ministarstvo branitelja - Javni poziv za sufinanciranje pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom, sredstvima Državnog proračuna RH u 2013. godini na području RH	Izgradnja sanitarnog čvora i postavljanje rampi za osobe s invaliditetom u svrhu osiguranja pristupa i korištenja Bjelovarskog kazališta	Grad Bjelovar, UO za gospodarstvo	Nema partnera	-	-	2013.	-
Ministarstvo branitelja - Javni poziv za sufinanciranje pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom,	Prilagodba prostora i osiguranja pristupačnosti osobama s invaliditetom	Grad Bjelovar, UO za gospodarstvo	Nema partnera	-	-	2013.	Završen

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

sredstvima Državnog proračuna RH u 2013. godini na području RH							
Ministarstvo poduzetništva i obrta - Poduzetnički impuls 2013 - mjera C - razvoj poduzetničke infrastrukture i poslovnog okruženja	Tehnološki park Bjelovar: Tehnološko razvojni centar Bjelovar - inkubator novih tehnologija	Grad Bjelovar	Poslovni park Bjelovar LORA d.o.o. i Visoka tehnička škola Bjelovar	-	-	2013.	Završen
Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva - Poziv za iskaz interesa za Razvojnu suradnju s nacionalnom zakladom u području pilot - programa "Prostori (su)djelovanja"	Centar udruga Grada Bjelovara	Grad Bjelovar, UO za gospodarstvo	Nema partnera	-	-	2013.	Završen
Ministarstvo branitelja - sufinanciranje projekata rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom	Ugradnja unutarnjeg lifta za invalide	Grad Bjelovar, UO za gospodarstvo	Nema partnera	-	-	2015.	-
ESF Osiguravanje pomoćnika učenicima s teškoćama u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama	Uz potporu sve je moguće	Bjelovarsko-bilogorska županija	Osnovne i srednje škole s područja Županije	12 mjeseci	1.938.974,62 kn	2015.	U ocjenjivanju

Izvor:

3.3.11. Rodna ravnopravnost

Dokidanje rodne diskriminacije i ravnopravnost žena i muškaraca ubrajaju se u temeljne vrijednosti koje dijele države članice Europske unije, a među njima i Republika Hrvatska. Približavanje rodnoj jednakosti sukladno težnjama i vrijednostima suvremene europske demokracije podrazumijeva mehanizme praćenja, razvijanja i reguliranja pitanja rodne ne/jednakosti te je stoga Hrvatska uvela niz institucionalnih mehanizama koji bi trebali olakšati postizanje ciljeva rodne jednakosti, kao što su Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH i Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova.

Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017. godine definira ravnopravnost spolova kao „...jednaku vidljivost, osnaživanje, odgovornost te zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života...te se odnosi i na ravnopravan pristup sredstvima te jednaku raspodjelu sredstava ženama i muškarcima“. Strategijom se ističe kako se pravni status žena u Europi nesumnjivo poboljšao tijekom posljednjih desetljeća, no također se napominje kako je stanje još uvijek daleko od stvarne ravnopravnosti. Napredak je vidljiv (u obrazovnim postignućima, sudjelovanju u tržištu rada, zastupljenosti u politici), no razlike između spolova i dalje su prisutne u mnogim područjima te zadržavaju muškarce u njihovim tradicionalnim ulogama i ograničavaju mogućnosti žena da potvrde svoja temeljna prava i dokažu aktivnost.

Kako bi se učinkovito pristupilo pitanjima rodne ravnopravnosti, na županijskoj se razini pristupilo osnivanju županijskih povjerenstva za ravnopravnost spolova, koja se kao savjetodavna tijela osnivaju pri organima vlasti. Županijsko povjerenstvo za ravnopravnost spolova Bjelovarsko-bilogorske županije je, u cilju postizanja pune ravnopravnosti muškaraca i žena, izradilo Akcijski plan za razdoblje 2011.- 2015. kojim su istaknute mjere za koje se smatra da su prioritetne za područje Županije:

1. Provodit će se javna kampanja radi informiranja društvene zajednice i postizanje javne svijesti o pojavi, problemima i načinima sprečavanja obiteljskog nasilja;
2. Poticanje osnivanja povjerenstva za ravnopravnost spolova u gradovima i općinama Bjelovarsko-bilogorske županije;
3. Obilježavanje značajnih datuma u suradnji sa Koordinacijom za ljudska prava, srodnim Povjerenstvima, Zavodom za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije, Centrima za socijalnu skrb, zdravstvenim ustanovama, organizacijama civilnog društva, policijskom upravom, koordinaticom za ravnopravnost spolova;
4. Promovirati ravnopravnost spolova u procesima odlučivanja u političkom životu;
5. Poticanje ženskog poduzetništva i prilagođavanje mjera aktivne politike zapošljavanja posebnim potrebama žena;
6. Promicanje i osiguranje punog ostvarenja prava žena na najviše standarde tjelesnog i društvenog zdravlja;
7. Razvijanje programa sustavnog obrazovanja o ravnopravnosti spolova, te poticanje osviještenosti za pitanja ravnopravnosti spolova u redovnom obrazovanju.

Naznačena područja obuhvaćaju široke aspekte svakodnevnog života, no kao što je mjerama sugerirano, najčešći pojavni oblik rodne diskriminacije predstavlja tržište rada, koje uključuje pitanja zaposlenosti i nezaposlenosti te visine plaća. Analizirajući nezaposlenost žena na području Bjelovarsko-bilogorske županije u razdoblju od posljednjih sedam godina (2008. - 2014.), može se konstatirati kako je najveći udio nezaposlenih žena registriran

2008. godine (58,1%). Smanjenje udjela nezaposlenih žena u 2009. u odnosu na 2008. godinu posljedica je omjera broja novoprijavljenih te zaposlenih i brisanih nezaposlenih osoba u korist muškaraca, što znači da je u broju novoprijavljenih osoba bilo više muškaraca. U 2009. godine registriran je tako najveći apsolutni broj nezaposlenih žena, no udio u ukupnoj nezaposlenosti se smanjio na 54,6%. Podaci nadalje pokazuju kako se iz godine u godinu smanjuje udio nezaposlenih žena u Županiji u korist muškaraca, tako da prema posljednjim dostupnim podacima za 2015. udio nezaposlenih muškaraca iznosi 52,1%, a žena 47,9%.

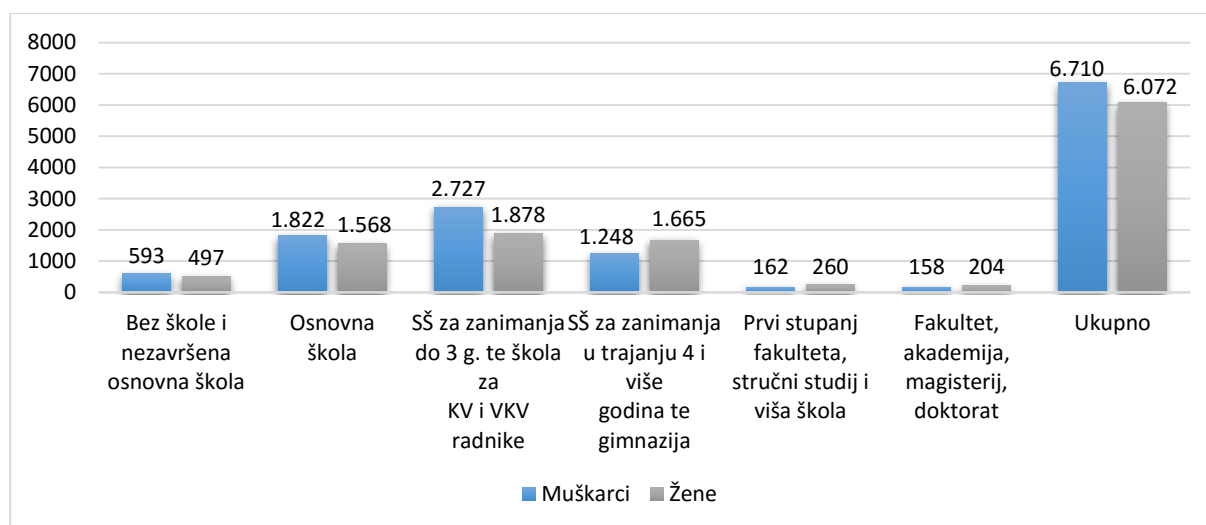
Tablica 38: Prosječan broj nezaposlenih od 2008. do 2014. godine

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ukupno	10.316	11.436	12.415	11.824	12.027	12.698	12.782
Žena	5.989	6.248	6.072	5.692	5.719	5.976	6.072
Udio %	58,1	54,6	48,9	48,1	47,6	47,1	47,5
Muškaraca	4.327	5.187	6.343	6.132	6.308	6.722	6.710
Udio %	41,9	45,4	51,1	51,9	52,4	52,9	52,5

Izvor: HZZ, Statistika on-line

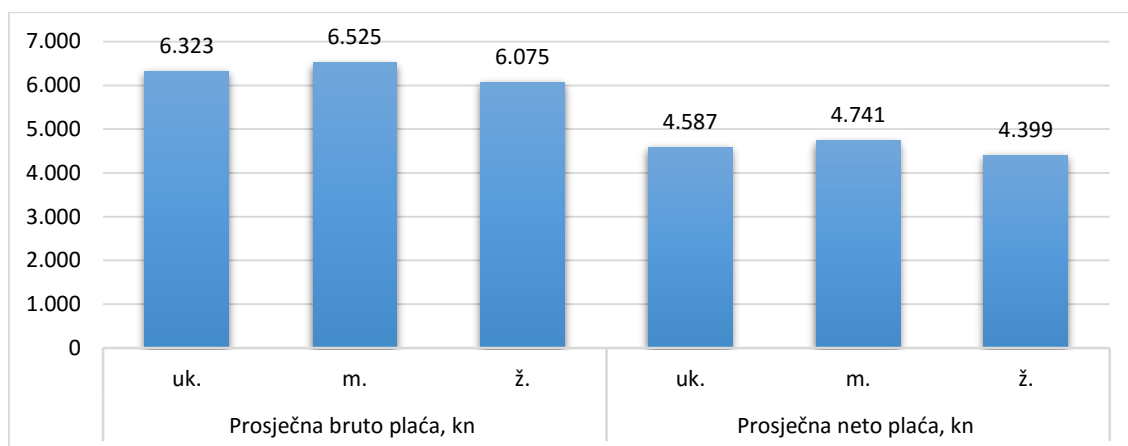
Budući da je nezaposlenost često povezana s razinom obrazovanja, najveći je broj nezaposlenih žena u Županiji u 2014. godini zabilježen među skupinom žena sa trogodišnjom i četverogodišnjom srednjoškolskom razinom obrazovanja (58,3%), nakon čega slijede žene sa završenom osnovnom školom (25,8%). Najmanji broj nezaposlenih žena je u skupini visokoobrazovanih žena (fakultet, akademija, magisterij, doktorat), njih svega 3,4%.

Grafikon 19: Nezaposlene osobe prema spolu i razini obrazovanja u 2014.



Izvor: HZZ, Statistika on-line

Nejednakost između žena i muškaraca na tržištu rada očituje se prije svega u visini ukupno isplaćenih plaća, kao i visini plaća po sektorima. Podaci DZS-a o prosječnim mjesečnim bruto i neto plaćama u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji za 2012. godinu pokazuju kako je prosječna plaća žene približno 10% manja u odnosu na plaću muškarca odnosno kako žene primaju manju plaću od muškaraca u svim sektorima.

Grafikon 20: Prosječne mjesečne bruto i neto plaće u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u 2012.g.

Izvor: DZS, Statistička izvješća

Podaci Ankete poslodavaca na području Županije pokazuju kako su poslodavci tijekom 2014. godine više zapošljavali muškarce (57,7%), ali su muškarce u većem broju i otpuštali (58,3%), što je u konačnici rezultiralo većom negativnom stopom promjene kod muškaraca (-1,2%) u odnosu na žene (-0,5%).

Tablica 39: Promjene u zaposlenosti anketiranih poslodavaca tijekom 2014. godine

	Ukupno	Muškarci	Žene
Broj zaposlenih 31.12.2013.	22.677	11.675	11.002
Zaposleno tijekom 2014.	5.244	3.024	2.220
- Udio zapošljavanja %	23,1	25,9	20,2
Prestalo raditi tijekom 2014.	5.449	3.175	2.274
- Udio prestanka rada %	24	27,2	20,7
Broj zaposlenih 31.12.2014.	22.484	11.534	10.950
Promjena u zaposlenosti 2014./2013. - razlika	-205	-151	-54
Promjena u zaposlenosti 2014./2013. - %	-0,9	-1,2	-0,5

Izvor: Anketa poslodavaca 2015. u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, HZZ

Na razini Republike Hrvatske rezultati su obrnuti te je kod žena primjetna nešto viša pozitivna stopa zapošljavanja (2,4%) u odnosu na muškarce (1,5%).

3.3.12. Rizične skupine za socijalnu uključenost

Višegodišnja gospodarska kriza u posljednjem je razdoblju značajno povećala broj ljudi kojima prijeti dugotrajna socijalna isključenost. Iako se sam pojam socijalne isključenosti često povezuje i izjednačuje sa siromaštvom, pojam socijalne isključenosti je znatno širi te se najčešće poima kao začarani krug koji ima tri sastavnice:

- isključenost iz tržišta rada zbog nezaposlenost i/ili niske zapošljivosti (marginalizacija na tržištu rada),
- siromaštvo i
- socijalna izolacija.

Uzroci socijalne isključenosti u Hrvatskoj često su povezani s nedovoljnom zapošljivosti, niskom obrazovnom razinom, ograničenim mogućnostima zapošljavanja i/ili uskim, odnosno zastarjelim znanjima i sposobnostima. Česta je posljedica dugotrajna nezaposlenost i ovisnost o sustavu socijalne skrbi. Prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih na kraju prosinca 2014. godine 4.152 osobe odnosno 3,5% od ukupnog broja stanovnika

Bjelovarsko-bilogorske županije je koristilo stalnu pomoć na osnovi prava socijalne skrbi te je udio korisnika socijalne skrbi na području Županije u ukupnom broju korisnika Republike Hrvatske iznosio 4,1%. S povećanim rizikom socijalne isključenosti na području Bjelovarsko-bilogorske županije posebice se suočavaju:

- osobe s posebnim potrebama (invaliditetom),
- dugotrajno nezaposlene osobe,
- hrvatski branitelji,
- starije osobe,
- mlade osobe,
- osobe romske nacionalne manjine te
- beskućnici, žrtve obiteljskog nasilja, bivši zatvorenici, liječeni ovisnici, izbjeglice i prognanici te dio stanovnika u područjima od posebne državne skrbi.

Osobe s posebnim potrebama (invaliditetom)

Prema Izvješću Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, na dan 31. ožujka 2015., živi 13.732 osoba s invaliditetom, od čega 7.614 muškaraca (55,4%) i 6.118 žena (44,6%), iz čega proizlazi kako osobe s invaliditetom čine 11,5% ukupnog stanovništva Bjelovarsko bilogorske županije.

Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 47%, je u radno aktivnoj dobi, a detaljnija analiza podataka prema dobi i spolu pokazuje da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama.

Tablica 40: Osobe s invaliditetom prema spolu i dobnim skupinama

Županija	Dobne skupine						Ukupno
	0-19		20-64		65+		
	m	ž	m	ž	m	ž	
Bjelovarsko-bilogorska	868	563	4.320	2.175	2.426	3.380	13.732

Izvor: Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Prema dostupnim podacima o obrazovanju, oko 78% osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje, 15% osoba ima srednju stručnu spremu dok je 1% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje ima približno 6% osoba s invaliditetom.

Što se tiče zaposlenosti osoba s invaliditetom, podaci baze zaposlenih osoba s invaliditetom pokazuju kako je u Bjelovarsko bilogorskoj županiji zaposleno 260 osoba s invaliditetom, odnosno 70% muškaraca i 30% žena. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, trgovac, automehaničar, poljoprivredni radnik i zidar. S druge strane, nezaposlenih osoba s invaliditetom je u 2014. prosječno mjesečno registrirano 325, što čini 2,5% od ukupno nezaposlenih osoba. Najviše je evidentiranih nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentirano u Ispostavi Bjelovar (147), a zatim u ispostavama Daruvar (103), Garešnica (39), Grubišno Polje (22) i Čazma (14). Od ukupnoga broja nezaposlenih osoba s invaliditetom, 40% čine žene, a 60% muškarci.

U evidenciji nezaposlenih osoba s invaliditetom prosječno je godišnje najviše nezaposlenih osoba s intelektualnim teškoćama, njih 157 ili 48,5% te osoba s tjelesnim invaliditetom, njih 66 ili 20,2%. Najbrojniju skupinu nezaposlenih osoba s invaliditetom čini nezaposlene osobe kojima je ranije utvrđen status učenika s teškoćama, njih 235 odnosno 72,4% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom.

Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (76,7%) žive u obitelji dok ih oko 20,1% živi samo. Oko 0,9% osoba ima udomitelja ili skrbnika, a 116 osoba s invaliditetom boravi u

ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi čak oko 28% osoba s invaliditetom. Oko 52% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60. Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Bjelovarsko bilogorske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1.544 osoba s većim brojem muških osoba (61,1%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja.

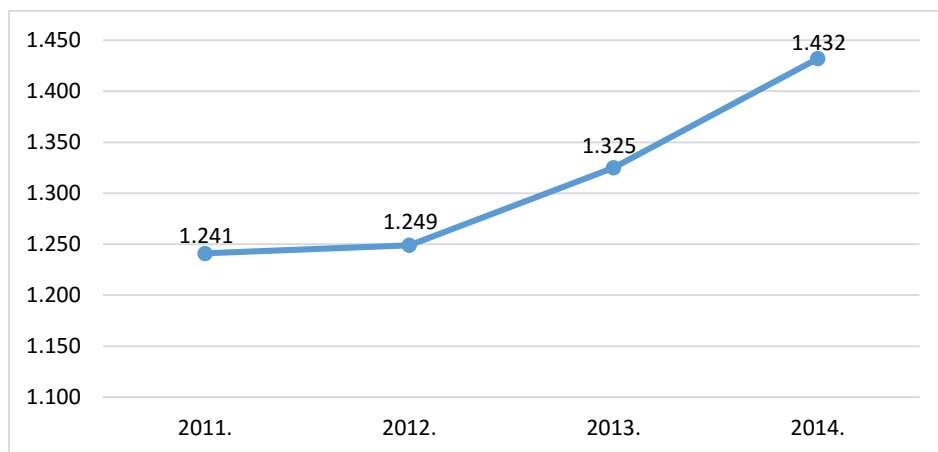
Dugotrajno nezaposlene osobe

Dugotrajne nezaposlene osobe smatraju se jednom od najrizičnijih skupina socijalne isključenosti, budući da se sa duljinom trajanja nezaposlenosti smanjuju potrebna znanja i vještine te takve osobe postaju manje konkurentnijima i atraktivnijima na tržištu rada. U skupinu dugotrajno nezaposlenih ubrajaju se osobe koje na zaposlenje čekaju duže od godinu dana, a u 2014. na području Bjelovarsko-bilogorske županije udio takvih osoba iznosio je čak 52,3%, što u usporedbi s 2013. predstavlja povećanje za 3,4%.

Hrvatski branitelji

Na području Bjelovarsko-bilogorske županije tijekom 2014. godine prosječno su mjesečno registrirana 1.432 nezaposlena hrvatska branitelja te je udio nezaposlenih hrvatskih branitelja u prosječnom broju nezaposlenih iznosio 11,2%. Podaci o kretanju nezaposlenosti hrvatskih branitelja u razdoblju 2011.-2014. pokazuju kako je broj nezaposlenih branitelja s godinama sve veći.

Grafikon 21: Nezaposleni hrvatski branitelji u razdoblju 2011.-2014.



Izvor: Godišnjak, HZZ PU Bjelovar

Analiza obrazovne strukture nezaposlenih hrvatskih branitelja pokazuje kako je najviše nezaposlenih u obrazovnoj skupini s završenom osnovnom školom, njih 38,4%, nakon čega slijedi skupina sa završenom srednjom školom do 3 godine ili školom za KV i VKV radnike (33,9%). Udio nekvalificiranih branitelja, odnosno bez osnovne škole ili završenom samo osnovnom školom u ukupnom broju nezaposlenih branitelja iznosi čak 47,9%, dok je udio nezaposlenih branitelja koji imaju završenu višu školu ili fakultet svega 2,4%.

Starije osobe

Podaci o kretanju broja nezaposlenih osoba po dobi pokazuju kako je u 2014. od ukupnog broja nezaposlenih osoba na području Bjelovarsko-bilogorske županije, 26,5% osoba bilo u skupini 50 i više godina, od čega su najbrojnije osobe u skupini 55-59 godina (11,4% od ukupno nezaposlenih). U odnosu na 2013. godinu, broj nezaposlenih u dobi 55-59 na razini Županije povećan je za čak 10%. Kao glavni razlozi zapreka na tržištu rada za osobe starije od 50 godina navode se skrivena dobna diskriminacija od strane poslodavaca, niži stupanj prilagodljivosti promjenjivim zahtjevima tržišta rada te neodgovarajuće kvalifikacije.

Mlade osobe

Problem nezaposlenosti mladih u posljednjih je nekoliko godina prerastao granice Republike Hrvatske te je kao gorući problem prepoznat na europskoj i svjetskoj razini. Najveći broj mjera aktivne politike zapošljavanja upravo je zbog tog razloga usmjeren na rješavanje pitanja nezaposlenosti mladih osoba, kako bi se sve osobe mlađe od 25 godina (u Hrvatskoj mlađe od 30 godina) što brže aktivirale na tržištu rada.

Podaci HZZ-a pokazuju kako je u Hrvatskoj u 2014. u skupni nezaposlenih mladih (do 30 god.) prosječno evidentirano 102.483 osoba odnosno 31,3% od ukupnog broja nezaposlenih. U istom razdoblju, udio nezaposlenih osoba do 30 godina u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji bio je 33,5%, odnosno 4.274 osoba, iz čega proizlazi kako Županija premašuje nacionalni prosjek.

Osobe romske nacionalne manjine

Glavni čimbenici socijalne isključenosti osoba romske nacionalne manjine na području Bjelovarsko-bilogorske županije su nizak stupanj obrazovanja djece i odraslih, niska razina kvalifikacija i zapošljivosti, značajna regionalna rasprostranjenost, nezaposlenost i značajna ovisnost o sustavu socijalne pomoći.

Ostale socijalno ugrožene i marginalizirane skupine ljudi poput beskućnika, bivših zatvorenika, liječenih ovisnika i prognanika suočavaju se s teškoćama pri ulasku na tržište rada ponajprije zbog njihove slabe zapošljivosti koja se očituje u gubitku ili nedostatku kvalifikacija, nedostatku socijalnih vještina, lošim radnim navikama i disciplini te neprivlačnosti za poslodavce. Posebno je bitno stoga poboljšati razinu zapošljivosti tih skupina, i to povećanjem njihova ljudskog kapitala, odnosno znanja, sposobnosti i stručnosti, kako bi ih se provođenjem mjera koje omogućuju isplativost rada motiviralo na zapošljavanje i potaknulo njihovu reintegraciju na tržište rada.

4. SWOT ANALIZA

Osnovnom analizom obuhvaćena su sva relevantna obilježja Bjelovarsko-bilogorske županije u području ljudskih potencijala čime je stvoreno polazište za izradu SWOT analize koja obuhvaća analizu razvojnih snaga i slabosti te mogućnosti i prijetnji, a koje čine polazišnu osnovu formuliranja vizije, strateških razvojnih ciljeva, prioriteta te naposljetku konkretnih mjera.

U kontekstu vremena, snage i slabosti predstavljaju sadašnjost temeljenu na prošlosti, dok mogućnosti i prijetnje predstavljaju budućnost temeljenu na prošlosti i sadašnjosti. Razvojne snage i slabosti ukazuju na potencijal partnera Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i ostalih dionika u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, odnosno pokazuju što Lokalno partnerstvo za zapošljavanje može napraviti imajući u vidu mogućnosti i prijetnje iz šireg okruženja. SWOT analizom se vrjednuje usklađenost sposobnosti dionika s uvjetima koji prevladavaju u njihovoj okolini čime se stvara ključni prijelaz iz osnovne analize ka strateškom promišljanju o budućim razvojnim pravcima.

Pri izradi SWOT analize, naglasak je bio stavljen na područja koja su usko vezana uz područje ljudskih resursa i smanjenje razlika u životnom standardu i blagostanju kako bi se promicala gospodarska i socijalna kohezija, odnosno na sljedeća područja:

- gospodarstvo
- ljudski resursi
- tržište rada.

Budući da lokalna partnerstva za zapošljavanje okupljaju relevantne dionike na tržištu rada u županijama te strategija predstavlja njihov konsenzus oko ključnih tema u području razvoja ljudskih potencijala, u procesu izrade Strategije izrađena je i SWOT analiza Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije, kako bi se pravilno i na vrijeme detektirale ključne slabosti, ali i prilike koje stoje na raspolaganju članovima LPZ-a. Vodeći se mišlju kako je ljudskim potencijalima potrebno upravljati, a ne prepuštati ih slučaju, članovi LPZ-a Bjelovarsko-bilogorske županije iskazali su spremnost na unaprjeđenje njihovih vlastitih kapaciteta i kompetencija, i to prvenstveno imajući na umu poboljšanje međusobne suradnje i povjerenja koji se nameću kao ključna osnova svakog uspješnog djelovanja organizacija i pojedinaca na području Županije. Rezultat zajedničkog promišljanja je u nastavku prikazana SWOT analiza, čijoj izradi se pristupilo na sljedeći način:

- detektirane su i izdvojene razvojne snage i slabosti, kao i mogućnosti i prijetnje iz vanjskog okruženja prema pojedinim razvojnim područjima vezanim uz ljudske potencijale na području Bjelovarsko-bilogorske županije,
- utvrđeni elementi SWOT analize rangirani su prema važnosti i vjerojatnosti pojavljivanja,
- analizirani su međuodnosi mogućnosti sa snagama i slabostima te prijetnji sa snagama i slabostima čime se stvorilo polazište za donošenje vizije, strateških ciljeva, prioriteta i razvojnih mjera.

Tablica 41: SWOT analiza - Lokalno partnerstvo za zapošljavanje BBŽ

SNAGE	SLABOSTI
Međusobna suradnja članova (neformalna)	Nedovoljna (formalna) komunikacija među članovima
Aktivno i organizirano civilno društvo u većim središtima	Izostanak informacija
Velika zastupljenost i podrška institucija	Nedostatni provedbeni kapaciteti
Iskustvo članova LPZ-a u pripremi i provedbi projekata	Neprepoznatljivost na državnoj razini
Kvalitetna baza projektnih ideja	Loša organizacija komunikacije i koordinacije članova
Kontinuitet članova LPZ-a	Nemogućnost/nezainteresiranost umrežavanja
Izražen interes za daljnjim jačanjem ljudskih kapaciteta	Segmentirane informacije
Partnerstvo kao efektivno sredstvo nadilaženja lokalnih/formalnih struktura	Različito shvaćanje svrhe partnerstva
Povjerenje među uskim krugom članova	Izostanak osjećaja vlasništva nad partnerstvom
Formaliziranje rada partnerstva	Vlastiti interesi važniji od zajedničkih interesa
Postizanje konsenzusa i uključenost interesnih skupina	Razlike u statusu članova i njihovom mandatu za djelovanje
	Nejasne uloge partnera
	Ovisnost o jednom partneru
PRILIKE	PRIJETNJE
Uključivanje u javnu raspravu	Starenje stanovništva
Nerazvijenost područja BBŽ	Administrativno-zakonski okvir
Broj žena na ruralnom području	Održivost projekata - nemogućnost financiranja nakon finalnog izvješća
Hrana - energija - turizam	Siva ekonomija
OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.	Nezainteresiranost stanovništva za uključivanje i aktivno sudjelovanje
Razvoj poslovnih i komunikacijskih vještina za razvoj partnerstva	Izostanak socijalne i političke podrške
Definiran komunikacijski plan i uspostavljeni prilagođeni komunikacijski kanali	
Prilagođeni komunikacijski kanali članovima i široj javnosti	
Uspostavljanje procesa i kriterija evaluacije provedbe projekata	
Dobra komunikacija koja osigurava donošenje kvalitetnih odluka i interakciju među partnerima	
Provedba edukativnih aktivnosti za jačanje kapaciteta, znanja i vještina članova	
Proširenje članstva	
Organizacija i pružanje edukativnih aktivnosti namijenjenih stanovnicima BBŽ	
Kvalitetna raspodjela funkcija među partnerima	
EU fondovi (ESF, ERDF, EAFRD, Programi Unije)	
Podrška komunikacijskim aktivnostima u svrhu djelotvorne provedbe Komunikacijske strategije i osiguranje kvalitetnog informiranja potencijalnih korisnika i voditelja projekata o mogućnostima i uvjetima financiranja	

Tablica 42: SWOT analiza - gospodarstvo

SNAGE	SLABOSTI
Malo i srednje poduzetništvo čini 99,7% poduzetništva i zapošljava 85% zaposlenih	Niski indeks razvijenosti Županije (I. skupina indeksa razvijenosti)
Razvijena prerađivačka industrija sa poduzećima koja posluju na izvoznim tržištima i zapošljavaju velik broj ljudi	Dugogodišnji negativni trendovi u gospodarstvu (do 2013.)
Zamašnjak gospodarskom rastu čine trgovina, prerađivačka industrija i poljoprivreda	Prema visini BDP-a po stanovniku BBŽ se nalazi ispod nacionalnog prosjeka
Dugogodišnja tradicija obrtništva	Smanjenje broja obrta
U cehovskom ustroju obrta najzastupljenije uslužno i proizvodno zanatstvo te trgovina (premašuje nacionalni prosjek)	Nedovoljno ulaganje u razvoj ljudskih potencijala, istraživanje i razvoj
Razvijena poljoprivreda i velik broj PG-a, pri čemu prednjače OPG-i s 98%	Starosna struktura nositelja OPG-a (36,6% 65 i više godina)
Velike površine poljoprivrednog zemljišta u BBŽ	Veći interes za bavljenje poljoprivredom kao dopunskom, a ne primarnom, djelatnosti
Povećanje vrijednosti poduzetničkih investicija u novu dugotrajnu imovinu	Smanjenje broja poduzetnika koji ulažu u novu dugotrajnu imovinu
Poboljšanje poduzetničke klime od 2014. godine	Neravnomjeran razvoj područja zbog koncentracije gospodarskih zbivanja na određenim lokacijama/većim središtima Županije
Oporavak ekonomičnosti poslovanja u 2014. godini u odnosu na prethodno razdoblje	Smanjenje obujma zapošljavanja na području BBŽ
Porast izvoza i broja poduzetnika izvoznika, pri čemu prednjači prerađivačka industrija	Mali udio žena koje su ušle u poduzetničke vode kroz partnerstva ili su se samozaposlile
Najveći udio u ukupnom izvozu čine mali poduzetnici sa 42,3%, slijede srednji sa 41,3% odnosno veliki poduzetnici sa 16,5%	Nedostatak specifičnih znanja i poduzetničkih vještina
Razvoj potpornih institucija za potporu poduzetništvu	Nepostojanje primjene praktičnih poduzetničkih vještina kod djece i mladih
Ponuda sezonskih poslova koja omogućuje stjecanje radnog iskustva	Nedovoljno znanje i svijest o samozapošljavanju i nedostatak poduzetničkog duha
PRILIKE	PRIJETNJE
EU fondovi (ESF, ERDF, EAFRD, Programi Unije)	Rast konkurencije iz EU u poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i trgovini
Daljnji razvoj prerađivačke industrije temeljem OP Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.	Neprivlačnost područja za nove investicije
Primjena IKT-a na nerazvijenom području	Nespremnost gospodarskih subjekata na korištenje sredstava iz fondova i programa EU
Diversifikacija ruralnih aktivnosti	Obrazovni sustav koji ne može odgovoriti na potražnju na tržištu rada
Mogućnost ekološke poljoprivrede	Odljev visokoobrazovane radne snage
Primjena novih znanja i tehnologija u gospodarstvu	Depopulacija ruralnih prostora
Razvoj društvenog poduzetništva	Siva ekonomija
Pokretanje poduzetničkih aktivnosti temeljem usmjerenih državnih potpora	Spora i neučinkovita administracija i administrativni procesi
Standardizacija i certifikacija proizvoda i usluga na području BBŽ	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi/zemljišne knjige
Internacionalizacija poslovanja	Pad kupovne moći stanovništva
Provedba aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja koje će rezultirati pokretanjem poduzetničkih aktivnosti	Teškoće u prilagodbi poslovnih subjekata gospodarskim promjenama
Razvoj zdravstveno-rehabilitacijskog turizma	Neujednačen razvoj JLS-ova
Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti s naglaskom na ruralni turizam	

Trend povećanja interesa za razvoj agroturizma i proizvodnje zdrave hrane	
Umrežavanje i transfer znanja na razini Županije, regije, EU	

Tablica 43: SWOT analiza – tržište rada

SNAGE	SLABOSTI
Visok udio stanovništva sa srednjoškolskim obrazovanjem	2.442 osobe bez škole, pri čemu prednjače žene
Prerađivačka industrija kao najveći generator radnih mjesta u BBŽ	Informatička nepismenost stanovništva u svim dobnim skupinama
Značajan udio zaposlenih s višegodišnjim radnim iskustvom	Smanjenje udjela radno aktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu BBŽ
Dobro raširena mreža područnih ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje olakšava upravljanje ljudskim potencijalima te pomaže nezaposlenim osobama u profesionalnom usmjeravanju i traženju zaposlenja	Niska stopa ukupne zaposlenosti i visoka stopa nezaposlenosti u odnosu na RH
Aktivno Lokalno partnerstvo za zapošljavanje	Visok udio nezaposlenosti mladih i starijih osoba (50 i više godina)
Dosadašnje iskustvo u provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja	Visok udio dugotrajno nezaposlenih osoba
Fleksibilnost zapošljavanja u sektoru malih i srednjih poduzeća	Nepovoljna obrazovna struktura nezaposlenih
Dostupni primjeri dobre prakse (uspješno provedeni projekti LPZ-a), uz postojeće ljudske kapacitete i „know-how“	Nedostatak radnika tražene razine obrazovanja
Održavanje Sajma poslova od strane HZZ-a	Raste raskorak između lokalnih znanja/vještina i novih tehnologija
Kontinuirano praćenje stanja od strane HZZ-a	Niska mobilnost lokalnog stanovništva na tržištu rada, ali i prilagodljivosti
Kontinuirano razvijanje sustava cjeloživotnog obrazovanja	Negativan međuzupanijski migracijski saldo (-418 osoba)
Osviještena potreba za povezivanjem i partnerstvom između obrazovnih ustanova, dionika tržišta rada i gospodarstva	Povećanje broja osoba koje se odseljavaju izvan Hrvatske
Visoki potencijali iskoristivosti prirodnih resursa u cilju povećanja zaposlenosti	Niska razina zapošljavanja marginaliziranih skupina
Iskustvo u provedbi projekata usmjerenih na nezaposlene osobe	Needuciranost poslodavaca o mogućnosti zapošljavanja različitih marginaliziranih skupina
Postojanje edukacije i osposobljavanja osoba koje se nalaze u nepovoljnom položaju na tržištu rada (osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposleni, socijalno osjetljive skupine, manjine..)	Slab interes socijalno isključenih skupina u aktivnoj potrazi za poslom
Partnerstvo za tržište rada i razvoj ljudskih potencijala – spremnost lokalnih partnera na suradnju	Neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada bazirana na nedostatku sposobnosti predviđanja promjena i budućih potreba gospodarstva
	Nedovoljno ulaganje privatnog sektora u razvoj ljudskih potencijala i razvoj konkurentnosti gospodarstva
	Niska svijest o građanskom aktivizmu i ulozi volontiranja
	Prosječna plaća ispod razine nacionalnog prosjeka
	Niža prosječna razina plaća žena u odnosu na muškarce
	Smanjenje broja korisnika mjera aktivne politike zapošljavanja
	Nedovoljna educiranost poslodavaca o značaju strateškog planiranja i razvoja ljudskih potencijala
PRILIKE	PRIJETNJE

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije

Dostupnost EU fondova – mogućnost razvoja gospodarstva i zapošljavanja	Koncentracija gospodarske aktivnosti u gradskim središtima
Sloboda kretanja radne snage unutar EU otvara prilike za stjecanje novog radnog iskustva i novih znanja	Depopulacija uslijed olakšane mobilnosti unutar EU
Dostupnost aktivnih mjera na tržištu rada te drugih financijskih izvora za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja, te za očuvanje radnih mjesta	Starenje stanovništva
Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje	Nepostojanje dugoročnog strateškog planiranja potreba tržišta rada (nema projekcija o budućim potrebama) i neusklađenost strateških dokumenata
Proširenje članstva LPZ-a	Nezainteresiranost ključnih skupina za uključivanje u programe i aktivnu politiku tržišta rada
Bolje korištenje različitih oblika zapošljavanja (npr. fleksibilno radno vrijeme)	Nesigurno poslovno okruženje
Unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih poticajnih mjera kod zapošljavanja	Neadekvatna struktura kadrova koji dolaze na tržište rada
Stjecanje dodatnih znanja i vještina za mobilnost na tržištu rada	Sklonost diskriminiranju starijih nezaposlenih ljudi i žena
Zapošljavanje u civilnom sektoru kao ravnopravnom poslodavcu iz ostalih sektora	Česte promjene propisa i zakonodavnog okvira povezanog sa radom
Primjena novih znanja i tehnologija u gospodarstvu	Financijska i gospodarska kriza
Promjena društvenog stava i razvoj društvenog poduzetništva	
Edukacija stanovništva o mogućnostima ruralnog turizma	
Umrežavanje i transfer znanja na razini Županije, regije, EU	
Potencijal za samozapošljavanje	
Reorganizacija strukovnog obrazovanja prema potrebama tržišta	
Treninzi i edukacije namijenjene mladima zainteresiranim za samostalne poduzetničke aktivnosti	
EU fondovi (ESF, ERDF, EAFRD, Programi Unije)	
Povećanje zapošljavanja nezaposlenih osoba, posebice dugotrajno nezaposlenih i osoba čije vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada	
Povećanje održivog samozapošljavanja nezaposlenih osoba, posebice žena	
Očuvanje radnih mjesta, zadržavanje u zaposlenju radnika koji su proglašeni viškom te jačanje brzog ponovnog zapošljavanja osoba koje su postale nezaposlene nakon što su proglašene viškom	
Jačanje kapaciteta lokalnih partnerstava za zapošljavanje i povećanje zaposlenosti najranjivijih skupina na lokalnim tržištima rada	
Povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada, uključujući mjere APZ	

Tablica 44: SWOT analiza – ljudski resursi

SNAGE	SLABOSTI
Razvijena mreža osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova na području BBŽ	Niska energetska učinkovitost odgojno-obrazovnih ustanova
Raznovrsnost vrsta škola i srednjoškolskih programa (gimnazije, umjetničke, strukovne, obrtničke)	Smanjenje broja učenika u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama
Provedba programa na manjinskom jeziku (češki jezik)	Slab interes učenika za obrazovanjem za obrtnička zanimanja
Stručnost ljudskih kapaciteta u obrazovnim ustanovama	Nedovoljno programa treninga za učitelje u obrazovnom sustavu
Postojanje interesa za informatizaciju odgojne i obrazovne infrastrukture	Nedostatak naučnih mjesta za izvođenje praktičnog dijela nastave
Šest škola na području BBŽ uključeno u projekt E-škole	Nedovoljno praktičnih znanja nakon završenog obrazovanja
Rast interesa za tehničkim zanimanjima u visokom školstvu	Nedostatak upisnih mjesta za srednjoškolske programe za učenike s poteškoćama
Postojanje studentskog poduzetničkog inkubatora (SPI) s opremom na VTŠ Bjelovar	Slaba zainteresiranost nastavnika za uključivanje u proces informatizacije škola
Povezivanje praktičnog i teoretskog rada studenata kroz SPI	Nedovoljno poticanje sustava praćenja uspješnosti i nagrađivanja prema produktivnosti rada
Razvijena mreža pučkih otvorenih učilišta s razvijenim programima cjeloživotnog i dodatnog obrazovanja te verificiranim programima prekvalifikacija	Informatička nepismenost stanovništva
Postojanje Centra izvrsnosti iz matematike na području BBŽ	Nedovoljna zainteresiranost stanovništva za cjeloživotno učenje
Porast interesa za stipendiranjem za obrtnička zanimanja	Nedovoljno razvijena svijest o važnosti i mogućnostima volontiranja kao načina stjecanja radnog iskustva
Iskustvo u provedbi projekata koji podupiru cjeloživotno učenje	Nizak stupanj visokoobrazovanog stanovništva u Županiji
Interes javnih skupina za rješavanje problema i pitanja socijalno ugroženih skupina	Nedostatan broj stručnih suradnika za rad s djecom s poteškoćama u razvoju
Povećava se broj visoko obrazovanih žena	Neadekvatna pripremljenost obrazovnog sustava za osobe s invaliditetom
Povećan broj programa i aktivnosti vezanih uz razvoj ljudskih potencijala	Nepostojanje sufinanciranja prijevoza i stipendiranja učenika na razini BBŽ
Visoka razina motiviranosti pojedinaca za sudjelovanje u društvenim aktivnostima	Slab interes stanovništva BBŽ za cjeloživotnim učenjem
Aktivnosti i funkcioniranje LPZ-a	Nedostatak stručnjaka za izradu i implementaciju projekata namijenjenih socijalno ugroženim skupinama
Aktivnosti i provedba projekata u svim sferama POU na području BBŽ	Nedovoljna informiranost pojedinaca o mogućnostima sudjelovanja u društvenim aktivnostima
Podrška lokalne zajednice projektima iz područja socijalne skrbi	Nedostatak specifičnih znanja i poduzetničkih vještina
	Nedovoljna uključenost poslodavaca u procese obrazovanja
	Nedostatak ljudskih kapaciteta za potrebe visokog školstva (studij mehatronike)
PRILIKE	PRIJETNJE
Javno-privatno partnerstvo kao izvor financiranja gradnje i dogradnje školskih objekata	Smanjenje broja stanovnika i starenje stanovništva

Primjena energetske učinkovitosti i OIE u odgojnim i obrazovnim ustanovama	Nesrazmjer između postojećeg stanja i propisanih standarda u predškolskim i školskim ustanovama (opremljenost, pedagoški standardi itd.)
Mobilnosti i obrazovanje u državama članicama EU	Nedostatni financijski i provedbeni kapaciteti odgojno-obrazovnih ustanova za provođenje procesa informatizacije
Informatizacija škola i nastavnih sadržaja	Neusklađenost obrazovnih programa s potrebama tržišta rada
Edukacija zaposlenika u obrazovnim ustanovama i poticanje na korištenje inovativnih metoda poučavanja	Nedovoljna uključenost organizacija civilnog društva u procese donošenja odluka
Osiguravanje provedbenih i marketinških kapaciteta za aktivnosti cjeloživotnog učenja s najvećim naglaskom na samozapošljavanje	Povećanje nejednakosti/diskriminacije
Provedba aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja na području svih oblika pismenosti	Nestimuliranje društvenog okruženja za poticanje izvrsnosti
Cjeloživotno učenje u okviru organizacija civilnog društva	Otpor prema uvođenju novih vještina i tehnologija
Poticanje stanovništva na uključivanje u rad organizacija civilnog društva	Povećan broj učenika srednjih škola i studenata koji na školovanje odlaze izvan županije
Daljnji razvoj programa cjeloživotnog učenja, jačanje prilagodljivosti i drugih programa ulaganja u ljudske potencijale te uključivanje stanovništva u te programe	Slab povratak mladih nakon završenog obrazovanja
Jačanje udruga kroz njihovo uključivanje u pripremu i provedbu projekata financiranih EU fondovima	Neatraktivnost deficitarnih zanimanja
Umrežavanje i transfer znanja na razini Županije, regije, EU	Pritisak na obrazovanje za neproizvodna zanimanja
Uvođenje sustava upravljanja kvalitetom	Nedovoljno poticajna državna politika spram cjeloživotnog obrazovanja
Oblikovanje jake profesionalne, proaktivne organizacijske kulture	
EU fondovi (ESF, ERDF, EAFRD, Programi Unije)	
Razvoj novih, inovativnih usluga u području informiranja javnosti ruralnim područjima	
Postojanje standarda kvalitete	
Jaka profesionalna udruženja koja mogu biti temelj razvoja novih oblika znanja (bodovanje od strane strukovnih komora može biti motivirajući element za razvoj novih vještina)	
Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	
Promicanje pristupa cjeloživotnom učenju kroz unapređivanje ključnih kompetencija studenata, te primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poučavanju i učenju	
Modernizacija ponude strukovnog obrazovanja te podizanje njegove kvalitete radi povećanja zapošljivosti učenika kao i mogućnosti za daljnje obrazovanje	

5. RAZVOJNA VIZIJA I CILJEVI

Ključni element strateškog razvojnog dokumenta odnosi se na formulaciju razvojne vizije te ciljeva koji se unutar te vizije postavljaju. Vizija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije utvrđena je nakon provođenja detaljne osnovne i SWOT analize te uz aktivno uključivanje relevantnih dionika, a sa ciljem osiguranja konsenzusa oko pravca budućeg razvoja koji bi u konačnici trebao rezultirati ostvarenjem postavljenih ciljeva i unapređenjem kvalitete i razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije.

Prilikom promišljanja vizije i strateških ciljeva osnovna je premisa bila kako lokalni dionici najbolje prepoznaju, definiraju i rješavaju probleme na lokalnoj razini te kako u središtu svakog djelovanja moraju biti ljudi – pojedinci i stanovnici Bjelovarsko-bilogorske županije, od kojih se očekuje da odgovornim postupanjem sudjeluju u stvaranju svoje budućnosti i budućnosti Županije u kojoj žive.

Vizija:

Međusobna podrška i jasna podjela odgovornosti ključnih dionika tržišta rada pridonijet će razvoju ljudskih potencijala i povećanju zapošljivosti na području Bjelovarsko-bilogorske županije.

Bogata tradicija i resursi koji su na raspolaganju korist će se na inovativne načine, poštujući potrebu svih dionika da na odgovarajući način budu uključeni na tržište rada. Takvim pristupom osigurava se dugoročna funkcionalnost tržišta rada i na najbolji mogući način razvijaju ljudski potencijali Bjelovarsko-bilogorske županije.

Kako bi promovirali i ostvarili zadanu viziju, zadaća radne skupine bila je osmisliti strateške ciljeve koji će odrediti razvojne prioritete u razdoblju 2015.-2020. Definirani strateški ciljevi razvoja ljudskih potencijala u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji su:

1. Jačanje kompetencija i povećanje (samo)zapošljivosti dionika na tržištu rada na području BBŽ
2. Osvještavanje o mogućnostima društvenog poduzetništva te osiguravanje dostatne podrške za pokretanje aktivnosti
3. Razvoj ljudskih kapaciteta u skladu s potrebama gospodarstva
4. Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i podrška aktivnostima umrežavanja.

6. RAZRADA PRIORITETA I MJERA

Strateški prioriteti se vezuju uz svaki dugoročni strateški cilj i oni predstavljaju segmentirane ciljeve, tj. strateške pravce djelovanja. Oni su osnova i polazište strategije djelovanja, koja osigurava provedbu svakog pojedinog dugoročnog cilja. U praksi se strateški prioriteti pojavljuju kao programski prioriteti ili kao provedbeni programi. Razrada strateških prioriteta bazira se s jedne strane na viziji i dugoročnim ciljevima i s druge strane na ključnim strateškim problemima.

Strateški ciljevi	Prioriteti
1. Jačanje kompetencija i povećanje (samo)zapošljivosti dionika na tržištu rada na području BBŽ	1.1 Unaprjeđenje kompetencija i znanja dionika na tržištu rada
	1.2 Podizanje svijesti o mogućnostima aktivnijeg uključivanja na tržište rada
	1.3 Jačanje obrazovnih ustanova i organizacija za kvalitetniji pristup prema osobama s teškoćama
	1.4 Omogućavanje aktivnijeg ulazanja na tržište rada marginaliziranim skupinama u društvu
	1.5 Unaprjeđenje poduzetničkih vještina kod stanovnika BBŽ za uspješno pokretanje poduzetničkih aktivnosti
2. Osvješčivanje o mogućnostima društvenog poduzetništva te osiguravanje dostatne podrške za pokretanje aktivnosti	2.1 Promocija društvenog poduzetništva na području BBŽ
	2.2 Umrežavanje dionika marginaliziranih skupina u društvu za pokretanje aktivnosti društvenog poduzetništva
	2.3 Osiguranje vidljivosti i dostatne potpore društvenom poduzetništvu
3. Razvoj ljudskih kapaciteta u skladu s potrebama gospodarstva	3.1 Povezivanje i usklađivanje formalnog obrazovanja sa dionicima u gospodarstvu
	3.2 Prilagodba i jačanje neformalnog obrazovanja prema potrebama gospodarstva
	3.3 Unaprjeđenje kapaciteta i jačanje kompetencija postojećih zaposlenika
	3.4 Umrežavanje organizacija civilnog društva i dionika u gospodarstvu radi stvaranja mogućnosti za marginalizirane skupine u društvu
4. Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i podrška aktivnostima umrežavanja	4.1 Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje
	4.2 Jačanje prepoznatljivosti LPZ među relevantnim dionicima te stanovništvom BBŽ u cijelosti
	4.3 Umrežavanje sa LPZ na razini RH te sličnim organizacijama na razini EU

Strateški prioriteti razvoja su usmjereni na nekoliko glavnih područja djelovanja, uz uvažavanje razvojnih mogućnosti, a temeljeno na sagledavanju trendova razvoja u svijetu, analize stanja ljudskih potencijala u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, uz uvažavanje prijedloga prikupljenih na raspravama sa sudionicima radnih skupina i radionica. U nastavku će se elaborirati svaki strateški prioritet, u kontekstu prethodno definiranog strateškog cilja, a predložiti će se i elaborirati mjere, njihovi nositelji i očekivani rezultati.

SC 1. Jačanje kompetencija i povećanje (samo)zapošljivosti dionika na tržištu rada na području BBŽ	
Prioriteti	Mjere
Unaprjeđenje kompetencija i znanja dionika na tržištu rada	Analiza potrebnih razina kompetencije i znanja u odnosu na postojeće kapacitete
	Osmišljavanje i provedba promotivnih aktivnosti o potrebi jačanja kompetencija
	Osmišljavanje edukativnih aktivnosti koje će doprinijeti povećanju kompetencija
	Provedba programa edukativnih aktivnosti koje će doprinijeti povećanju kompetencija
	Pružanje institucionalne potpore organizacijama civilnog društva za provedbu edukativnih aktivnosti
	Promicanje potrebe i važnosti cjeloživotnog učenja
	Unaprjeđenje informatičke pismenosti, vještina i uključivanja
	Jačanje postojeće te uspostava novih i učinkovitijih procesa i sustava podrške u prepoznavanju sposobnosti pojedinaca od najranije dobi te poticanju i razvoju potencijala
Podizanje svijesti o mogućnostima aktivnijeg uključivanja na tržište rada	Analiza spremnosti uključivanja na tržište rada na području BBŽ
	Osmišljavanje i provedba promotivnih aktivnosti o mogućnostima uključivanja u tržište rada
	Umrežavanje organizacija i ustanova povezanih sa tržištem rada i/ili utječu na tržište rada
	Podrška i poticanje volonterstva kao načina uključivanja na tržište rada
	Promocija i poticanje zapošljavanja u okviru OCD-a
	Provođenje edukativnih aktivnosti o inovativnim oblicima zapošljavanja
Jačanje obrazovnih ustanova i organizacija za kvalitetniji pristup prema osobama s teškoćama	Analiza infrastrukturne opremljenosti koja omogućava ravnopravan pristup osobama s teškoćama
	Osmišljavanje i provedba edukativnih aktivnosti usmjerenih prema podizanju svijesti o potrebama učenika s teškoćama u razvoju
	Povećanje broja osoba koje završavaju redovito obrazovanje
	Podizanje svijesti o ulozi civilnog društva u razvoju lokalne zajednice
	Poticanje praktične nastave kroz ulaganje u opremanje praktikuma
Omogućavanje aktivnijeg ulazanja na tržište rada marginaliziranim skupinama u društvu	Analiza stanja zaposlenosti i zapošljavanja marginaliziranih skupina u društvu na području BBŽ
	Osmišljavanje i provedba edukativnih aktivnosti za jačanje kompetencija i zapošljivosti marginaliziranih skupina u društvu
	Promocija zapošljavanja marginaliziranih skupina na tržištu rada među poslodavcima i suzbijanje diskriminacije
	Podrška razvoju socijalnih usluga institucijama i nevladinim udrugama koje ih pružaju
Unaprjeđenje poduzetničkih vještina kod stanovnika BBŽ za uspješno pokretanje poduzetničkih aktivnosti	Osmišljavanje i provedba edukativnih aktivnosti za pokretanje poduzetničkih aktivnosti (pr. izrada poslovnog plana, otvaranje OPG-a i sl.)
	Promocija primjera "dobre prakse" među nezaposlenim osobama za pokretanje poduzetničkih aktivnosti
	Razvoj i modernizacija institucija tržišta rada te potpornih institucija za razvoj poduzetništva
	Kreiranje novih mogućnosti za zapošljavanje - s naglaskom na inovativno poduzetništvo
	Promocija poduzetništva

<i>P 1.1 Unaprjeđenje kompetencija i znanja dionika na tržištu rada</i>	
Aktivnosti	<p>Provedba istraživanja i organizacija okruglih stolova, tribina i web konferencija o postojećim kapacitetima na tržištu rada i eventualnom raskoraku prema potrebama koje postoje na tržištu rada</p> <p>Definiranje marketinških alata kako bi promovirali cjeloživotno obrazovanje i načine kako ojačati kompetencije - webinar, radionice, aplikacije, promo brošure, e-knjige i sl.</p> <p>Organizacija edukativnih aktivnosti - radionica, seminara - prilagođenih potrebama u BBŽ, a koje će rezultirati premošćivanjem jaza između ponude i potreba na tržištu rada</p> <p>Provedba ciljanih edukacija za definirane skupine u društvu - s naglaskom na nezaposlene, osobe s teškoćama, žene i mlade... - edukacije jačanja poduzetničkih vještina (poslovni planovi, kako se predstaviti, marketing plan, investicijske studije, analiza tržišta, analiza konkurencije, kako proizvoditi i prodati proizvod i sl.)</p> <p>Osiguravanje prostorne i administrativne podrške članovima OCD za pružanje edukacija i/ili sudjelovanje na edukacijama</p> <p>Provedba edukativnih aktivnosti vezane za informatičko opismenjavanje, primjenu IKT u poduzetničkim aktivnostima, ali i aktivnostima istraživanja i inovacija</p> <p>Informiranje dionika u odgojnom i obrazovnom sustavu o mogućnostima poučavanja i učenja o poduzetništvu s naglaskom na djecu i mlade</p> <p>Jačanje sustava mentorstva</p> <p>Opremanje edukativnih prostorija sa tehnologijama koje doprinose unaprjeđenju znanja, jačanju kompetencija i njihovoj primjenjivosti na tržištu rada</p>
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Županija, HZZ, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	<p>Organizirana 2 okrugla stola/konferencije o potrebama na tržištu rada u BBŽ</p> <p>Broj nezaposlenih osoba uključenih u edukativne aktivnosti</p> <p>Udio osposobljenih osoba u prosječnom broju nezaposlenih</p> <p>Unaprijeđen sustav mentorstva</p> <p>Broj novoopremljenih edukativnih prostorija</p> <p>Broj radionica namijenjenih jačanju znanja i kompetencija</p> <p>Broj sudionika koji su završili programe jačanja kompetencija i znanja</p> <p>Postotak smanjenja nezaposlenih osoba, posebno s naglaskom marginaliziranih skupina u društvu</p>
<i>P 1.2 Podizanje svijesti o mogućnostima aktivnijeg uključivanja na tržište rada</i>	
Aktivnosti	<p>Provođenje programa upravljanja karijerom</p> <p>Razvoj mreže podrške poduzetništvu</p> <p>Izrada web portala za poduzetnike početnike</p> <p>Promocija "neatraktivnih" zanimanja a za koje je izražena potreba na području BBŽ</p> <p>Provedba istraživanja o spremnosti uključivanja na tržište rada</p> <p>Umrežavanje i stvaranje partnerstva među obrazovnim organizacijama i ustanovama te poduzetnicima i gospodarstvenicima</p> <p>Olakšavanje prijelaza iz obrazovanja prema tržištu rada kroz volonterstvo/pripravništvo</p> <p>Osmišljavanje i provedba promotivnih aktivnosti o novim i inovativnim oblicima poduzetništva</p> <p>Organiziranje konferencija i ciljanih edukativnih aktivnosti radi podizanja svijesti o novim i inovativnim oblicima poduzetništva</p>

Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	HZZ, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	Izrađen web portal za poduzetnike početnike Broj novozaposlenih osoba u "neatraktivnim zanimanjima" Broj volontera na području BBŽ Broj održanih radionica o inovativnim oblicima poduzetništva Broj sudionika informativnih radionica Broj sudionika radionica o oblicima poduzetništva i mogućnostima uključivanja
<i>P 1.3 Jačanje obrazovnih ustanova i organizacija za kvalitetniji pristup prema osobama s teškoćama</i>	
Aktivnosti	Provedba analize o infrastrukturnoj opremljenosti koja omogućava ravnopravan pristup osobama s teškoćama te donošenje zaključaka o mogućnostima pozitivnog rješavanja problema Pomoć učenicima i studentima s poteškoćama u uključivanje u redovno obrazovanje Infrastrukturna i tehnološka opremljenost obrazovnih ustanova i organizacija Provedba programa asistenata u nastavi Korištenje IKT za uspješniju primjenu znanja (iz određenih područja), namijenjeno osobama s teškoćama, uključujući učenje na daljinu Provođenje aktivnosti o podizanju svijesti o potrebama učenika s teškoćama u razvoju Provedba informativne kampaње o nastavku školovanja osoba s teškoćama Promotivne aktivnosti i snažnije uključivanje OCD (uz istovremeno jačanje njihovih kapaciteta) za kvalitetnije umrežavanje, s naglaskom na osobe s teškoćama Poticanje praktične nastave kroz ulaganje u opremanje praktikuma prilagođenog osobama s teškoćama
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Županija, HZZ, škole, vrtići, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	Broj učenika s poteškoćama u srednjim školama Broj asistenata u nastavi Broj obrazovnih ustanova i organizacija prilagođenih osobama s posebnim potrebama Broj naučnih mjesta za učenike s poteškoćama
<i>P 1.4 Omogućavanje aktivnijeg ulazanja na tržište rada marginaliziranim skupinama u društvu</i>	
Aktivnosti	Edukacija žena za poduzetništvo Priprema mladih na izlasku iz obrazovanja za tržište rada Podizanje motivacije i zapošljivosti osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada (osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposleni, korisnici socijalne pomoći, bivši ovisnici, bivši zatvorenici...) Javne kampanje za promoviranje mogućnosti osoba u nepovoljnom položaju Provedba aktivnosti sprječavanja svih oblika diskriminacije, posebno usmjerenih prema djeci i mladima Provođenje kampanja za povećanje tolerancije u društvu
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Županija, HZZ, potporne institucije, JLS, OCD

Pokazatelji	Broj novozaposlenih žena Broj novozaposlenih mladih osoba Broj novozaposlenih osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada (osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposleni, korisnici socijalne pomoći, bivši ovisnici, bivši zatvorenici) Broj novootvorenih obrta/poduzeća u vlasništvu žena Broj novootvorenih obrta/poduzeća u vlasništvu mladih Broj provedenih kampanja za suzbijanje diskriminacije/povećanje tolerancije u društvu
<i>P 1.5 Unaprjeđenje poduzetničkih vještina kod stanovnika BBŽ za uspješno pokretanje poduzetničkih aktivnosti</i>	
Aktivnosti	Informiranje i osposobljavanje poduzetnika početnika Organiziranje poslovne, poduzetničke i menadžerske obuke Povezivanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu transfera znanja i uvođenja novih tehnologija Razvoj i opremanje inkubatora ili ostalih specifično prilagođenih području, poduzetničkih potpornih centara
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Županija, HZZ, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	Broj korisnika savjetovanja i seminara Broj novih poduzetnika Broj novih poduzetničkih potpornih institucija Broj korisnika poduzetničkih potpornih institucija

SC 2. Osvješćivanje o mogućnostima društvenog poduzetništva te osiguravanje dostatne podrške za pokretanje aktivnosti	
Prioriteti	Mjere
Promocija društvenog poduzetništva na području BBŽ	Analiza stanja društvenog poduzetništva na području BBŽ
	Osmišljavanje i provedba edukativnih aktivnosti o društvenom poduzetništvu
	Provedba informativnih aktivnosti o mogućnostima društvenog poduzetništva na području BBŽ
	Provedba aktivnosti transfera znanja o primjerima najbolje prakse društvenog područja iz RH i okruženja
	Sustavna financijska potpora razvoju sektora društvenog poduzetništva
	Podrška obrazovnim ustanovama koje provode različite oblike društvenog poduzetništva (učeničko zadrugarstvo, vježbeničke tvrtke i sl.)
	Organizacija zajedničkih aktivnosti o unaprjeđenju spoznaja i znanja o društvenom poduzetništvu
	Organizacija prilagođenog transfera znanja prema različitim dionicima zainteresiranim za društveno poduzetništvo
	Poticanje projekata koji promiču cjeloživotno učenje pomoću obrazovnih programa temeljenih na ishodima učenja među kojima je i društveno poduzetništvo
	Poticanje osposobljavanja odraslih za potrebe društvenog poduzetništva
Umrežavanje dionika marginaliziranih skupina u društvu za pokretanje aktivnosti društvenog poduzetništva	Borba protiv marginalizacije i diskriminacije osoba koje su u nepovoljnom položaju
	Organizacija i provedba edukativnih aktivnosti o mogućnostima uključivanja u društveno poduzetništvo, namijenjeno marginaliziranim skupinama u društvu
	Osiguravanje infrastrukturne podrške za postojeće i potencijalne dionike u društvenom poduzetništvu
	Jačanje kapaciteta za provedbu aktivnosti, ali i unaprjeđenje prepoznatljivosti, organizacija civilnog društva za funkcioniranje unutar društvenog poduzetništva
Osiguranje vidljivosti i dostatne potpore društvenom poduzetništvu	Stvaranje kanala komunikacije – web platformi, organizacija okruglih stolova i konferencija
	Osmišljavanje prilagođenih promotivnih aktivnosti i prepoznatljivosti društvenog poduzetništva
	Promocija primjera dobre prakse društvenih poduzetnika kroz organizacije javnih događanja
	Poticanje pojedinačnih i zajedničkih nastupa društvenih poduzetnika na tržištu te potporu izgradnji zajedničkih proizvoda i usluga

P 2.1 Promocija društvenog poduzetništva na području BBŽ	
Aktivnosti	Istraživanje o kapacitetima i postojanju društvenog poduzetništva na području BBŽ Definiranje zaključaka i preporuka o potrebama i mogućnostima društvenog poduzetništva na području BBŽ Analiza primjera dobre prakse društvenog poduzetništva, na razini EU i definiranje prijedloga uspješnog transfera znanja Edukacija potencijalnih pružatelja usluga u radu s ciljnim skupinama Jačanje sustava mentorstva Osmišljavanje i pružanje potpore alternativnim oblicima financiranja (uključujući etično financiranje) Uspostavljanje učeničkog zadrugarstva, vježbeničkih tvrtki i sl. Edukacija zainteresiranih dionika za uključivanje u zadrugarstvo, vježbeničke tvrtke i sl. Kreiranje obrazovnih programa za obrazovanje odraslih s elementima društvenog poduzetništva
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Županija, škole, vrtići, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	Izrađena studija o društvenom poduzetništvu na području BBŽ Broj društvenih poduzetnika Broj novih društvenih poduzetnika Broj učeničkih zadruga Razvijen obrazovni program za obrazovanje odraslih s elementima društvenog poduzetništva
P 2.2 Umrežavanje dionika marginaliziranih skupina u društvu za pokretanje aktivnosti društvenog poduzetništva	
Aktivnosti	Poticanje sudjelovanja u aktivnostima lokalne zajednice osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada Poticanje pojedinačnih i zajedničkih nastupa društvenih poduzetnika na tržištu te potporu izgradnji zajedničkih proizvoda i usluga Razvoj inovativnih socijalnih usluga koje vode zapošljavanju osoba koje su u nepovoljnom položaju Jačanje motivacije za ponovni ulazak na tržište rada u kontekstu društvenog poduzetništva Jačanje sustava mentorstva za zapošljavanje/uključivanje u društvenom poduzetništvu Organizacija okruglih stolova i tribina namijenjenih osvještavanju marginaliziranih skupina u društvu za ulazak u društveno poduzetništvo
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Škole, vrtići, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	Broj osoba zaposlenih u društvenom poduzetništvu Broj novoosnovanih društvenih poduzeća Broj okruglih stolova/radionica o društvenom poduzetništvu za osobe u nepovoljnom položaju na tržištu rada
P 2.3 Osiguranje vidljivosti i dostatne potpore društvenom poduzetništvu	

Aktivnosti	<p>Organizacija najmanje dva seminara godišnje o mogućnostima i važnosti razvoja društvenog poduzetništva</p> <p>Organizacija i provedba promo aktivnosti namijenjene stanovništvu BBŽ o tome kako se najkvalitetnije uključiti u društveno poduzetništvo</p> <p>Organiziranje međunarodnih programa razmjene dobre prakse društvenog poduzetništva</p> <p>Dodjela godišnje nagrade za različite kategorije društvenih poduzetnika/ca</p> <p>Pokretanje informativnog web portala o deklaracijama i etiketama za proizvode i usluge s dodatnom društvenom i okolišnom vrijednosti</p>
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici, osobe treće životne dobi
Potencijalni prijavitelji	Županija, LPZ, potporne institucije, JLS, OCD
Pokazatelji	<p>Organizirana 2 seminara o društvenom poduzetništvu</p> <p>Broj informiranih građana o društvenom poduzetništvu</p> <p>Dodijeljene godišnje nagrade društvenim poduzetnicima</p> <p>Pokrenut informativni web portal</p>

SC 3. Razvoj ljudskih kapaciteta u skladu s potrebama gospodarstva	
Prioriteti	Mjere
Povezivanje i usklađivanje formalnog obrazovanja sa dionicima u gospodarstvu	Prilagodba postojećih i uvođenje novih obrazovnih programa prilagođenih potrebama gospodarstva
	Promocija i poticanje obrazovanja za obrtnička zanimanja
	Poticanje obrtnika na otvaranje novih naučnih mjesta
	Promocija stipendiranja za deficitarna zanimanja na županijskoj i lokalnoj razini
	Stvaranje formalnih partnerstava između gospodarskog sektora i obrazovnih institucija
	Lokalna i regionalna politička i ekonomska potpora partnerstvima
	Kontinuirana edukacija nastavnika
	Poticanje izvrsnosti učenika kroz sustav motiviranja- sustav stipendiranja
	Razvoj mreže obrazovanja u poduzetništvu – od poduzetnika početnika do podrške
Prilagodba i jačanje neformalnog obrazovanja prema potrebama gospodarstva	Analiziranje stanja, mogućnosti i potrebe za jačanje cjeloživotnog učenja
	Promocija cjeloživotnog učenja na području BBŽ
	Oblikovanje programa neformalnog obrazovanja u skladu s potrebama gospodarstva
	Osiguravanje stjecanja znanja i vještina kroz rad
	Razvoj i primjena informacijske tehnologije i komunikacijskih mogućnosti u aktivnostima cjeloživotnog obrazovanja
Unaprjeđenje kapaciteta i jačanje kompetencija postojećih zaposlenika	Poticanje zaposlenika na cjeloživotno učenje
	Razvoj dodatnih oblika učenja na radnom mjestu
	Poticanje poslodavaca na ulaganje u sustavni razvoj ljudskih potencijala
	Organiziranje usavršavanja rukovodećih osoba u tvrtkama/obrtima/PG radi razvoja poduzetničkih vještina i poslovnog upravljanja
Umrežavanje organizacija civilnog društva i dionika u gospodarstvu radi stvaranja mogućnosti za marginalizirane skupine u društvu	Pružanje podrške kod pristupa zapošljavanju i obrazovanju otežano zapošljivim skupinama
	Jačanje uloge civilnog društva u društveno-gospodarskom razvoju zajednice
	Promoviranje zapošljavanja skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada kroz subvencije i obrazovne aktivnosti
	Podrška razvoju socijalnih usluga institucijama i nevladinim udrugama koje ih pružaju

P 3.1 Povezivanje i usklađivanje formalnog obrazovanja sa dionicima u gospodarstvu	
Aktivnosti	<p>Razvoj izvannastavnih i nastavnih programa pripreme za tržište rada u srednjim školama</p> <p>Modernizacija i stvaranje novih školskih kurikuluma prema dualnom sustavu obrazovanja</p> <p>Jačanje (infrastrukturnih, prostornih, sadržajnih) kapaciteta obrazovnih ustanova</p> <p>Edukacija dionika obrazovnih ustanova za postizanje efikasnijih i primjenjivijih oblika učenja i poučavanja</p> <p>Podrška mobilnosti nastavnicima, profesorima, učenicima, studentima</p> <p>Provedba promotivnih aktivnosti i definiranje poticajnih oblika (stipendija, praktikum i sl.) za uključivanje u obrazovanje za obrtnička zanimanja</p> <p>Provedba promotivnih aktivnosti namijenjenih obrtnicima na otvaranje novih naučnih mjesta</p> <p>Umrežavanje dionika gospodarskog sektora i obrazovnih institucija</p> <p>Organizacija kontinuirane edukacije i usavršavanja uključene u odgojne i obrazovne ustanove</p> <p>Oblikovanje podrške izvrsnosti učenika (stipendiranja, preporuke, tečajevi i sl.)</p> <p>Primjena HZZ-ove i drugih analiza deficitarnih zanimanja s programima srednjih strukovnih škola</p>
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, profesori i nastavnici
Potencijalni prijavitelji	JLS, škole, obrazovne organizacije, poduzetnici, obrazovni centri, OCD
Pokazatelji	<p>Razvijena 2 izvannastavna i nastavna programa pripreme za tržište rada u srednjim školama</p> <p>Razvijena 2 nova školska kurikuluma prema dualnom sustavu obrazovanja</p> <p>Iznos investicija u zgrade i opremu u školama</p> <p>Broj nastavnika educiranih za primjenu novih metoda poučavanja</p> <p>Broj novo otvorenih naučnih mjesta</p> <p>Razvijen model stipendiranja za darovite učenike</p> <p>Broj projekata mobilnosti</p> <p>Izrađena godišnja mišljenja strukovnih škola o HZZ-ovoj analizi deficitarnih/suficitarnih zanimanja koja su javno objavljena</p>
P 3.2 Prilagodba i jačanje neformalnog obrazovanja prema potrebama gospodarstva	
Aktivnosti	<p>Analiza stvarnih potreba na tržištu rada i suradnja među lokalnim dionicima radi promicanja važnosti cjeloživotnog učenja</p> <p>Uvođenje novih programa cjeloživotnog učenja</p> <p>Osnivanje obrazovnih edukativnih centara za cjeloživotno učenje</p> <p>Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih</p> <p>Stvaranje fleksibilnih i usmjerenih programa osposobljavanja odraslih</p> <p>Promotivne aktivnosti radi motiviranja ljudi za cjeloživotno učenje</p> <p>Razvoj modularnih programa u skladu s potrebama tržišta rada za doškolovanje visokoobrazovanih dugotrajno nezaposlenih osoba</p> <p>Razvoj modularnih programa obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada za doškolovanje dugotrajno nezaposlenih osoba sa završenom srednjom strukovnom školom</p>
Ciljna skupina	Djeca, mladi, nezaposleni, žene, osobe s teškoćama
Potencijalni prijavitelji	JLS, POU, obrazovne organizacije, poduzetnici, obrazovni centri, OCD

Pokazatelji	Izrađena studija o potencijalima i kapacitetima postojećih ustanova za obrazovanje odraslih Broj novih programa cjeloživotnog učenja definiranih na temelju potreba tržišta rada Osnovan edukativni centar za cjeloživotno učenje 10 akcija usmjerenih na promociju cjeloživotnog učenja
<i>P 3.3 Unaprjeđenje kapaciteta i jačanje kompetencija postojećih zaposlenika</i>	
Aktivnosti	Razvoj modularnih programa obrazovanja u skladu s tehničko – tehnološkim zahtjevima radnih mjesta za osobe kojima prijeti gubitak posla Jačanje kvalifikacija zaposlenih osoba s ciljem modernizacije poslovanja Razvoj i primjena inovativnih načina upravljanja koje vodi prema uspješnoj primjeni kompetencija i rješavanju potreba na tržištu rada Primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poslovanju Optimizacija poslovanja s ciljem postizanja veće efikasnosti i efektivnosti
Ciljna skupina	Postojeći zaposlenici u tvrtkama, obrtima, poljoprivrednim gospodarstvima
Potencijalni prijavitelji	MSP, velika poduzeća, obrti, PG
Pokazatelji	Broj zaposlenih osoba uključenih u programe cjeloživotnog učenja Broj poslovnih subjekata koji organiziraju edukaciju svojih zaposlenika Broj projekata vezanih uz razvoj ljudskih potencijala u postojećim poslovnim subjektima
<i>P 3.4 Umrežavanje organizacija civilnog društva i dionika u gospodarstvu radi stvaranja mogućnosti za marginalizirane skupine u društvu</i>	
Aktivnosti	Stručno usavršavanje unutar organizacija civilnog društva Edukacija zaposlenih u civilnom sektoru o regulativi i apliciranju za EU projekte Promicanje volonterstva kao zajedničke i društvene vrijednosti Predstavljanje pozitivnih primjera uspješnih inicijativa organizacija civilnih društva u razvoju zajednice Promocija civilnog društva i aktivnosti koje su od značaja za zajednicu
Ciljna skupina	Nezaposleni, žene, osobe s teškoćama, članovi udruga
Potencijalni prijavitelji	JLS, organizacije civilnog društva
Pokazatelji	Broj novozaposlenih osoba u OCD-u Broj novih projekata OCD-a Povećan prihod OCD-a Broj volonterskih akcija Broj osoba volontera

SC 4. Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i podrška aktivnostima umrežavanja	
Prioriteti	Mjere
Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje	Aktivno prikupljanje i razrada projektnih ideja među članovima LPZ-a
	Treninzi i stručna podrška članovima LPZ-a
	Kreiranje podrške za stvaranje neformalnih oblika partnerstava među članovima LPZ-a
	Infrastrukturno jačanje kapaciteta LPZ-a
	Redovno praćenje provedbe Strategija od strane LPZ-a
Jačanje prepoznatljivosti LPZ među relevantnim dionicima te stanovništvom BBŽ u cijelosti	Osmišljavanje i provedba aktivnosti podizanja svijesti o ulozi LPZ-a na području BBŽ
	Promocija rada LPZ-a među relevantnim dionicima i stanovništvom BBŽ
	Kreiranje komunikacijskih kanala prilagođenih različitim dobnim skupinama
Umrežavanje sa LPZ na razini RH te sličnim organizacijama na razini EU	Umrežavanje LPZ BBŽ s drugim LPZ na području RH
	Umrežavanje LPZ BBŽ sa sličnim organizacijama na razini EU
	Osiguravanje transfera znanja temeljem primjera dobre prakse prilagođenih potrebama BBŽ

P 4.1 Jačanje kapaciteta Lokalnog partnerstva za zapošljavanje	
Aktivnosti	<p>Oblikovanje baze projektnih ideja</p> <p>Provedba okruglih stolova i radionica o načinima kvalitetnog oblikovanja projektnih ideja</p> <p>Provedba edukativnih aktivnosti namijenjene povećanju znanja i kompetencija članova LPZ-a (mogućnosti financiranja, upravljanje projektnim ciklusom, strateško planiranje, razrada ideje, traženje partnera, umrežavanje i sl.)</p> <p>Opremanje LPZ-a za pružanje kvalitetnije i cjelovitije podrške</p> <p>Razmjena primjera dobre prakse među članovima LPZ-a kako bi se postigla kapitalizacija projekata/projektnih ideja</p> <p>Praćenje provedbe SRLJP i redovito izvještavanje i prilagodba promjenama u gospodarstvu</p>
Ciljna skupina	Članovi LPZ-a, nezaposleni, mladi, žene, osobe s teškoćama
Potencijalni prijavitelji	Članovi LPZ-a
Pokazatelji	<p>Baza projektnih ideja LPZ-a</p> <p>Broj održanih radionica/okruglih stolova o oblikovanju projektnih ideja</p> <p>Broj održanih edukacija za jačanje kompetencija članova LPZ-a</p> <p>Broj provedenih projekata članova LPZ-a</p> <p>Izrađena godišnja izvješća o provedbi SRLJP</p>
P 4.2 Jačanje prepoznatljivosti LPZ među relevantnim dionicima te stanovništvom BBŽ u cijelosti	
Aktivnosti	<p>Osmišljavanje marketinških aktivnosti - okrugli stolovi, sajmovi, tribine i sl.</p> <p>Predstavljanje rada LPZ-a - okrugli stolovi, tribine, radionice i sl.</p> <p>Izrada aplikacijskih paketa za praćenje rada - projekti u provedbi, edukacije koje se nude i sl. namijenjene, između ostalog, i jačanju prepoznatljivosti</p> <p>Izrada promotivnih materijala - brošure, leci, priručnici o pojedinim programima/kompetencijama</p> <p>Organizacija "Otvoreni dan LPZ-a"</p> <p>Organizacija treninga i stručne podrške članova LPZ-a zainteresiranim dionicima</p>

Ciljna skupina	Članovi LPZ-a, nezaposleni, mladi, žene, osobe s teškoćama
Potencijalni prijavitelji	Članovi LPZ-a
Pokazatelji	Broj organiziranih okruglih stolova/tribina/radionica o radu LPZ-a Redovno ažurirana web stranica LPZ-a Izrađeni promotivni materijali Organiziran "Otvoreni dan LPZ-a" Broj organiziranih treninga članova LPZ-a zainteresiranim dionicima
<i>P 4.3 Umrežavanje sa LPZ na razini RH te sličnim organizacijama na razini EU</i>	
Aktivnosti	Istraživanje o LPZ-ovima na razini Hrvatske Istraživanje o LPZ-ovima i sličnim organizacijama na razini EU Usporedba provedenih istraživanja i definiranje primjera dobre prakse Organizacija zajedničkih radionica, tribina, okruglih stolova, web konferencija za osiguravanje transfera znanja Izrada priručnika i brošura o aktivnostima i mogućnostima koje LPZ stoje na raspolaganju Organizacija studijskih putovanja
Ciljna skupina	Članovi i suradnici LPZ-a
Potencijalni prijavitelji	LPZ
Pokazatelji	Izrađena 2 sažetka relevantnih istraživanja o radu drugih LPZ-a u RH Izrađena 2 sažetka relevantnih istraživanja o radu LPZ-a i sličnih organizacija na razini EU Organiziran susret s predstavnicima drugih LPZ-a Izrađen priručnik/brošura o mogućnostima financiranja projekta članova LPZ-a

7. USKLAĐENOST STRATEGIJE RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE S EUROPSKIM, NACIONALNIM I REGIONALNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije izrađena je u skladu s ciljevima i prioritetima prepoznatim na EU, nacionalnoj i regionalnoj razini s područja zapošljavanja, obrazovanja i socijalnog uključivanja. Programsko razdoblje za koje se Strategija izrađuje usklađeno je s postojećim strateškim dokumentima koji su planirani za razdoblje do 2020. godine.

Razvojni strateški ciljevi i prioriteti Strategije definirani su na temelju lokalnih specifičnosti i potreba područja te su se tijekom izrade Strategije poduzele sve aktivnosti za osiguranje sukladnosti dokumenta s važnim strateškim dokumentima na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini, a to su:

- *Na europskoj razini* - Europa 2020, Europska strategija zapošljavanja, Inicijativa za zapošljavanje mladih 2014. – 2020., Strategija o mobilnosti u europskom prostoru visokog obrazovanja, Inicijativa za društveno poslovanje.
- *Na nacionalnoj razini* – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske 2014.-2020., Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020., Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020., Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014. – 2020., Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2015.-2020.
- *Na regionalnoj razini* – Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011.-2013.

Na razini Europske unije, Strategija razvoja ljudskih potencijala usklađena je sa:

1. Europa 2020

Strategija Europa 2020 je krovni strateški dokument razvoja Europske unije koji donosi viziju europske socijalne tržišne ekonomije za 21. stoljeće. Strategijom se u prvi plan stavlja razvojni koncept baziran na pametnom, održivom i inkluzivnom rastu, pri čemu pametan rast podrazumijeva razvoj ekonomije utemeljene na znanju i inovacijama, održiv rast podrazumijeva razvoj efikasnije, zelenije i konkurentnije privrede, a inkluzivan rast predviđa jačanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije u potpunosti podržava razvojne prioritete strategije Europa 2020 te se u svojim prioritetima i mjerama vodi preporukama ove krovne europske strategije.

2. Europska strategija zapošljavanja

Europska strategija zapošljavanja sastavni je dio strategije rasta Europa 2020. i provodi se s pomoću europskog semestra, godišnjeg procesa promicanja bliske političke suradnje između država članica i institucija EU-a. Strategijom su obuhvaćeni elementi smanjenja strukturne nezaposlenosti, razvoja ljudskih potencijala radne snage u skladu s potrebama tržišta rada, poboljšanja kurikulumu za obrazovanje na svim razinama te promocije socijalne uključenosti i borbe protiv siromaštva. Strategija razvoja ljudskih potencijala također inkorporira navedene elemente te je u potpunosti usklađena sa smjernicama i preporukama više razine.

3. Inicijativa za zapošljavanje mladih 2014.-2020.

Kako bi ojačalo potporu u okviru postojećih fondova Europske unije, Europsko vijeće u veljači 2013. dogovorilo je pokretanje Inicijative za zapošljavanje mladih. Ova nova inicijativa za razdoblje od 2014. do 2020. bit će usmjerena na regije s posebno visokom stopom nezaposlenosti mladih te na mlade ljude koji nisu zaposleni i nisu uključeni u

programe obrazovanja ili osposobljavanja (NEET-ovi), uključujući mlade koji su dugo nezaposleni i one koji nisu prijavili da traže posao. Inicijativom za zapošljavanje mladih dopunjuju se druge mjere koje se poduzimaju na nacionalnoj razini, uključujući mjere s potporom Europskoga socijalnog fonda, u cilju uspostave ili provedbe programa Jamstva za mlade. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije prepoznaje mlade kao skupinu posebno pogođenu visokom stopom nezaposlenosti te sadrži mjere i aktivnosti usmjerene na povećanje zapošljivosti i zaposlenosti ove skupine stanovništva.

4. Strategija o mobilnosti u europskom prostoru visokog obrazovanja

Strategija je usmjerena na promociju mobilnosti i povećanje kompetencija, znanja i vještina studenata, znanstvenih novaka, nastavnika i nenastavnog osoblja u visokom obrazovanju na području EU. Cilj je da do 2020. godine 20% osoba koje steknu akademski naziv provedu jedan dio obrazovanja ili osposobljavanja u inozemstvu. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije podržava ciljeve ove Strategije, prepoznajući mobilnost kao važnu sastavnicu osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja.

5. Inicijativa za društveno poslovanje

U dokumentu Europske komisije „Akt o malom gospodarstvu“ (*Small Business Act*), iz 2008., čija je revizija usvojena u veljači 2011., posebno je istaknuta socijalna ekonomija kao jedna od mogućnosti za razvoj sektora malog i srednjeg poduzetništva u EU te je izričito spomenuta potreba za usvajanjem inicijative koja će biti usmjerena na tvrtke s primarno društvenim ciljem razvoja. Navedena inicijativa, službenog naziva „Inicijativa za društveno poslovanje“ (*Social Business Initiative*), usvojena je u listopadu 2011. te je njome predstavljen akcijski plan za razvoj društvenog poduzetništva s 11 ključnih aktivnosti, koje se mogu podvesti pod tri šira područja: (1) poboljšanje pristupa financiranju, (2) povećanje vidljivosti društvenog poduzetništva i (3) unapređivanje zakonodavnog okvira. U okviru svojih strateških razvojnih ciljeva, Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije ističe opredjeljenje za razvoj društvenog poduzetništva na svom području te sadrži mjere i aktivnosti kojima se ono direktno podupire.

Na razini Republike Hrvatske, Strategija razvoja ljudskih potencijala usklađena je sa:

1. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

OP Učinkoviti ljudski potencijali je usmjeren na promociju održivog i kvalitetnog zapošljavanja, podršku mobilnosti radne snage, promociju socijalne uključenosti te borbu protiv siromaštva i diskriminacije, ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje, kao i jačanje kapaciteta javnih tijela. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije u potpunosti je usklađena s odrednicama Operativnog programa, i to prvenstveno u području promocije održivog i kvalitetnog zapošljavanja te socijalne uključenosti.

2. Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske 2014.-2020.

Strategija je kroz svoja tri glavna cilja usmjerena na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti, smanjenje broja siromašnih i socijalno isključenih osoba te uspostavu sustava potpore namijenjenog društvenim skupinama u opasnosti od siromaštva i socijalne isključenosti. Pritom je potrebno istaknuti da je anti-diskriminacijska politika polazni princip u ostvarenju navedenih prioriteta i ciljeva, što je također osnovna premisa Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije.

3. Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020.

Strategija je usmjerena povećanju zaposlenosti od najmanje 5% do 2020. godine s naglaskom na područje visokih tehnologija, proizvodnje, komunikacijskih i informacijskih tehnologija u skladu s pametnim specijalizacijskim okvirima. Poseban naglasak stavljen je na razvoj i poboljšanje nastavnih kurikuluma, kvalitetu strukovnog obrazovanja, unaprjeđenje kapaciteta radnika, te povezivanje obrazovnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora, što kao prioritetna područja prepoznaje i Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije.

4. Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.

Strateški ciljevi Strategije razvoja poduzetništva se odnose na unaprjeđenje ekonomske uspješnosti maloga gospodarstva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim razvijanjem raznih financijskih mogućnosti za subjekte maloga gospodarstva i uklanjanjem financijskog jaza za malo gospodarstvo, pružanjem potpore osnivanju novih poduzeća, rastom broja aktivnih poduzeća i jačanjem institucija koje pružaju potporu poduzetnicima kako bi se na taj način pridonijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija, pružanjem potpore većem razvoju subjekata maloga gospodarstva jačanjem njihove uprave, uvođenjem i djelovanjem većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te podupiranjem cjeloživotnog učenja zaposlenih u subjektima maloga gospodarstva. Strategijom se naglašava kako poduzetništvo i gospodarstvo, kako Republike Hrvatske tako i Europske unije, može dugoročno napredovati samo ako veliki broj hrvatskih građana prepozna poduzetništvo kao atraktivnu opciju, što kroz svoje mjere i aktivnosti ističe i Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije.

5. Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014. – 2020.

Republika Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja koja ima Strategiju razvoja poduzetništva žena kojom se ističe kako je u Hrvatskoj potrebno intenzivirati aktivnosti na rodnoj uravnoteženosti. Među ključne probleme poduzetništva žena u Hrvatskoj Strategija ubraja tzv. „meke“ prepreke koje, između ostalog, uključuju nedostatak savjeta i mentorstva za žene poduzetnice, nedostatak pristupa mrežama poduzetnika/ca, kao i nedostatak treninga i programa obrazovanja i osposobljavanja za tehnološki intenzivne pothvate i uzora, posebno iz područja poduzetničkih pothvata u tehnološki intenzivnim djelatnostima i znanosti. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije podržava strateške ciljeve navedene Strategije, i to posebice u dijelu promocije poduzetništva žena.

6. Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2015.-2020.

Cilj Nacionalne strategije za razvoj društvenog poduzetništva je stvaranje poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj, zakonodavnih i fiskalnih okvira, financijske i tehničke potpore društvenim poduzetnicima, definiranje kriterija i instrumenata za prepoznavanje, praćenje i razvoj društvenih poduzetnika, te izobrazbe na svim razinama radi prepoznavanja važnosti društvenog poduzetništva kao bitne komponente gospodarskog razvitka. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije prepoznaje važnost društvenog poduzetništva koje može značajno doprinijeti društvenoj koheziji, borbi protiv siromaštva i povećanom zapošljavanju, kreiranju novih proizvoda, konkurentnosti, očuvanju resursa, vrjednovanju baštine i bioraznolikosti, te unaprjeđenju kvalitete života kroz poslovanje za društvenu dobrobit, te se stoga kroz svoje strateške ciljeve opredjeljuje za poticanje razvoja društvenog poduzetništva.

7. Strategija razvoja obrazovanja, znanosti i tehnologije

Prema Strategiji, trokut znanja kojemu država pruža uvjete za djelotvorno funkcioniranje čine cjeloživotno obrazovanje, znanost i inovacije. Kao temelj obrazovanja nameće se cjeloživotno učenje koji potiče pojedinca iz bilo koje dobne skupine da uči kroz različite oblike učenja i sa stalnim pristupom obrazovanju. Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije u sklopu svojih mjera i aktivnosti podržava cjeloživotno učenje, posebice ono usmjereno prema povećanju kompetencija i zapošljivosti radne snage.

Na regionalnoj razini, Strategija razvoja ljudskih potencijala je usklađena sa strateškim dokumentima:

1. Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije 2011.-2013.

Strategija razvoja ljudskih potencijala može se shvatiti i prezentirati kao integralni dio županijske razvojne strategije, a koja se bavi isključivo područjem ljudskih potencijala te posebno njegovoj povezanosti s ulaganjima u druge razvojne prioritete. Investicije u fizičku infrastrukturu nužno je povezati s investicijama u ljudski kapital, na što prvenstveno smjera Strategija razvoja ljudskih potencijala Bjelovarsko-bilogorske županije.

8. FINANCIJSKI OKVIR

Strategija ljudskih potencijala BBŽ 2015.-2020. u najvećem će se dijelu oslanjati na mogućnosti financiranja proizašle iz Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2015.-2020. Ukupna indikativna alokacija EU sredstava Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali iznosi 1,582 milijardi eura, dok su njegovi osnovni naglasci sljedeći:

- gotovo 930 milijuna eura (61,34% ESF alokacije) dodijeljeno je u pet prioriteta vezanih za pristup zapošljavanju i jačanje mobilnosti radne snage, integraciju mladih na tržište rada, poboljšanje pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama, tercijarno obrazovanje i cjeloživotno učenje;
- 328 milijuna eura dodijeljeno je za socijalno uključivanje ranjivih skupina;
- 132 milijuna eura dodijeljeno je za integraciju mladih na tržište rada u razdoblju 2014.-2015. godine (50% ESF sredstva i 50% posebna alokacija Inicijative za zapošljavanje mladih).

(sredstva su u EUR)

Prioritetna os 1: Zapošljavanje i mobilnost radne snage Ukupna alokacija za prioritetnu os 1: 532.933.273		Alokacija specifični cilj	za Alokacija za investicijski prioritet
Investicijski prioritet 8.i: Pristup zapošljavanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe, uključujući one koji su dugotrajno nezaposleni i one koji su daleko od tržišta rada, kao i provedbom lokalnih inicijativa za zapošljavanje i potpore za mobilnost radne snage	Specifični cilj 8.i.1: Povećanje zapošljavanja nezaposlenih osoba, posebice dugotrajno nezaposlenih i osoba čije vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada	101.879.135	250.085.369
	Specifični cilj 8.i.2: Povećanje održivog samozapošljavanja nezaposlenih osoba, posebice žena	128.486.234	
	Specifični cilj 8.i.3: Očuvanje radnih mjesta, zadržavanje u zaposlenju radnika koji su proglašeni viškom te jačanje brzog ponovnog zapošljavanja osoba koje su postale nezaposlene nakon što su proglašene viškom	19.720.000	
Investicijski prioritet 8.ii (YEI): Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	Specifični cilj 8.ii.1 (YEI): Povećanje zapošljavanja i brze integracije NEET skupine kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih na tržište rada	132.354.288	201.010.904
Investicijski prioritet 8.ii (ESF): Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se	Specifični cilj 8.ii.1 (ESF): Povećanje zapošljavanja i integracije dugotrajno nezaposlenih iz NEET	68.656.616	

niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	skupine na tržište rada i za sve iz NEET skupine od 2019. godine		
Investicijski prioritet 8.vii: Modernizacija ustanova tržišta rada kao što su javne i privatne službe za zapošljavanje te bolja usklađenost s potrebama tržišta rada, uključujući putem djelovanja koja povećavaju transnacionalnu mobilnost radne snage, kao i putem programa mobilnosti, te bolja suradnja institucija i relevantnih dionika	Specifični cilj 8.vii.1: Jačanje kapaciteta lokalnih partnerstava za zapošljavanje i povećanje zaposlenosti najranjivijih skupina na lokalnim tržištima rada	16.320.000	81.837.000
	Specifični cilj 8.vii.2: Povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada, uključujući mjere APZ	65.517.000	
Prioritetna os 2: Socijalno uključivanje Ukupna alokacija za prioritetnu os 2: 328.000.000		Alokacija za specifični cilj	Alokacija za investicijski prioritet
Investicijski prioritet 9.i: Aktivna uključenost, uključujući s ciljem promicanja jednakih mogućnosti te aktivnog sudjelovanja i poboljšanja zapošljivosti	Specifični cilj 9.i.1: Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti kroz promociju integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv svih oblika diskriminacije	96.000.000	116.000.000
	Specifični cilj 9.i.2: Jačanje aktivnog uključivanja kroz implementaciju integriranih projekata za obnovu 5 nerazvijenih pilot područja	20.000.000	
Investicijski prioritet 9.iv: Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa	Specifični cilj 9.iv.1: Održivo poboljšanje pristupa zdravstvenoj skrbi u nerazvijenim područjima i za ranjive skupine te promocija zdravlja	45.000.000	180.000.000
	Specifični cilj 9.iv.2: Poboljšanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, uključujući podršku procesu deinstitutionalizacije	135.000.000	
Investicijski prioritet 9.v: Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju	Specifični cilj 9.v.1: Povećanje broja i održivosti društvenih poduzeća i njihovih zaposlenika	32.000.000	32.000.000

Prioritetna os 3: Obrazovanje i cjeloživotno učenje		Alokacija za	Alokacija za
Ukupna alokacija za prioritetnu os 3:		specifični cilj	investicijski prioritet
450.000.000			
Investicijski prioritet 10.ii: Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti tercijarnog i ekvivalentnog obrazovanja te pristupa njemu radi povećanja sudjelovanja u njemu i njegova stjecanja, posebno za skupine u nepovoljnom položaju	Specifični cilj 10.ii.1: Poboljšanje kvalitete, relevantnosti i učinkovitosti visokog obrazovanja	110.000.000	205.000.000
	Specifični cilj 10.ii.2: Povećanje stope stečenog visokog obrazovanja	45.000.000	
	Specifični cilj 10.ii.3: Poboljšanje uvjeta rada za hrvatske istraživače	50.000.000	
Investicijski prioritet 10.iii: Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stečenih kompetencija	Specifični cilj 10.iii.1: Omogućavanje boljeg pristupa obrazovanju učenicima u nepovoljnom položaju u pred-tercijarnom obrazovanju	40.000.000	160.000.000
	Specifični cilj 10.iii.2: Promicanje pristupa cjeloživotnom učenju kroz unapređivanje ključnih kompetencija studenata, te primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija u poučavanju i učenju	70.000.000	
	Specifični cilj 10.iii.3: Poboljšanje obrazovnog sustava za odrasle i unapređenje vještina i kompetencija odraslih polaznika	50.000.000	
Investicijski prioritet 10.iv: Poboljšanje značaja obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja za tržište rada, olakšavanje prijelaza iz škole na posao, jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njihove kvalitete, između ostalog mehanizmima za predviđanje vještina, prilagodbom nastavnih planova i programa te uvođenjem i razvojem sustava učenja koji se temelje na radu, uključujući dualne sustave učenja i programe naukovanja	Specifični cilj 10.iv.1: Modernizacija ponude strukovnog obrazovanja te podizanje njegove kvalitete radi povećanja zapošljivosti učenika kao i mogućnosti za daljnje obrazovanje	85.000.000	85.000.000
Prioritetna os 4: Dobro upravljanje		Alokacija za	Alokacija za
Ukupna alokacija za prioritetnu os 4:		specifični cilj	investicijski prioritet
191.276.944			
Investicijski prioritet 11.i:	Specifični cilj 11.i.1:	88.076.944	109.976.944

Ulaganje u institucionalne kapacitete te u učinkovitost javnih uprava i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini s ciljem reformiranja, boljeg uređivanja i dobrog upravljanja	Povećanje djelotvornosti i kapaciteta u javnoj upravi kroz poboljšanje pružanja usluga i upravljanja ljudskim potencijalima		
	Specifični cilj 11.i.2: Unapređenje kapaciteta i funkcioniranja pravosuđa kroz poboljšanje upravljanja i kompetencija	21.900.000	
Investicijski prioritet 11.ii: Izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne politike, uključujući uz pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	Specifični cilj 11.ii.1: Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva, osobito udruga i socijalnih partnera, te jačanje civilnog i socijalnog dijaloga radi boljeg upravljanja	81.300.000	81.300.000

9. INSTITUCIONALNI OKVIR PROVEDBE STRATEGIJE

Institucionalni okvir za provedbu SRLJP djelovat će u tri područja:

- područje politike: izravno sudjelovanje predstavnika političkih donositelja odluka u predsjedavajućim tijelima LPZ-a ojačati će savjetodavnu ulogu LPZ.
- operativno područje: uloga Tehničkog tajništva LPZ-a od izuzetne je važnosti kako bi se olakšalo svakodnevno funkcioniranje aktivnosti koje provodi LPZ. Također i uloga Regionalne razvojne agencije Bjelovarsko-bilogorske županije, koja čini Tehničko tajništvo i član je Upravnog odbora ima veliku važnost jer bi profesionalci i iskusni operativci koji rade u toj organizaciji trebali biti katalizator i podrška na operativnoj razini pri pripremi projektnih aplikacija, širenja informacija o mogućnostima financiranja, održavanju baze podataka, itd.
- područje velikog broja dionika: najveći broj interesnih skupina predviđeni su u Tematskim radnim skupinama LPZ-a, u rasponu od predstavnika ciljanih zajednica ili korisnika s jedne strane, te pružatelja usluga s druge strane. Uloge dionika razlikovat će se u raznim trenucima provedbe. Također, broj partnerstava i razina dogovora oko sudjelovanja će se vjerojatno mijenjati i razvijati. Identificiran je i veliki broj drugih vanjskih dionika koji će imati svoju ulogu u provedbi projekata i aktivnosti kako bi se uravnotežili prostorni i sektorski zahtjevi.

Tijelo	Uloga u provedbi
Bjelovarsko-bilogorska županija	Jedan od vodećih članova. Institucija koja će biti zadužena za pripremu projekata definiranih za aplikaciju za financiranje u ime Strategije razvoja ljudskih potencijala BBŽ.
HZZ – PU Bjelovar	Jedan od vodećih članova. Predstavnik te institucije ujedno je i predsjedatelj LPZ-a Bjelovarsko-bilogorske županije i zadužen za sazivanje sjednica. Pripremat će projekte temeljem kojih će se provoditi Strategija razvoja ljudskih potencijala BBŽ.
Skupština	Krovno je tijelo čiji članovi donose odluku o usvajanju Strategije razvoja ljudskih potencijala BBŽ. Trenutno broji 26 članova, odnosno institucija. U provedbi Strategije razvoja ljudskih potencijala ovo tijelo će usvajati izvješća o napretku koje će usvajati aktivnosti priopćavanja i objavljivanja informacija.
Tematske radne skupine	Skupština osniva Tematske radne skupine (TRS) te svojom odlukom utvrđuje sastav, djelokrug i ovlast svake TRS. One razmatraju otvorena pitanja, daju mišljenje i prijedloge o značajnim pitanjima iz njihovog djelokruga, te se sastaju minimalno jednom godišnje kako bi pratili uspješnost SRLJP. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji planira se osnivanje četiri TRS-a sukladno strateškim prioritetima: 1) TRS za realizaciju mjera i projektnih ideja u okviru Specifičnog cilja 1 2) TRS za realizaciju mjera i projektnih ideja u okviru Specifičnog cilja 2 3) TRS za realizaciju mjera i projektnih ideja u okviru Specifičnog cilja 3 4) TRS za realizaciju mjera i projektnih ideja u okviru Specifičnog cilja 4.
Tehničko tajništvo	Tajništvo LPZ-a obavlja redovite administrativno-tehničke poslove koji omogućuju funkcioniranje LPZ-a, a čine ga dva predstavnika Regionalne razvojne agencije Bjelovarsko-bilogorske županije. Tehničko tajništvo LPZ-a organizira sjednice, dostavlja pozive, dnevni red i radne materijale prije sjednica pozvanim sudionicima, te priprema i dostavlja zapisnik nakon svake sjednice. Tajništvo LPZ-a za svoj rad odgovara Skupštini LPZ Bjelovarsko-bilogorske županije.

Institucionalni ustroj LPZ-a funkcionirat će unutar postojećih struktura osiguravajući strateško jačanje kapaciteta tamo gdje je to neophodno, te podupirati i utjecati na izvlačenje maksimalnog potencijala lokalne vlasti i njezinih partnera. Mnogo pažnje se posvetilo mobilizaciji dionika zbog središnje uloge koju će isti igrati u provedbi Strategije

razvoja ljudskih potencijala. Pritom je potrebno naglasiti kako će otvaranje više vertikalnih i horizontalnih veza kojima se kanaliziraju informacije i izvori prema jasno definiranim i artikuliranim potrebama i mogućnostima stvoriti dodanu vrijednost.

Kao dodatan alat, akcijski plan služiti će za operacionalizaciju i provedbu razvojne strategije, a sadržavat će pregled razvojnih projekata planiranih u sklopu provedbe pojedinih mjera i upotpunjavati će se i razvijati daljnjim razvojem sustava pripreme županijskih razvojnih projekata i vođenjem središnje baze razvojnih projekata. Akcijskim se planom posebno upozorava na nužnost pripreme projektno-tehničke dokumentacije i provedbe ostalih predinvesticijskih aktivnosti za mjerama određene razvojne projekte grada, koja je i nužan preduvjet za korištenje sredstava iz fondova EU.

Strateški cilj	Prioritet	Mjera	Aktivnost	Odgovorna osoba	Vrijeme provedbe	Proračun	Izvori financiranja	Indikatori

Također, dodatan alat koji će LPZ koristiti je i komunikacijska strategija. Komunikacijska strategija je, kao alat za upravljanje i provedbu razvojnih strategija, utemeljena na europskim planerskim iskustvima i demokratskoj političkoj praksi, a donosi se radi informiranja javnosti te podizanja svijesti o ulozi i značenju razvojnih strategija za razvoj pojedinog područja.

Članovi LPZ-a svjesni su, dakako, da će se izgradnja kapaciteta kao proces unaprjeđivanja vještina, poboljšavanja procedura i organizacijskog jačanja, događati u sljedećem životnom ciklusu LPZ-a putem ostvarivanja sredstava, te integrirajući ih na način koji će voditi do promjene ponašanja pojedinaca te u konačnici do učinkovitijeg djelovanja partnerskih institucija i organizacija.

10. IZVJEŠTAVANJE I PRAĆENJE

Praćenje (monitoring) je sustavno prikupljanje podataka s ciljem predstavljanja projekta i/ili napretka projekta upravljačkoj strukturi, donatorima i drugim dionicima. Operativno praćenje odnosi se na informacije prikupljene na razini pojedinačnog projekta tijekom njegove provedbe. Programsko praćenje (slično kao i strateško praćenje) odnosi se na sabiranje izvještaja o praćenju tijekom razdoblja koje je obično povezano s duljinom razdoblja koje pokriva cijela strategija. Izvještavanje se odnosi na povremene informacije o podacima prikupljenima putem procesa praćenja i predstavljene bitnim zainteresiranim akterima/donatorima i dionicima.

Obrazac uspješnog (strukturiranog) praćenja procesa provedbe Strategije razvoja ljudskih potencijala:

Strateški cilj, prioritet i mjera	Pokazatelj	Mjerna jed.	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost	Završna godina	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja

Članovi TRS-eva sastajat će se jednom godišnje kako bi razmijenili informacije o provedenim aktivnostima i dogovorili konkretne aktivnosti za naredno razdoblje. U svrhu učinkovitije koordinacije i poticanja lokalnog razvoja TRS-evi će provoditi sljedeće aktivnosti:

- Koordinirati prikupljanje razvojnih projekata i ažurirati bazu razvojnih projekata,
- Izrađivati godišnji akcijski plan koji će obuhvaćati pregled i strukturu aktivnosti potrebnih za provedbu mjera Strategije razvoja ljudskih potencijala BBŽ.

Svrha baze je sustavno prikupljanje i praćenje razvojnih projekata radi učinkovitog planiranja i praćenja provedbe regionalnog razvoja. Javni poziv za prikupljanje projekata je otvorenog tipa, što znači da svaki dionik javnog, privatnog ili civilnog sektora može u bilo kojem trenutku prijaviti svoj projekt TRS-u. Radna grupa će dva puta godišnje, temeljem prikupljenih projektnih prijedloga, dopunjavati bazu razvojnih projekata s područja Bjelovarsko-bilogorske županije te po potrebi, radi pojašnjenja projektne ideje, kontaktirati prijavitelje. Svakom zaprimljenom projektu dodijelit će se referentna oznaka/broj pod kojom će se navedeni projekt dalje voditi unutar baze razvojnih projekata. Korisnik može dalje razvijati projekte u odnosu na prvu prijavu uz pomoć potpornih institucija. Ukoliko dođe do promjena u statusu projekta (npr. izrađena dodatna dokumentacija, dobivena sredstva iz pojedinog izvora financiranja, započeta provedba vlastitim sredstvima i sl.), nositelj projekta treba pisanim putem obavijestiti TRS o nastalim promjenama.

Praćenje je kontinuirano procjenjivanje strategije i/ili provedbe projekata u odnosu na dogovoreni raspored, inpute, infrastrukturu i usluge korisnika projekta. Nadzor osigurava menadžerima i drugim zainteresiranim stranama kontinuirane povratne informacije o provedbi, te rano identificira stvarne ili potencijalne uspjehe i probleme kako bi se omogućila pravodobna prilagodba projektnog rada. Provedba strategije podrazumijeva uspostavu sustava za praćenje i vrjednovanje postignutoga. Temelj za praćenje uspješnosti implementacije strategije su zadani indikatori

učinka, te indikatori niže razine (materijalni i projektni) koje će trebati utvrditi implementacijskim planovima. Radi olakšanog praćenja provedbe Strategije razvoja ljudskih potencijala BBŽ koristit će se formirana baza projekata, koja će uz provedbene poslove upravnih odjela poslužiti kao temeljni okvir za praćenje ostvarivanja pojedinih mjera i zadatih indikatora. Baza se mora ažurirati na godišnjoj razini što će omogućiti kontinuirano informiranje o stanju na terenu, te „integrirano“ upravljanje razvojem.

Forma izvještaja o provedbi

Strateški cilj	
Prioritet	
Mjera	
Aktivnost	
Ukupan proračun	
Realizirano	
Ostvareni indikatori	
Problemi	
Realizacija u narednom periodu	
Indikatori koji će se realizirati	
Utjecaj na zajednicu	
Utjecaj na okoliš	

Procjena ostvarenja strateškog cilja

Strateški cilj				
Prioritet				
Mjera				
Aktivnost				
Da li je aktivnost doprinijela ostvarenju strateškog cilja	Indikatori ostvarenja	Da li je aktivnost trajno riješila problem?	Da li je postignuta održivost? Kako?	Komentar

Iako nema formalno usvojenog operativnog praćenja za Lokalna partnerstva za zapošljavanje (LPZ) u hrvatskim zakonskim propisima, što znači da LPZ nema neku posebnu formaliziranu funkciju u praćenju procesa provedbe, te još nije definirana ni obveza izvještavanja - članovi LPZ-a svjesni su potrebe uspostavljanja sustava praćenja, jer u protivnom slučaju redovni tijek informacija najvjerojatnije ne bi funkcionirao, a eventualne posljedice proizašle iz rezultata praćenja ostale bi nejasnima i nerazumljivima za sve osobe u određenim poljima djelovanja.

Popis tablica, grafikona i slika:

Tablica 1: Stanovništvo, udio u ukupnom stanovništvu RH i gustoća naseljenosti u 2001. i 2011. godini	6
Tablica 2: Prirodno kretanje stanovništva u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji 2011.-2013.....	6
Tablica 3: Dobna struktura stanovništva	7
Tablica 4: Površina i stanovništvo u gradovima i općinama Bjelovarsko-bilogorske županije	7
Tablica 5: Ocjenjivanje i razvrstavanje županija prema razvijenosti: Bjelovarsko-bilogorska županija.....	9
Tablica 6: Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku te prema NKPJS-u – 2. razina i za županije u 2012. ...	10
Tablica 7: Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Bjelovarsko-bilogorske županije u 2014. godini	11
Tablica 8: Broj poduzetnika prema granama djelatnosti BBŽ 2014.	12
Tablica 9: Investicije u novu dugotrajnu imovinu 2014. prema veličini poduzetnika	13
Tablica 10: Aktivni obrti na dan 31.12.2014./2013. g.....	15
Tablica 11: Cehovski ustroj u aktivnim obrtima u RH i BBŽ na dan 31.12.2013. i 31.12.2014. (NKD 2007.)	16
Tablica 12: Tipologija poljoprivrednih gospodarstva na dan 22.9.2015.....	16
Tablica 13: Prikaz stanja poljoprivrednih površina u ARKOD sustavu na dan 11.11.2015.....	16
Tablica 14: Poljoprivrednici (osiguranici HZMO) u BBŽ i RH.....	17
Tablica 15: Planirani i ostvareni broj i struktura upisanih učenika u srednje strukovne škole u šk. g. 2014./15. ...	21
Tablica 16: Učenički domovi, korisnici i zaposleni, početak školske godine 2013./2014.	21
Tablica 17: Broj aktivnih studenata u periodu 2012./2015. prema studijskom programu i statusu studiranja.....	22
Tablica 18: Broj izdanih Mišljenja stručnog tima učenicima s teškoćama po godinama	23
Tablica 19: Programi obrazovanja POU-a Bjelovar.....	26
Tablica 20: Programi školovanja i prekvalifikacije – POU „Marinković“ Garešnica.....	27
Tablica 21: Stanovništvo starije od 10 godina, prema informatičkoj pismenosti.....	29
Tablica 22: Unutarnja migracija stanovništva Bjelovarsko-bilogorske županije u 2013. godini	29
Tablica 23: Prosječne mjesečne bruto i neto plaće zaposlenih prema NKD-u 2007. i spolu, prosjek 2012.	30
Tablica 24: Struktura aktivnog stanovništva u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji	31
Tablica 25: Kretanje broja zaposlenih osoba po mjesecima tijekom 2013. i 2014. godine	32
Tablica 26: Zaposleni u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji prema djelatnostima NKD-a, 31.03.2014.....	33
Tablica 27: Prosječan broj nezaposlenih po županijama 2013. i 2014. godine	34
Tablica 28: Kretanje broja nezaposlenih osoba od 2011. do 2015. godine	35
Tablica 29: Prosječan broj nezaposlenih osoba po ispostavama u 2013. i 2014. godini.....	35
Tablica 30: Prosječni broj nezaposlenih prema razini obrazovanja i spolu u 2014. godini	36
Tablica 31: Prosječan broj nezaposlenih osoba prema razini obrazovanja i spolu po općinama stanovanja u HZZ PU Bjelovar u 2014. godini	37
Tablica 32: Prijavljena slobodna radnja mjesta po djelatnostima u 2013. i 2014. godini	38
Tablica 33: Broj obuhvaćenih poslodavaca i zaposlenih radnika prema veličini, tipu i sektoru vlasništva.....	39
Tablica 34: Ukupni korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja u 2014. godini do 31.12.2014. godine.....	43
Tablica 35: Nezaposlene osobe po ispostavama PU Bjelovar	45
Tablica 36: Članovi LPZ-a Bjelovarsko-bilogorske županije.....	47
Tablica 37: Baza projekata LPZ-a Bjelovarsko-bilogorske županije	49
Tablica 38: Prosječan broj nezaposlenih od 2008. do 2014. godine	58
Tablica 39: Promjene u zaposlenosti anketiranih poslodavaca tijekom 2014. godine	59
Tablica 40: Osobe s invaliditetom prema spolu i dobnim skupinama	60
Tablica 41: SWOT analiza - Lokalno partnerstvo za zapošljavanje BBŽ.....	64
Tablica 42: SWOT analiza - gospodarstvo	65
Tablica 43: SWOT analiza – tržište rada	66
Tablica 44: SWOT analiza – ljudski resursi	68

Grafikon 1: Udio muškaraca i žena u ukupnom broju stanovnika Bjelovarsko-bilogorske županije	6
Grafikon 2: Stanovništvo prema narodnosti.....	8
Grafikon 3: Struktura ukupnih prihoda gospodarstva BBŽ prema djelatnostima za 2014.	12
Grafikon 4: Struktura prihoda općina 2014.....	13
Grafikon 5: Prikaz odnosa rezultata uvoza i izvoza Bjelovarsko-bilogorske županije za 2013. i 2014. godinu	14
Grafikon 6: Struktura izvoznika i izvoza.....	14
Grafikon 7: Kretanje ukupnog broja obrta u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u razdoblju 2004.-2014. g.	15
Grafikon 8: Broj učenika u osnovnoškolskim ustanovama, šk.g.2011./12.- 2015./16.....	19
Grafikon 9: Broj učenika u srednjoškolskim ustanovama, šk.g.2011./12.- 2015./16.....	20
Grafikon 10: Stanovništvo prema najvišem završenom stupnju obrazovanja.....	28
Grafikon 11: Visoko obrazovanje.....	28
Grafikon 12: Vanjska migracija stanovništva Bjelovarsko-bilogorske županije u razdoblju 2009.-2013. g.	30
Grafikon 13: Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u promatranim gradovima/općinama BBŽ u 2014.	31
Grafikon 14: Struktura aktivnog stanovništva krajem 2014. godine.....	32
Grafikon 15: Nezaposleni osobe prema dobi.....	36
Grafikon 16: Zastupljenost pojedinih razloga poteškoća pri zapošljavanju radnika, u %.....	39
Grafikon 17: Tražena zanimanja prema Anketi poslodavaca	40
Grafikon 18: Korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja u 2013. i 2014. godini	43
Grafikon 19: Nezaposlene osobe prema spolu i razini obrazovanja u 2014.....	58
Grafikon 20: Prosječne mjesečne bruto i neto plaće u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u 2012.g.	59
Grafikon 21: Nezaposleni hrvatski branitelji u razdoblju 2011.-2014.....	61
 Slika 1: Prostorni položaj Bjelovarsko-bilogorske županije.....	 5
Slika 2: Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2012.	9
Slika 3: Karta područnih ureda i ispostava HZZ po županijama	44